คู่มือ
ปลัดอำเภอ

คำนำ

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักที่มีกลไกการปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอที่มีภารกิจ ทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาและการบริการประชาชน รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของรัฐบาลและภารกิจของกระทรวง กรม ที่ไม่มีหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินกำหนดให้นายอำเภอเป็นหัวหน้ารับผิดชอบการบริหารราชการอำเภอ โดยมีปลัดอำเภอ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ดังนั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของนายอำเภอ และส่งผลถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนภารกิจของกรมการปกครองในระดับภูมิภาค

เนื่องจากขอบเขตภารกิจที่กว้างขวางของฝ่ายปกครอง ประกอบกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงความต้องการของประชาชนในการรับบริการจากภาครัฐที่มากกว่าเดิม การทำงานของฝ่ายปกครองโดยเฉพาะปลัดอำเภอจึงจำเป็นต้องมีความแม่นยำและชัดเจนในวิธีการปฏิบัติราชการ รวมถึงมีเทคนิคการทำงานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถบรรลุภารกิจดังกล่าวได้ หนังสือคู่มือเล่มนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อให้ปลัดอำเภอ ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานและบริการประชาชน โดยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติและอ้างอิงระเบียบกฎหมายไว้อย่างครอบคลุม สะดวกต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครองหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือปลัดอำเภอเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนงานของปลัดอำเภอ รวมถึงบุคลากรของกรมการปกครองอื่นๆ ให้สามารถปฏิบัติงานและบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการ บรรลุปณิธานสูงสุดของฝ่ายปกครอง คือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน...

กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ บทบาท อำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอ

๑.๑ ภารกิจตามนโยบายรัฐบาล (Policy) ๔

๑.๒ ภารกิจสำคัญตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง (Function) ๔

๑.๓ ภารกิจในฐานะผู้ขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ (ของกระทรวง กรม ที่ไม่มีหน่วยงานในอำเภอ) ๔

ส่วนที่ ๒ สมรรถนะและคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ

๒.๑ สมรรถนะของปลัดอำเภอ ๕

๒.๒ คุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ ๖

ส่วนที่ ๓ แนวทางการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอ

๓.๑ งานตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง

๓.๑.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๘

๓.๑.๒ นโยบายรัฐบาล ๒๓

๓.๑.๓ ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย ๒๙

๓.๑.๔ ยุทธศาสตร์กรมการปกครอง ๓๗

๓.๒ งานขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่

๓.๒.๑ การบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ ๔๑

๓.๒.๒ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ และแผนปฏิบัติราชการอำเภอ ๔๔

๓.๒.๓ ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล ๕๐

๓.๓ งานตามภารกิจของกรมการปกครอง

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความเป็นธรรม ๕๓

ด้านความมั่นคงภายในประเทศ ๗๑

ด้านการปกครองท้องที่ ๘๖

ด้านการทะเบียน ๑๑๔

หน้า

ส่วนที่ ๔ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของปลัดอำเภอ

๔.๑ **การครองตน** “ปลัดอำเภอผู้มีคุณธรรมและมีอุดมการณ์”

- หลักการครองตน ๑๒๘

๔.๒ **การครองคน** “ปลัดอำเภอผู้นำเชิงบูรณาการ”

- หลักการครองคน ๑๓๑
- กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติงาน ๑๓๑
- กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำ ๑๓๒

๔.๓ **การครองงาน** “ปลัดอำเภอนักคิดนักบริหารงานเชิงกลยุทธ์”

- หลักการครองงาน ๑๓๕
- หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ๑๓๖
- กลยุทธ์ในการบริหารความขัดแย้ง ๑๓๙
- การบริหารความขัดแย้ง ๑๔๖
- การประสานงาน ๑๔๗
- เทคนิคการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ ๑๔๙

บรรณานุกรม

คณะผู้จัดทำ

คู่มือปลัดอำเภอ

ส่วนที่ ๑
บทบาท อำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอ

บทบาทอำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอ แบ่งเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ภารกิจตามนโยบายของรัฐบาล ๒) ภารกิจหน้าที่ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครอง และ ๓) ภารกิจที่ต้องบูรณาการร่วมกับกระทรวงอื่น ๆ รายละเอียด มีดังนี้

๑. ภารกิจตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม เช่น การดำเนินการตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ การช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หนี้นอกระบบ การดำเนินงานศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น ตลอดจนแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีความหลากหลายและซับซ้อน เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาโรคระบาดตามฤดูกาล ปัญหาผลผลิตทางการเกษตร การชุมนุมเรียกร้องต่าง ๆ

๒. ภารกิจหน้าที่ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครอง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของกรมการปกครองและกระทรวงมหาดไทย โดยมีงานที่สำคัญ เช่น งานปกครองท้องที่ การปฏิบัติงานของฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ) เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน งานทะเบียนและการบริการประชาชน การจัดทำทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ งานรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม (กำกับดูแลสถานบริการ โรงแรม โรงรับจำนำ อาวุธปืน ฯลฯ) งานความมั่นคงภายในกิจการชายแดนภาคใต้ กิจการชายแดน หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) งานกิจการของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๓. ภารกิจที่ต้องบูรณาการร่วมกับกระทรวงอื่น ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ รวมถึงภารกิจที่ไม่มีหน่วยงานในระดับอำเภอ แต่มีภารกิจจะต้องดำเนินการจัดทำโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยให้อำเภอดำเนินงานติดตามดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้และด้อยโอกาส งานสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานองค์กรอิสระ (สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นต้น)

ส่วนที่ ๒

สมรรถนะและคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ

๒.๑ สมรรถนะของปลัดอำเภอ

ปลัดอำเภอจำเป็นต้องมี สมรรถนะของตำแหน่งปลัดอำเภอ (Competency) เพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำตำแหน่ง
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ จริยธรรม ความร่วมแรงร่วมใจ	สภาวะผู้นำ การดำเนินการเชิงรุก ศิลปะการสื่อสารจูงใจ

๑. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation - ACH)

ความมุ่งมั่นจะปฏิบัติราชการให้ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจเป็นผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเอง หรือเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น อีกทั้งยังหมายรวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทายชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำได้มาก่อน

๒. การบริการที่ดี (Service Mind - SERV)

สมรรถนะนี้เน้นความตั้งใจและความพยายามของข้าราชการในการให้บริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนตลอดจนของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise - EXP)

ความขวนขวาย สนใจใฝ่รู้ เพื่อสั่งสมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติราชการด้วยการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๔. จริยธรรม (Integrity - ING)

การครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักแนวทางในวิชาชีพของตนโดยมุ่งประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาศักดิ์ศรีแห่งอาชีพข้าราชการ อีกทั้งเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนผลักดันให้ภารกิจหลักภาครัฐบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๕. ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork - TW)

สมรรถนะนี้เน้นที่ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งในทีมงาน หน่วยงาน หรือองค์กร โดยผู้ปฏิบัติมีฐานะเป็นสมาชิกในทีม

๖. สภาวะผู้นำ (Leadership - LEAD)

ความตั้งใจหรือความสามารถในการเป็นผู้นำของกลุ่มคน ปกครอง รวมถึงการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วิธีการทำงาน ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงานปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เต็มประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

๗. การดำเนินการเชิงรุก (Proactiveness - PROAC)

การเล็งเห็นปัญหาหรือโอกาสพร้อมทั้งลงมือจัดการกับปัญหานั้น ๆ หรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เกิดประโยชน์ต่องาน ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์และแปลกใหม่

๘. ศิลปะการสื่อสารจูงใจ (Communication & Influencing - CI)

ความตั้งใจที่จะสื่อความด้วยการเขียน พูด โดยใช้สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการชักจูง หว่านล้อม โน้มน้าวบุคคลอื่น และทำให้ผู้อื่นประทับใจ หรือเพื่อสนับสนุนความคิดของตน

๒.๒ คุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ

๑. กลุ่มนักประสานงาน ประสานคน ทำงานเป็นทีม/เป็นนักบูรณาการ

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะการทำงานในระดับพื้นที่ต้องเป็นนักบูรณาการ นักประสานสิบทิศ นอกจากนี้ ในการทำงานภายในองค์กร ก็จำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันบุคลากรกรมการปกครองขาดการทำงานเป็นทีม มีแต่การแก่งแย่ง แข่งขัน มองเพื่อนร่วมงานเป็น “คู่แข่งขัน” ในการสร้างความก้าวหน้า ทำให้มีแต่ “นักวิ่ง” มากกว่า “นักสู้งาน” จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างทัศนคติและสำนึกในการทำงานเป็นทีมเดียวกัน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ช่วยเหลือกันในการทำงาน

๒. มีจิตสำนึกในการบริการประชาชน

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีจิตสำนึกในการรับใช้ประชาชน มีใจรักที่จะช่วยเหลือและให้บริการแก่ประชาชนและผู้รับบริการดุจญาติมิตร สามารถให้คำปรึกษาและช่วยเหลือทุกคน ทุกระดับ

๓. มีภาวะผู้นำ/มีความสามารถในการสั่งการตามอำนาจหน้าที่

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีสภาวะผู้นำทั้งในภาวะวิกฤติและภาวะปกติ ซึ่งการเป็นผู้นำในหน้าที่ของปลัดอำเภอต้องเน้นบทบาทให้เหมาะสมตามควรแก่กรณี หากเป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกับภาคส่วนอื่น ต้องเน้นบทบาทผู้นำในฐานะผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ไม่ใช่ผู้นำที่เป็นนักสั่งการ แต่หากเป็นการปฏิบัติงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้องมีทักษะในการสื่อสารและสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม

๔. มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบสูง ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักครองตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน/กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ส่วนราชการอื่น รักษาระเบียบวินัย ยืนหยัดในความถูกต้อง ไม่กระทำผิดกฎหมาย

๕. เป็นที่รักใคร่และยอมรับของประชาชนทุกภาคส่วน มีมนุษยสัมพันธ์

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับผู้อื่นได้ดี ต้องใกล้ชิดกับผู้นำท้องที่และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้สามารถประสานการทำงานได้อย่างราบรื่น ต้องสามารถให้คำแนะนำและนิเทศงานแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากปลัดอำเภอได้รับการยอมรับในพื้นที่ ย่อมทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดี

๖. เป็นนักปกครองมืออาชีพ ศรัทธาต่อสถาบันนักปกครอง

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีอุดมการณ์นักปกครอง มีจิตสำนึกความเป็นราชสีห์ มีศรัทธาในอาชีพ ศรัทธาในสถาบันนักปกครอง รักองค์กร สร้างชื่อเสียงให้องค์กรและสถาบันนักปกครอง และต้องมีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๗. เป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ มุ่งผลสัมฤทธิ์

ปลัดอำเภอที่ดีต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน

๘. เชี่ยวชาญงานพื้นที่ การแก้ไขปัญหาในพื้นที่

ปลัดอำเภอที่ดีต้องออกพื้นที่เป็นประจำ เรียนรู้งานพื้นที่ ปรับตัวเข้ากับพื้นที่ และเรียนรู้ปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้

๙. เป็นคนเก่ง รอบรู้ คล่องตัว กระตือรือร้น

ปลัดอำเภอที่ดีต้องรอบรู้งานในหน้าที่ ทั้งภารกิจกรมการปกครองและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องเรียนรู้บทบาท อำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอให้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้ง ต้องมีใจรักที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดที่จะเรียนรู้ทั้งงานในหน้าที่และความรู้ด้านอื่นๆ อาทิ ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

๑๐. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานเชิงรุก

ปลัดอำเภอที่ดีต้องทำงานเชิงรุก กล้าคิด กล้าทำ กล้านำความเปลี่ยนแปลง

๑๑. เชี่ยวชาญระเบียบกฎหมาย

ปลัดอำเภอที่ดีต้องรอบรู้กฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานและต้องเชี่ยวชาญระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ครบถ้วน และต้องพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

๑๒. มีศิลปะในการสื่อสารจูงใจ

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีปิยวาจา มีทักษะการสื่อสารที่ดี และมีศิลปะในการสื่อสารจูงใจ ซึ่งเชื่อมโยงถึงทักษะการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอ

๑๓. เข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีความเข้าใจสังคม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมของพื้นที่ ต้องเรียนรู้คนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับพื้นที่

๑๔. มีความทันสมัย ก้าวทันเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่

ปลัดอำเภอที่ดีต้องมีความทันสมัย รอบรู้เทคโนโลยี วิชาการสมัยใหม่ มีความเข้าใจและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ต้องเชี่ยวชาญการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ ๓
แนวทางการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอ

Ø แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับแรกเมื่อปี ๒๕๐๔ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไข รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ การพัฒนาประเทศอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการวางแผนที่ยึด **“คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”** ตามแนวพระราชดำรัส **“เศรษฐกิจพอเพียง”** มี **“การพัฒนาแบบองค์รวม”** และเริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา ต่อมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และฉบับที่ ๑๐ ได้**น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ**

ผลการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดระยะเวลาเกือบ ๕๐ ปีที่ผ่านมา สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า ยกระดับการพัฒนาประเทศไทยจากที่เคยอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาไปอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและรายได้ดีขึ้น มีอายุยืนยาว และมีการศึกษาสูงขึ้น การพัฒนาประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เป็นต้นมาได้สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในสังคมหลายด้านและนำพาประเทศรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้หลายคราว อาทิ วิกฤตต้มยำกุ้ง สึนามิ และวิกฤตเศรษฐกิจโลก

ในช่วงเวลาของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง กระบวนการจัดทำแผนจึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และคำนึงถึงความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๑. <u>การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างภูมิคุ้มกันการพัฒนาประเทศ</u>

ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ - ๗ มีข้อสรุปว่า เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน นำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ โดยยึดแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” และต่อเนื่องมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และ ๑๐ **การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้า** ภาคส่วนต่าง ๆ ได้นำไปปฏิบัติกว้างขวางขึ้น **ภาครัฐ** กำหนดเป็นนโยบายและแนวการปฏิบัติ อาทิ การจัดระเบียบทางการคลัง การรักษาเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่อย่างมีเหตุผล และบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ **ภาคธุรกิจเอกชน** ประยุกต์ใช้ในมิติการผลิต การลงทุนที่ใช้วัตถุดิบในประเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การบริหารธุรกิจที่เน้นความพอประมาณ ประหยัด มีการวิจัย และแบ่งผลกำไรคืนสู่สังคมและพนักงาน **สถาบันวิชาการ** เร่งสร้างองค์ความรู้ จัดทำหลักสูตรการเรียนการ

สอน การฝึกอบรม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **ภาคเกษตร** ใช้รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างแพร่หลาย ทำให้ประชาชนพอมีพอกิน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ พึ่งตนเอง และเกิดความมั่นคง **ชุมชน**เน้นการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง พัฒนาวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต **ครอบครัว** มีสัมพันธภาพและการพึ่งพิงตนเองดีขึ้น รายได้พอเพียง ที่อยู่อาศัยมั่นคง **ประชาชน**น้อมนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สังคมไทยจะมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นหลายด้าน แต่ยังไม่เพียงพอต่อการต้านทานวิกฤตเศรษฐกิจ สังคม และภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นรวดเร็วและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต ดังนั้น การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงต่อไป นอกจากจะต้องเร่งผลักดันให้ภาคส่วนต่าง ๆ น้อมนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางแล้ว ต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงไปสู่การเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในทุกมิติเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒. <u>สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ</u>

การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่สำคัญ ได้แก่

๑) การเปลี่ยนแปลงกฎ กติกาใหม่ของโลก การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกรวมถึงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลก และการดำเนินเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม ครอบคลุมถึงกฎ ระเบียบด้านการค้าการลงทุน การเงิน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พันธกรณีและข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อน และกฎ ระเบียบด้านสังคมมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดความเคารพและรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

๒) การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง การขยายตัวของขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ อาทิ บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน ส่งผลต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ของโลกจะมีมากขึ้น และการรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญต่อประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้แก่ การรวมกลุ่มในกรอบอนุภูมิภาค และการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งกรอบความร่วมมืออื่น ๆ อาทิ กรอบความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิค จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะรองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

๓) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลก ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประชากรสูงอายุในโลกจะเพิ่มขึ้นอีก ๘๑.๘๖ ล้านคน การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศต่างๆ มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามประเทศ เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดแคลน โครงสร้างการใช้จ่ายงบประมาณเปลี่ยนแปลงไป ประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้งบประมาณสำหรับการลงทุนพัฒนาด้านอื่นๆ ลดลง

๔) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิโลกสูงขึ้นโดยเฉลี่ย ๐.๒ องศาเซลเซียสต่อทศวรรษ ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง และทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกอ่อนแอ สูญเสียพันธุ์พืชและสัตว์ พื้นผิวโลกเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยเฉพาะการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่งเนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น นำไปสู่การย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งทะเล รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน เขตท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูงบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง การระบาดของโรค

และแมลงศัตรูพืชจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง สร้างความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตรและธัญญาหารของโลก รวมทั้งกระทบต่อภาคสังคม อาทิ ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากร

๕) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของโลกมีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญ ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มประชากรโลก แต่การผลิตพืชอาหารลดลงด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ เทคโนโลยีที่มีอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานในอนาคต ส่งผลให้ผลผลิตอาหารสู่ตลาดลดลง ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชากรโลก หรือมีราคาสูงเกินกว่ากำลังซื้อโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยากจน อาจนำไปสู่การเกิดวิกฤตอาหารโลก

๖) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต อาจเป็นโอกาสในการพัฒนา หรือเป็นภัยคุกคาม อาทิ การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้า จะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาจึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ

๗) การก่อการร้ายสากลเป็นภัยคุกคามประชาคมโลก การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรง มีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจากภัยก่อการร้าย

๓. <u>การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศที่สำคัญ</u> พิจารณาได้จาก

๑) ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจไทยมีภูมิคุ้มกันด้านการเงินจากการพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยง การเพิ่มแรงขับเคลื่อนจากภาคเศรษฐกิจในประเทศ และการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น ขณะที่เสถียรภาพทางการคลังเป็นปัจจัยเสี่ยงในระยะต่อไปเนื่องจากภาระหนี้สาธารณะที่สูงขึ้นจากการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ส่วนศักยภาพทางเศรษฐกิจมุ่งสร้างฐานรายได้ใหม่จากภาคบริการและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมเริ่มมีข้อจำกัดจากกฎ ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม การยอมรับจากชุมชน และการดำเนินการตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญ ต้องพึ่งวัตถุดิบ ทุน องค์ความรู้ และเทคโนโลยีจากภายนอก ทำให้โครงสร้างอุตสาหกรรมมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะที่ภาคเกษตรได้รับผลกระทบจากฐานทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง พื้นที่มีจำกัดและถูกใช้ไปเพื่อกิจการอื่น แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง และการเชื่อมโยงผลผลิตการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่ายังอยู่ในวงจำกัดและล่าช้า

๒) ด้านสังคม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประเทศไทยได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนในอนาคต ขณะที่คุณภาพการศึกษามีปัญหาทำให้การเพิ่มผลิตภาพแรงงานทำได้ยาก สังคมมีความเป็นปัจเจกสูง มีวิถีชีวิตเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศมากขึ้น เกิดความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรม ขณะที่ชนชั้นกลางมีน้อยไม่เพียงพอในการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมนำไปสู่ความขัดแย้ง และครอบครัวไม่สามารถดูแลสมาชิกได้เต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบต่อสังคมที่นำไปสู่การมีธรรมาภิบาลได้รับความสำคัญมากขึ้น

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความเสื่อมโทรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ

อากาศจากภาวะโลกร้อนส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง มีผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตร ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ท้าทายต่อการพัฒนาในระยะต่อไป

๔) การพัฒนาภาค พื้นที่ และชุมชน มีปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ระหว่างภาคกรุงเทพมหานครและภาคกลางยังคงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ขณะที่คนจนยังกระจุกตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภาค แต่การกระจายกิจกรรมเศรษฐกิจจากเมืองใหญ่สู่กลุ่มเมืองขนาดกลางยังขาดความสมดุล การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความล่าช้า ขณะที่ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เกิดเครือข่ายการพึ่งตนเองในหลายพื้นที่ แต่เศรษฐกิจชุมชนไม่เข้มแข็ง และมีการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่เมือง

๕) ความมั่นคงของประเทศมีความท้าทายในหลายประเด็น ทั้งความขัดแย้งในบางพื้นที่ที่สั่งสมมานาน อาทิ ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชนกลุ่มน้อยตามพื้นที่ชายแดน ควบคู่กับประเด็นเรื่องของชาติพันธุ์ เชื้อชาติและชาตินิยม ในอนาคตจะเกิดประชาคมอาเซียนซึ่งต้องสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศสมาชิกในการพัฒนาภูมิภาคให้ก้าวหน้า ขณะเดียวกัน การทุจริตประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

๔. <u>การประเมินความเสี่ยง</u> ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประเทศไทยจะเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญ ๖ ประการ ได้แก่

๑) การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ เจ้าหน้าที่รัฐย่อหย่อนในการปฏิบัติตามหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจังการดำเนินงานไม่โปร่งใส เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย

๒) โครงสร้างทางเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน จากการพัฒนาที่เน้นภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้ต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศและการส่งออก ขณะที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และภาคเกษตรกรรมที่เป็นแหล่งจ้างงานสำคัญของประเทศมีบทบาทลดลง เกษตรกรประสบปัญหาความยากจนและมีหนี้สิน การขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตดั้งเดิมโดยเฉพาะทุน และแรงงานราคาถูกที่มีผลิตภาพการผลิตต่ำ อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และกฎ กติกา การกีดกันทางการค้า ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก และคุณภาพชีวิตลดลง

๓) โครงสร้างประชากรมีแนวโน้มประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง สัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จากสัดส่วนประชากรเด็ก : แรงงาน : ผู้สูงอายุ ๒๐.๕ : ๖๗.๖ : ๑๑.๙ ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๑๘.๓ : ๖๖.๙ : ๑๔.๘ ในปี ๒๕๕๙ แต่ในอนาคตความต้องการแรงงานในระบบเศรษฐกิจอาจเพิ่มขึ้น การขาดแคลนแรงงานจะเป็นปัญหาสำคัญ ภายใต้สถานการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปอย่างเสรี การแข่งขันเพื่อแย่งชิงแรงงานจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานคุณภาพ จะเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยที่มีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างชาติ นอกจากนี้ ภาครัฐและครัวเรือนจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ภาระพึ่งพิงสูง และเป็นภาระต่อฐานะการคลังของประเทศด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาล

๔) ค่านิยมที่ดีงามของไทยเสื่อมถอย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดีงาม ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง ต่างแก่งแย่งเอารัดเอาเปรียบกัน ทำให้คนไทยขาดความสามัคคี การเคารพสิทธิผู้อื่น และการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

๕) ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง จาก

การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศทางทะเล ชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ และป่าไม้ รวมไปถึงการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง สร้างความเสียหายต่อพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร หรือแหล่งท่องเที่ยว และการประกอบอาชีพ เกิดการอพยพย้ายถิ่นทำให้วัฒนธรรมพื้นถิ่นสูญหาย ขณะที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีพื้นที่เสี่ยงต่ออุทกภัย วาตภัย และภัยแล้งเพิ่มขึ้น กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน

๖) ประเทศไทยมีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทั้งที่มาจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศ ปัญหาการก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจและการแข่งขันด้านต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติมีความรุนแรงและผลกระทบสูง เป็นประเด็นท้าทายต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งการบริหารวิกฤตการณ์ การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองอย่างฉับไว และการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกอย่างต่อเนื่อง

๕. <u>การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ</u> เพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันประเทศ ๖ ประการ ได้แก่

๑) ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์แห่งความยั่งยืนของชาติ เป็นศูนย์กลางความมั่นคงทางด้านจิตใจของคนไทยที่ต้องเชิดชู รักษาให้คงอยู่คู่ความเป็นไทยตลอดไป

๒) ภาคเกษตรเป็นฐานรายได้หลักและความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ เป็นแหล่งสร้างงาน แหล่งผลิตอาหาร และเชื่อมโยงวิถีชีวิตของสังคมไทย

๓) การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งใช้ความรู้ในตัวคน ความรู้ทางเทคโนโลยี และความรู้ในวิทยาการต่างๆ เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศ

๔) สังคมไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ครอบครัวบ่มเพาะความเป็นไทยที่มีจิตสำนึกและอัตลักษณ์ให้บุตรหลานได้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง

๕) ชุมชนเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ ทำให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน

๖) ประเทศไทยมีความเป็นเอกราช เป็นกลาง และเป็นพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ มีศักยภาพและความพร้อมในการคงไว้ซึ่งอธิปไตยของชาติ ให้ความสำคัญต่อการเป็นพันธมิตรและภาคี การพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ยึดความเป็นกลางในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

๖. <u>ประเด็นการพัฒนาประเทศที่ต้องให้ความสำคัญในระยะยาว</u>

๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในสังคมให้ดีขึ้น เกิดเป็นสังคมสงบสุข มุ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยการผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน จัดบริการทางสังคมให้ทั่วถึง สร้างแหล่งจ้างงานที่เพิ่มรายได้ให้ประชาชน จัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ลดการทุจริตประพฤติมิชอบ เร่งรัดการถ่ายโอนภารกิจสู่ท้องถิ่น

๒) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสามารถ

แข่งขันในเวทีโลกได้ต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาวะและศักยภาพ เกิดการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง รู้จักสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น

๓) การพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ที่ส่งเสริมภาคบริการเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ส่งเสริมการทำเกษตรที่เกื้อกูลระบบนิเวศ พัฒนากลุ่มสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับการผลิตภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา สร้างโอกาสทางการตลาด ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๗. <u>ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑</u>

หลักการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม และยึดวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ดังนี้

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

วิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) และพันธกิจ การจัดทำเป็นแผนพัฒนาในระยะ ๕ ปี ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวดังกล่าว จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในช่วงระยะ ๕ ปี กรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงประกอบด้วยวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

๘. <u>วิสัยทัศน์</u> “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

๙. <u>พันธกิจ</u>

๑) สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ควบคู่กับการสร้างสังคมคุณธรรม เพื่อให้คนกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุ ยาเสพติดและอบายมุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

๒) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีเสถียรภาพบนฐานความรู้ และการสร้างสรรค์ของคนไทย ขยายหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมทั้งยารักษาโรคจากสมุนไพรบนฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งปรับโครงสร้างสาขาการผลิตและการบริโภคของประเทศให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) สร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งสามารถป้องกันและรองรับผลกระทบและความเสี่ยงจากวิกฤตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ และทักษะ สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผล

๑๐. <u>วัตถุประสงค์</u>

๑) คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เกิดความเป็นธรรม และมีธรรมาภิบาล

๒) ประชาชนได้รับการพัฒนาทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคน

๓) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาค มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีเพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาและใช้ประโยชน์

๑๑. <u>เป้าหมายหลัก</u>

๑) ความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ การประกอบอาชีพ การเข้าถึงแหล่งทรัพยากร และกระบวนการยุติธรรม ลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพิ่มคะแนนภาพลักษณ์การทุจริตคอรัปชั่นให้ไม่ต่ำกว่า ๕.๐ คะแนน

๒) ลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ลดอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักทุกระดับสูงกว่าร้อยละ ๕๐ และความอบอุ่นของครอบครัวเพิ่มขึ้น

๓) เศรษฐกิจเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี อัตราเงินเฟ้ออยู่ในกรอบเป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตรวมสูงขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจ รักษาปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้พอเพียงต่อความต้องการของผู้บริโภค และลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๔) รักษาสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๓.๕ ของพื้นที่ประเทศ ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๑๒. <u>ตัวชี้วัด</u>

๑. เป้าหมาย ดัชนีความสงบสุข สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๑๐ กับกลุ่มที่มีรายได้น้อยร้อยละ ๑๐ สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม การถือครองที่ดินของกลุ่มคนต่างๆ คดีความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่รัฐต่อ ๑๐,๐๐๐ ครัวเรือน คดีในศาลปกครองต่อ ๑๐,๐๐๐ ครัวเรือน และดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตประพฤติมิชอบ

๒. เป้าหมาย อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักทุกระดับ ดัชนีความอบอุ่นของครอบครัว

๓. เป้าหมาย อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภาพการผลิตรวม อันดับความสามารถในการประกอบธุรกิจ ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

๔. เป้าหมาย ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ ร้อยละขององค์กรชุมชนที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อองค์กรชุมชนทั้งหมด

๑๓. <u>ยุทธศาสตร์การพัฒนา</u>

การพัฒนาประเทศให้เศรษฐกิจก้าวหน้ามั่นคง สังคมสงบสันติ และประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่คาดการณ์ได้ยากและมีแนวโน้มรุนแรงทั้งการเมืองในประเทศและวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและส่งผลกระทบวงกว้าง ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้าน

ต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ให้ประเทศสามารถเจริญก้าวหน้าต่อไป โดยให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ที่มีลำดับความสำคัญสูง ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างโอกาสให้ทุกคนในสังคมไทยเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน คนด้อยโอกาส แรงงานนอกระบบ แรงงานต่างด้าว รวมทั้งชนกลุ่มน้อยและต่างชาติพันธุ์ สร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่จะเป็นฐานการประกอบอาชีพที่มั่นคง ยกระดับรายได้ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ทุกคนในสังคมไทย สนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานอันพึงมีพึงได้ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค การทำและบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์ต่อทุกคนสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจของระบบบริหารราชการแผ่นดินบนพื้นฐานของการใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและจริยธรรม และหลักผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ รวมทั้งยึดหลักความมีอิสระและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมแก้ไข มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง โดยสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานรากและการสร้างโอกาสเศรษฐกิจให้คนฐานล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศ สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค ปรับระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งการคุ้มครองผู้บริโภค และส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนในสังคมไทย

๒) จัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิพึงมีพึงได้ เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ โดยสร้างโอกาสอย่างเป็นธรรมให้กลุ่มด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เสริมสร้างความมั่นคงให้คนยากจนมีความพร้อมรับผลกระทบจากวิกฤตต่างๆ และสนับสนุนการสร้างสังคมสวัสดิการ

๓) เสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี โดยเสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ เลือกและตัดสินใจในการดำรงชีวิตด้วยตนเอง เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาต่างๆ ของชุมชนด้วยตัวเอง สนับสนุนการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสื่อสร้างสรรค์ ในการสร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีระบบถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบที่เข้มงวดและรอบด้าน และมีการรับผิดรับชอบที่เหมาะสม ปฏิรูปการเมืองไทยทั้งระบบให้เป็นประชาธิปไตยของมวลชน และสร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรม

๔) เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้แน่นแฟ้นเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้เนื้อเชื่อใจและเกื้อกูลกันในสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม และสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งพัฒนาคุณภาพ

คนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้ได้มาตรฐานสากล และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย และเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคนอย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) การส่งเสริมคนไทยที่มีศักยภาพและความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้น และมีการกระจายตัวประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ โดยส่งเสริมคู่สมรสที่มีศักยภาพและความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้นและรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ไม่ให้ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และสนับสนุนการกระจายตัวและส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของประชากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่

๒) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูล เสริมสร้างทักษะให้คนมีจิตสาธารณะ ด้วยการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และการต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ และสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

๓) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ โดยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน สร้างนิสัยใฝ่รู้และรักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กรและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย การสร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

๔) เสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยมาขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน คุณค่าของความสงบสุขและการแบ่งปันตามวิถีดั้งเดิม มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ นำความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาต่อยอดในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาสังคมของประเทศ บูรณาการกลไกการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิในการเข้าถึงบริการของรัฐและสิทธิชุมชน ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากลให้เชื่อมสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน

๓. ยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน มุ่งพัฒนาให้ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตอาหารและพลังงานที่มีความสมดุล มั่นคงและมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานและมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาด และมีราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้เกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนครัวเรือนและองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสร้างให้ครัวเรือนและชุมชนมีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยรักษาและคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตรและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน เร่งรัดการนำที่ดินที่ซื้อจากเอกชนมาปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรม เร่งรัดการจัดให้มีองค์กรและระบบการบริหารจัดการที่ดินให้เป็นรูปธรรม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตรเพื่อสนับสนุน

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ฟื้นฟูค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีของชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตทางการเกษตร

๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและสร้างมูลค่า โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และสัตว์น้ำ ที่สามารถเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ การใช้เทคโนโลยีที่ลดต้นทุนการผลิตอย่างยั่งยืน เพิ่มมูลค่าผลผลิตด้านปศุสัตว์ให้สูงขึ้น ส่งเสริมการผลิตที่ปลอดจากการตัดแต่งพันธุกรรม เพื่อคงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สนับสนุนการผลิตและบริการของชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและอาหาร และพลังงาน สนับสนุนการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร และมาตรฐานระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้เทียบเท่าระดับสากล สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรและอาหารตามมาตรฐานที่กำหนด รณรงค์ให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการ และสนับสนุนการใช้สารชีวภาพให้มากขึ้น ส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมภาคเอกชนและองค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกันบริหารจัดการระบบสินค้าเกษตรและอาหาร การเพิ่มมูลค่า และการจัดการด้านการตลาด ร่วมกับสถาบันเกษตรกร พัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เหมาะสมทางการเกษตร สนับสนุนการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตรที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทาน และปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานเพื่อการผลิตให้ทั่วถึง

๓) สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยพัฒนาระบบการสร้างหลักประกันเพื่อดูแลด้านรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคง และให้ครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด เร่งพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลการเกษตร ให้สามารถคุ้มครองความเสี่ยงด้านการผลิตทางการเกษตรจากทุกภัยพิบัติให้กับเกษตรกรในทุกพื้นที่ ส่งเสริมระบบการทำการเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม ด้วยการสนับสนุนองค์ความรู้อย่างครบวงจร พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำ อันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี

๔) สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานชีวภาพและชีวมวลในระดับครัวเรือนและชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชนเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้และการพัฒนาด้านอาหารศึกษาทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมของบุคคลและชุมชน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกันในระดับชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ส่งเสริมการนำวัตถุดิบที่มีอยู่และเหลือใช้จากการเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนใช้ในระดับครัวเรือนและชุมชน สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนภายในชุมชน และส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งด้านอาหารให้กับเกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นระบบ

๕) สร้างความมั่นคงด้านพลังงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน จัดให้มีระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ใช้เป็นทั้งอาหารและพลังงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้พลังงานทางชีวภาพที่เกี่ยวเนื่องกับภาคการผลิตและบริการ จัดให้มีกลไกในการกำกับดูแลโครงสร้างราคาของพลังงานชีวภาพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ผลิต และปลุกจิตสำนึกในการใช้พลังงานชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

๖) ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสมดุลด้านอาหารและ

พลังงาน โดยสนับสนุนบทบาทของเกษตรกร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ภาคเอกชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตทางการเกษตร ปรับกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีการทำงานอย่างบูรณาการทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารและพลังงานตั้งแต่การผลิต การตลาด ไปจนถึงการบริโภค ให้มีความถูกต้องและเข้าถึงได้ พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

๔. ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพบนฐานความรู้ มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มั่นคง มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างระบบการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม ที่เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม และให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคอาเซียนบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ โดย**ปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุน** ให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย ตะวันออกกลาง และเศรษฐกิจภายในประเทศ อาทิ เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด ผลักดันการจัดทำความตกลงการค้าเสรี และเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้แล้ว พร้อมทั้งวางแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทุกขนาดและระดับการเติบโตของธุรกิจให้สามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของผู้ประกอบการไทย **ปรับโครงสร้างภาคบริการ** อาทิ เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการเชิงสร้างสรรค์ ขยายฐานการผลิตและการตลาดภาคธุรกิจบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศและการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และวิสาหกิจชุมชน **พัฒนาธุรกิจสร้างสรรค์** อาทิ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาธุรกิจสร้างสรรค์ เสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาเมือง ชุมชนสร้างสรรค์ และผลักดันกลุ่มสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพของประเทศ **พัฒนาภาคเกษตร** อาทิ ผลักดันการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและการตลาด พัฒนาคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล สนับสนุนการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมด้านการเกษตร และ**พัฒนาภาคอุตสาหกรรม** อาทิ พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพภาคอุตสาหกรรม สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการผลิตภาคอุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรมท้องถิ่น และเตรียมพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจหลักแห่งใหม่

๒) ปรับระบบการแข่งขัน ให้มีประสิทธิภาพ กระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดย**พัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน** ได้แก่ พัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และลดต้นทุน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเท่าเทียมด้วยต้นทุนที่เหมาะสม สนับสนุนและพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนและสหกรณ์ทุกระดับ พัฒนาความรู้พื้นฐานทางการเงิน (Financial Literacy) ให้กับประชาชน **พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม** ได้แก่ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอ **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์** ได้แก่ ผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของประเทศ ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรโลจิสติกส์ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะทางราง พัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย พัฒนาศักยภาพการให้บริการนำ้อุปโภคบริโภคทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่มีมาตรฐานสากลครอบคลุมทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท และวางแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยของภาครัฐและเอกชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม **สร้างความมั่นคงด้านพลังงาน** ได้แก่ ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก กำกับดูแลกิจการพลังงานให้มีราคาที่เหมาะสม มีเสถียรภาพ และเป็นธรรม กำหนดโครงสร้างราคาพลังงานทดแทนที่เหมาะสม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการผลิตพลังงานจากแหล่งธรรมชาติเพื่อทดแทนเชื้อเพลิงจากฟอสซิล และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในทุกระดับ และ **ปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจ และกฎ ระเบียบต่างๆ** ได้แก่ ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุน การผลิตและบริการ การวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การเสริมสร้างธรรมาภิบาล และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

๓) บริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีเสถียรภาพ โดย**การบริหารจัดการด้านการเงิน** ได้แก่ รักษาเสถียรภาพของราคาควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินโดยรวม (Financial Stability) สร้างความสมดุลระหว่างตลาดเงินและตลาดทุน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน พัฒนาระบบสัญญาณเตือนภัยให้ครอบคลุมความเสี่ยงทุกรูปแบบ มีระบบบริหารจัดการเงินทุนจากต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มบทบาทของอาเซียนในระบบเศรษฐกิจการเงินโลก และส่งเสริมการออมในทุกระดับและทุกกลุ่มอาชีพ **บริหารจัดการด้านการคลัง** ได้แก่ ปรับระบบการจัดเก็บรายได้ของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ พิจารณาความเสี่ยงทางการคลังและนำรายงานความเสี่ยงทางการคลังมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารเงินนอกงบประมาณและกองทุนนอกงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส พัฒนารัฐวิสาหกิจให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังของภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค มุ่งเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงเศรษฐกิจจากศักยภาพที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์ทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศที่เป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียนและเอเชียแปซิฟิกให้สามารถใช้ประโยชน์จากภูมิภาคได้อย่างสูงสุด เตรียมพร้อมและปรับตัวเข้าสู่บริบทโลกและภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเสริมสร้างประโยชน์ของไทยในด้านการค้า การลงทุน การเงินและโอกาสด้านการตลาดระหว่างประเทศ เสริมสร้างบทบาทของไทยเพื่อให้ไทยเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่อภูมิภาค โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียนและพันธมิตร และเอเชียแปซิฟิก ส่งเสริมบทบาทของไทยในกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่นำไปสู่การพัฒนาร่วมกันที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความเท่าเทียมและความไว้เนื้อเชื่อใจ และเสริมสร้างความสามารถในการแก้ไขผลกระทบเชิงลบและประเด็นปัญหาร่วมระหว่างประเทศที่เป็นประเด็นฉุดรั้งการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ โดยพัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะรูปแบบบริการขนส่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาระบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่ายธุรกิจของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดจำนวนเอกสาร ต้นทุนการดำเนินงาน และระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดน พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยทั้งในด้านทักษะภาษาต่างประเทศ และความรู้ด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์ และเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน/เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ

๒) พัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอนุภูมิภาค มุ่งเน้น

ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างฐานการผลิตตามแนว Economic Corridor ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ที่สามารถสนองตอบการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมการเกษตรและการแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวในภูมิภาค พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ และบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเชื่อมโยงแผนพัฒนาเพื่อให้บรรลุประโยชน์ร่วมทั้งในด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่

๓) สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยผลักดันให้ไทยมีบทบาทผู้นำที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการโดยพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการด้านสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ

๔) เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างภูมิภาคโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก เพื่อรักษาสมดุลในปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยและมหาอำนาจต่าง ๆ และประโยชน์อื่น ๆ ของประเทศทั้งในด้านการค้า ความมั่นคงของอาหาร/พลังงาน โอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ไทย การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในกรอบนานาชาติและการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของไทยและภูมิภาคโดยรวม โดยรักษาบทบาทของไทยในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือที่ดำเนินอยู่ และรักษาดุลยภาพของปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมและมหาอำนาจใหม่

๕) สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ ในลักษณะเกื้อกูลกัน ผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและมีประสิทธิภาพ โดยเร่งดำเนินการด้านการยอมรับมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน และคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ

๖) ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยที่ส่งผลต่อสภาวะทางเศรษฐกิจในระยะยาว จากผลกระทบในด้านความมั่นคงแห่งชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค โดยพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เตรียมพร้อมรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน และร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคภัยประเภทที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก

๗) เสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และเสริมสร้างการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่นำสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดมลพิษ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๘) สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและกำหนดแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น

โดยเร่งปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจ และกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนอย่างเป็นธรรม และส่งเสริมการจดสิทธิบัตร การคุ้มครองและบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา การแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และนักวิจัย

๙) ปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ให้พร้อมต่อการเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงในบริบทโลก อาเซียน และอนุภูมิภาค โดยเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ และส่งเสริมศักยภาพด้านวิชาการและเครือข่ายของสถาบันการศึกษาของไทย

๖. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มุ่งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ ขับเคลื่อนการผลิตและบริโภคของประเทศไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างภูมิคุ้มกัน และเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและสร้างสังคมและชุมชนที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของประเทศจากข้อตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศ มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคุ้มครอง ป้องกัน รักษา ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ และเขตอนุรักษ์ พัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการจัดการองค์ความรู้ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบ กระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองความมั่นคงและฐานการดำรงชีวิตของเกษตรกรยากจน เร่งรัดพัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพดินเพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร วางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เร่งรัดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน และลดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งได้อย่างยั่งยืน พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในการกักเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานแก่ประเทศ พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๒) ปรับกระบวนทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่ง เพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก การพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเน้นการวางผังเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรม สังคม ระบบนิเวศเข้าด้วยกัน การปรับพฤติกรรมการบริโภคสู่สังคมคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) ยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพื่อให้สังคมมีความยืดหยุ่นและมีภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ พัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ และพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

๔) สร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤติภาวะโลก

ร้อน โดยติดตามและเฝ้าระวังมาตรการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ศึกษาผลกระทบและกำหนดแผนกลยุทธ์รายสินค้า รวมทั้งกำหนดมาตรการเยียวยาในสินค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกทำคาร์บอนฟุตพริ้นต์ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ

๕) เพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยศึกษารายละเอียดและสร้างความเข้าใจของพันธกรณี รวมทั้งติดตามสถานการณ์การเจรจาและท่าทีของประเทศต่างๆ สร้างความพร้อมและพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสริมสร้างเทคนิคการเจรจา พัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียน และสนับสนุนการดำเนินงาน ตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและพันธุกรรม

๖) ควบคุมและลดมลพิษ เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน ลดปริมาณมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ลดความเสี่ยงอันตราย การรั่วไหล และการเกิดอุบัติภัยจากสารเคมี พัฒนาระบบเตือนภัย แจ้งเหตุฉุกเฉิน และระบบการจัดการเมื่อเกิดอุบัติภัยด้านมลพิษ ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

๗) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม โดยพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและบังคับใช้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบของภาครัฐ ปรับนโยบายการลงทุนภาครัฐให้เอื้อต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปฏิรูปการบริหารจัดการงบประมาณของประเทศ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการก่อมลพิษ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

นโยบายของรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา)

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

โดยจะใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และมาตรการทางระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการกับผู้คะนองปาก ย่ามใจหรือประสงค์ร้าย มุ่งสั่นคลอนสถาบันหลักของชาติ โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและความผูกพันภักดีของคนอีกเป็นจำนวนมาก ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นจริงเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชน ทั้งจะสนับสนุนโครงการทั้งหลายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนเร่งขยายผลตามโครงการและแบบอย่างที่ทรงวางรากฐานไว้ให้แพร่หลายและเกิดประโยชน์ในวงกว้าง

๒. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ

(๑) ในระยะเร่งด่วน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในกิจการ ๕ ด้าน ประกอบด้วย

(๑.๑) การบริหารจัดการชายแดน

(๑.๒) การสร้างความมั่นคงทางทะเล

(๑.๓) การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

(๑.๔) การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน

(๑.๕) การเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางการทหารร่วมกันของอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกัน แก้ไขข้อพิพาทต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกระดับทวิภาคีและพหุภาคี

(๒) เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกัลยาณมิตรแบบสันติวิธี ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้

(๓) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศให้ทันสมัย มีความพร้อมในการรักษาอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติ ปลอดพ้นจากการคุกคามทุกรูปแบบ ส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ สามารถบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้

(๔) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศบนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าในด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

(๑) ในระยะเฉพาะหน้า จะเร่งสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยให้แรงงานทั้งระบบมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในทุกระดับอย่างมีมาตรฐาน

(๒) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง การทารุณกรรมต่อแรงงานข้ามชาติ การท่องเที่ยวที่เน้นบริการทางเพศและเด็ก และปัญหาคนขอทาน ด้วยการปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับที่จำเป็นและเพิ่มความเข้มงวดในการระวังตรวจสอบ

(๓) ในระยะต่อไป จะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกู้ยืมที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก

(๔) เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

(๕) เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมที่มีความหลากหลาย เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(๖) จัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป โดยใช้ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศไว้แล้ว

(๗) แก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรุกล้ำเขตป่าสงวน โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รุกล้ำ และออกมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มิใช่เกษตรกร ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจและวิธีการแผนที่ที่ทันสมัย แก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจน

๔. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

(๑) จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

(๒) ในระยะเฉพาะหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคูปองการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

(๓) ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้

(๔) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

(๕) ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

๕. การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน

(๑) วางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพโดยไม่มีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการในแต่ละระบบ และบูรณาการข้อมูลระหว่างทุกระบบหลักประกันสุขภาพ

(๒) พัฒนาระบบบริหารสุขภาพ โดยเน้นการป้องกันโรคมากกว่ารอให้ป่วยแล้วจึงมารักษา สร้างกลไกจัดการสุขภาพในระดับเขตแทนการกระจุกตัวอยู่ที่ส่วนกลาง ปรับระบบการจ้างงาน การกระจายบุคลากรและทรัพยากรสาธารณสุขให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

(๓) ประสานการทำงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและปัญหาด้านการแพทย์และจริยธรรมของการอุ้มบุญ การปลูกถ่ายอวัยวะและสเต็มเซลล์ โดยจัดให้มีมาตรการและกฎหมายที่รัดกุม

๖. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐบาลจะดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการทันที ระยะต่อไปที่ต้องแก้ไขปัญหาพื้นฐานที่ค้างคาอยู่ และระยะยาวที่ต้องวางรากฐานเพื่อความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

(๑) ในระยะเร่งด่วน เร่งจ่ายงบลงทุนของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ยังค้างอยู่ก่อนที่จะพ้นกำหนดภายในสิ้นปีนี้

(๒) สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้จัดทำไว้ โดยนำหลักการสำคัญของการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ให้ความสำคัญในการบูรณาการงบประมาณ และความพร้อมในการดำเนินงานรวมทั้งนำแหล่งเงินอื่นมาประกอบการพิจารณาด้วย ทบทวนภารกิจที่มีลักษณะไม่ยั่งยืนหรือสร้างภาระหนี้สาธารณะของประเทศเกินความจำเป็น และแสดงรายการลงทุนในระดับจังหวัดเพื่อความโปร่งใส เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ

(๓) กระตุ้นการลงทุนด้ายการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนักลงทุนยื่นขออนุมัติส่งเสริมการลงทุนไว้แล้วให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

(๔) ดูแลเกษตรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึง

(๕) ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เช่น ปรับปรุงวิธีการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานการผลิตระดับไร่นา เป็นต้น

(๖) ชักจูงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย โดยพิจารณามาตรการลดผลกระทบจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่ที่มีต่อการท่องเที่ยวในโอกาสแรกที่จะทำได้

(๗) ในระยะต่อไป ประสานนโยบายการเงินและการคลังให้สอดคล้องกันเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจพร้อมกับการรักษาเสถียรภาพของราคาอย่างเหมาะสม

(๘) แก้ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และบางฤดูกาล โดยระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงดังเช่นปี ๒๕๕๔ ส่วนภาวะภัยแล้งนั้นรัฐบาลจะเร่งดำเนินการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายครอบคลุม ซึ่งจะสามารถทำได้ในเวลาประมาณ ๑ ปี

(๙) ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับต้นทุนและให้มีภาระภาษีที่เหมาะสมระหว่างน้ำมันต่างชนิดและผู้ใช้ต่างประเภท รวมถึงการดำเนินการให้มีการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบรอบใหม่ทั้งในทะเลและบนบก และดำเนินการให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน ด้วยวิธีการเปิดเผย โปร่งใส และเป็นมิตรต่อสภาวะแวดล้อม พร้อมกับร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาพลังงาน

(๑๐) ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีให้จัดเก็บได้ครบถ้วน โดยปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้คงอัตราภาษีเงินได้ไว้ในระดับปัจจุบัน ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่ปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีทางด้านการค้าและขยายรากฐานการจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ ซึ่งจะจัดเก็บจากทรัพย์สิน เช่น ภาษีมรดก ภาษีจากที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยให้มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยให้น้อยที่สุด รวมทั้งปรับปรุงการลดหย่อนภาษีเงินได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้มีรายได้น้อย และยกเลิกการยกเว้นภาษีประเภทที่เอื้อประโยชน์เฉพาะผู้ที่มีฐานะการเงินดี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น

(๑๑) บริหารจัดการหนี้ภาครัฐที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลที่ผ่านมา ซึ่งจำนวนสูงมากกว่า ๗๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และเป็นภาระงบประมาณใน ๕ ปีข้างหน้า อันจะทำให้เหลืองบประมาณเพื่อการลงทุนพัฒนาประเทศน้อยลง โดยประมวลหนี้เหล่านี้ให้ครบถ้วน หาแหล่งเงินระยะยาวมาสะสางหนี้ทั้งหมด และยืดระยะเวลาชำระคืนให้นานที่สุดเพื่อลดภาระของงบประมาณในอนาคต

(๑๒) ในระยะยาว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม

- ด้านคมนาคมทางบก โดยเริ่มโครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใน กทม. และรถไฟฟ้าเชื่อม กทม. กับเมืองบริวารเพิ่มเติมเพื่อลดเวลาในการเดินทางของประชาชน เพื่อตั้งฐานให้รัฐบาลต่อไปทำต่อได้ทันที

- ด้านคมนาคมทางอากาศ โดยปรับปรุงท่าอากาศยานสุวรรณภูมิระยะที่ ๒ ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานสากลในภูมิภาค เพื่อให้สามารถรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ด้านการคมนาคมทางน้ำ โดยพัฒนาการขนส่งสินค้าทางลำน้ำชายฝั่งทะเล เพื่อลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์ของประเทศ เริ่มจากการเร่งรัดพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน ตลอดจนผลักดันให้ท่าเรือในลำน้ำเจ้าพระยาและป่าสักมีการใช้ประโยชน์ในการขนส่งสินค้าภายในประเทศและเชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบัง รวมทั้งการขุดลอกร่องน้ำลึก

(๑๓) ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจของหน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยปฏิบัติที่ชัดเจน และจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลระบบราง เพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานการให้บริการและความปลอดภัย โครงสร้างอัตราค่าบริการที่เป็นธรรม การลงทุน การบำรุงรักษา และการบริหารจัดการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาระบบรางให้เป็นโครงข่ายหลักของประเทศ

(๑๔) พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ กำหนดเป้าหมายและมาตรการที่จะแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูกิจการของรัฐวิสาหกิจที่มีปัญหาด้านการเงินและการดำเนินงาน ตลอดจนพิจารณาความจำเป็นในการคงบทบาทการเป็นรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(๑๕) ในด้านเกษตรกรรม ดำเนินการใน ๒ เรื่องใหญ่ คือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ และการสนับสนุนให้สหกรณ์ของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มบทบาทในฐานะผู้ซื้อพืชผลจนถึงการแปรรูปและการส่งออกได้

(๑๖) ในด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ อาทิ ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้การออกแบบและสร้างสรรค์ เป็นต้น

(๑๗) เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๘) ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้

๗. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

(๑) เร่งส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนในภูมิภาคอาเซียน

(๒) พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยทุกระดับ

(๓) พัฒนาแรงงานของภาคอุตสาหกรรม เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(๔) เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน

(๕) ต่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์จากฐานการผลิตในชุมชนสู่แหล่งแปรรูป

(๖) พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๘. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนา และนวัตกรรม

(๑) สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ

(๒) เร่งเสริมสร้างสังคมนวัตกรรม

(๓) ปฏิรูประบบการให้สิ่งจูงใจ ระเบียบ และกฎหมายที่เป็นอุปสรรค

(๔) ส่งเสริมให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ ใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมของไทยตามความเหมาะสม

(๕) ปรับปรุงและจัดเตรียมให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๙. การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

(๑) ในระยะเฉพาะหน้า เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๒) ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

(๓) ในระยะต่อไป พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐโดยยึดแนวพระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ เช่น การกำหนดเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน

(๔) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดให้มีแผนบริหารน้ำของประเทศ

(๕) เร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นลำดับแรก

๑๐. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

(๑) ปรับปรุงระบบราชการในด้านองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น

(๒) ในระยะแรก กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้โดยรวดเร็ว ประหยัด และสะดวก

(๓) ยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ

(๔) เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรภาครัฐ

(๕) ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต

(๖) ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีองค์กรภาคเอกชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสอดส่อง เฝ้าระวัง ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑๑. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(๑) ในระยะเฉพาะหน้า จะเร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักของประเทศและกฎหมายอื่น ๆ ที่ล้าสมัย ไม่เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ

(๒) เพิ่มศักยภาพหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมาย

(๓) ในระยะต่อไป จะจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ปราศจากการแทรกแซงของรัฐ

(๔) นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีทุกขั้นตอนให้รวดเร็ว เกิดความเป็นธรรม และมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกัน

(๕) ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

(๖) นำมาตรการทางการเงิน ภาษี และการป้องกันการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตและประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องที่ การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

• จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ของกระทรวงมหาดไทยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑

กลไกหลักในการเชื่อมประสานและขับเคลื่อนนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ Ministry - Positioning กลไกหลักในการสร้างเครือข่ายความมั่นคงและภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อให้สังคมเข้มแข็ง

๑. Growth & Competitiveness

๑.๑ สร้างเศรษฐกิจฐานรากชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วางระบบการพัฒนาเมือง/ชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและรองรับการเปลี่ยนแปลง/เชื่อมโยงโอกาสการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑.๓ บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Mapping & Zoning)

๒. Inclusive Growth

๒.๑ พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง สร้างเครือข่ายความมั่นคงทางสังคมภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒ ส่งเสริมเครือข่ายประชาชนและกลุ่มอาสาสมัครให้เข้มแข็งเป็นพลังในการแก้ไขปัญหาสังคมและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

๒.๓ สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม/การอำนวยความเป็นธรรม/จัดระเบียบสังคม และการพัฒนากฎหมาย/บังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม

๓. Green Growth

๓.๑ พัฒนา/ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม/ภัยพิบัติ

๓.๒ รักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติด้วยพลังทางสังคม

๔. Internal Process

๔.๑ เพิ่มขีดความสามารถการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning)/ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๔.๒ พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการบริหารงานของกรม/รัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการกำหนดนโยบายและการพัฒนาพื้นที่

๔.๔ พัฒนาระบบ/เครือข่ายการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน/งบประมาณอย่างมีธรรมาภิบาล

กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑

▶▶ อดีต (PAST)

- ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา
- ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กร

▶▶ ปัจจุบัน (PRESENT)

- สถานะ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ขององค์กร
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑
- นโยบายของรัฐบาล
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)
- แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๘
- ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) พ.ศ.๒๕๕๖ -๒๕๖๑
- จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ของกระทรวงมหาดไทย
- ข้อเสนอทางวิชาการ

▶▶ อนาคต (FUTURE)

- เศรษฐกิจการเมือง
- เทคโนโลยี
- ปัญหา ข้อเรียกร้อง ความต้องการทางสังคม
- กระแสการกระจายอำนาจ
- การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน/ประชาสังคมที่เพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกระทรวงมหาดไทย (SWOT Analysis)

▶▶ **จุดแข็ง (Strengths)**

๑. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนและแปลงนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

๒. มีกลไกและเครือข่ายการบริหารงานที่กว้างขวางครอบคลุมถึงระดับพื้นที่และใกล้ชิดประชาชน

๓. ยึดถือค่านิยมองค์กร “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” และการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

๔. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงาน/โครงการ/งบประมาณส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำให้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในระดับพื้นที่

๕. น้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวทาง การพัฒนาและแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนมาโดยตลอด

๖. บุคลากรมีทักษะ ความรู้ มุ่งมั่น และทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

๗. ระบบการทำงานมีการสั่งสมประสบการณ์มายาวนาน มีความเข้มแข็งเป็นมืออาชีพ และเป็นที่ยอมรับของภาคส่วนต่าง ๆ

๘. จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถจัดทำคำของบประมาณ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙. มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แทนรัฐบาลในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๑๐. มีอำนาจและบทบาทในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ

๑๑. มีระบบการติดต่อสื่อสารและประสานงานภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง

▶▶ จุดอ่อน (Weaknesses)

๑. กระทรวงมีภารกิจมาก ขาดความชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อยและขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

๒. การจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น และชุมชน ขาดการประสานและบูรณาการ

๓. ระบบการบริหารงานบุคคลขาดระบบคุณธรรมทรัพยากรบุคคลขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งไม่เอื้อต่อการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร

๔. ภาพลักษณ์องค์กรล้าสมัย มีวัฒนธรรมแบบเจ้าขุนมูลนาย ขาดการทำงานเชิงรุก

๕. นโยบายระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ ขาดการบูรณาการและทิศทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

๖. การบริหารงานโดยยึดขอบเขตจังหวัด ขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรในลักษณะข้ามพื้นที่

๗. ระบบการบริหารงานระหว่างกรมมีลักษณะแยกส่วนและขาดการบูรณาการ เช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบการติดตามและประเมินผล ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๘. ระบบถูกแทรกแซงจากการเมือง

๙. การบริหารงานกลุ่มจังหวัดยังขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากส่วนราชการในสังกัดและส่วนราชการอื่นในพื้นที่

▶▶ โอกาส (Opportunities)

๑. ความตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยสนับสนุนการบริหารงานของกระทรวงมหาดไทยให้ประสบผลสำเร็จ

๒. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ (Area based) และการบริหารราชการแบบบูรณาการ

๓. การที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นผลให้กระทรวงและองค์กรในระดับพื้นที่ต้องเตรียมพร้อมและปรับตัวเพื่อรองรับทั้งภารกิจด้านความมั่นคงภายใน ภารกิจด้านเศรษฐกิจ และภารกิจด้านสังคม

๔. การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ และการบริการประชาชน

๕. รัฐบาล สังคม และประชาชนมีความเชื่อมั่น และความไว้วางใจต่อการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย

๖. การได้รับมอบหมายภารกิจที่มีความสำคัญจากรัฐบาลและตามกฎหมายกำหนด เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ การบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบ ปัญหาชายแดนและความมั่นคงภายใน ปัญหาภัยพิบัติ การสร้างความเป็นธรรมของสังคม การเป็นหน่วยประสานงานหลัก (Focal Point Office) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ของประเทศไทย เป็นต้น

๗. ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการสร้างโอกาสการพัฒนาของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และการดำเนินงานในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย

๘. แนวโน้มการกระจายอำนาจ/ข้อเสนอการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจทำให้บทบาทการบริหารราชการส่วนภูมิภาคลดลง

▶▶ ภัยคุกคาม (Threats)

๑. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และการแทรกแซงทางการเมือง ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายที่ขาดความต่อเนื่อง

๒. การที่ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุจากการมีโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง

๓. ความขัดแย้งทางความคิด/ทางสังคม การแย่งชิงทรัพยากร การขยายตัวของเมือง การเคลื่อนย้ายแรงงาน (แรงงานแฝง/แรงงานต่างด้าว) ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ที่มีความรุนแรงมากขึ้น

๔. การปรับปรุงกฎหมายที่อาจส่งผลให้บทบาท ภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลง เช่น กรณีร่าง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... ที่จะมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งตามกฎหมายจะโอนอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและสำนักพัฒนาระบบบริหารบุคคลส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไปเป็นหน่วยงานจัดตั้งใหม่ดังกล่าว เป็นต้น

๕. การเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และข้อจำกัดในการพัฒนานวัตกรรมและการค้นคว้าวิจัย

๖. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ และความรุนแรงของภัยพิบัติต่างๆ

๗. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบพิเศษ/เต็มรูปแบบ พื้นที่ทับซ้อนระหว่างส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจส่งผลต่อรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดและอำเภอ

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นกระทรวงหลักในการบริหารจัดการและบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน

พันธกิจ (Mission)

๑. กำกับดูแล จัดระบบการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาค การปกครองท้องที่ และการปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริม พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. รักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายใน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ

๓. อำนวยความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับพื้นที่

๔. ส่งเสริมการพัฒนาเมือง โครงสร้างกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเชิงบูรณาการ

๗. ให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

❖ จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ของกระทรวงมหาดไทยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑

▶▶ Ministry - Positioning

๑. กลไกหลักในการเชื่อมประสานและขับเคลื่อนนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๒. กลไกหลักในการสร้างเครือข่ายความมั่นคงและภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อให้สังคมเข้มแข็ง

▶▶ Functional - Positioning

๑. ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

๑.๑ สร้างเศรษฐกิจฐานรากชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วางระบบการพัฒนาเมือง/ชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและรองรับการเปลี่ยนแปลง/เชื่อมโยงโอกาสการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑.๓ บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Mapping & Zoning)

๒. ด้านการลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth)

๒.๑ พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง สร้างเครือข่ายความมั่นคงทางสังคมภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒ ส่งเสริมเครือข่ายประชาชนและกลุ่มอาสาสมัครให้เข้มแข็งเป็นพลังในการแก้ไขปัญหาสังคมและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

๒.๓ สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม/การอำนวยความเป็นธรรม/จัดระเบียบสังคมและการพัฒนากฎหมาย/บังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม

๓. ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth)

๓.๑ พัฒนา/ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม/ภัยพิบัติ

๓.๒ รักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติด้วยพลังทางสังคม

๔. ด้านการสร้างความสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ (Internal Process)

๔.๑ เพิ่มขีดความสามารถการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning)/ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๔.๒ พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการบริหารงานของกรม/รัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการกำหนดนโยบายและการพัฒนาพื้นที่

๔.๔ พัฒนาระบบ/เครือข่ายการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน/งบประมาณอย่างมีธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. **การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากชุมชนที่เข้มแข็ง**

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๑.๑ เศรษฐกิจฐานรากชุมชนเข้มแข็งด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑.๑ พัฒนาศักยภาพผู้ผลิตผู้ประกอบการ และการตลาด OTOP สู่สากล

๑.๑.๒ ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑.๒ ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๑.๒.๑ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน

๑.๓ ประชาชนได้รับการยอมรับในสิทธิการถือครองและการทำประโยชน์ในที่ดิน

๑.๓.๑ เร่งรัดการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้มีสิทธิในการถือครองที่ดินตามกฎหมาย

๒. การพัฒนาเมือง โครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการที่ดินเพื่อเชื่อมโอกาสสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๒.๑ รัฐมีการวางผังเมือง และพัฒนาพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน

๒.๑.๑ จัดทำผังเมืองทุกระดับให้เป็นแผนแม่บทการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๑.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการเมืองด้วยการผังเมืองในทุกระดับพื้นที่

๒.๑.๓ พัฒนาเมือง/ชุมชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๒ ประชาชนสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๒.๒.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการของรัฐ รองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๒.๒ พัฒนาระบบศูนย์ข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงโอกาสสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๓ ที่ดินของรัฐมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๒.๓.๑ พัฒนาระบบสารสนเทศที่ดิน เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

๒.๓.๒ พัฒนากระบวนการคุ้มครองที่ดินของรัฐ (ที่สาธารณประโยชน์)

๒.๓.๓ บริหารจัดการฐานข้อมูลและแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน/อาคาร

๓. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๓.๑ ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขพ้นระดับความยากจนอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๑ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๒ แก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

๓.๑.๓ พัฒนากระบวนการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

๓.๑.๔ พัฒนาทุนชุมชนให้มั่นคง และมีธรรมาภิบาล

๓.๑.๕ ขยายผลแนวทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักการทรงงาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาล

๓.๑.๖ ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ

๓.๑.๗ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานและสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๓.๑.๘ ส่งเสริมงานด้านสาธารณสุขและสุขภาพในชุมชนท้องถิ่น

๓.๒ ประชาชนมีความปรองดองสมานฉันท์ และธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๒.๑ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติในระดับองค์กรและพื้นที่

๓.๒.๒ ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๓ เครือข่ายความมั่นคง/ภาคีการพัฒนา ได้รับการส่งเสริมบทบาทและเป็นพลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาสังคมและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

๓.๓.๑ พัฒนาความร่วมมือและสนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมของภาคี/เครือข่ายการพัฒนาในระดับพื้นที่

๔. การสร้างเสริมความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายใน การอำนวยความเป็นธรรมและการพัฒนากฎหมาย/บังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรมในสังคม

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๔.๑ สังคมไทยมีความสงบเรียบร้อย และมีภูมิคุ้มกันจากภัยยาเสพติด

๔.๑.๑ สร้างพลังสังคม และพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

๔.๑.๒ ควบคุม กำกับ ให้มีการบังคับใช้กฎหมาย และการจัดระเบียบสังคมอย่างจริงจัง

๔.๒ กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการอำนวยความเป็นธรรมที่เป็นที่พึ่งของประชาชนและมีหลักประกันด้านความเป็นธรรมให้กับประชาชน

๔.๒.๑ พัฒนากลไกการอำนวยความเป็นธรรม

๔.๒.๒ พัฒนาระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม

๔.๓ ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๔.๓.๑ ควบคุม ดูแลการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ที่เสี่ยงต่อความมั่นคง

๔.๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาและการเปิดจุดผ่านแดน

๔.๓.๓ เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงตามแนวชายแดน

๔.๓.๔ ประสานบูรณาการงานรักษาความสงบและส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภายใต้ (จชต.)

๔.๓.๕ เพิ่มประสิทธิภาพด้านการข่าว เพื่อความมั่นคง

๕. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพิบัติภัย (ภัยพิบัติ) โดยสร้างความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๕.๑ ประชาชนมีหลักประกันด้านความปลอดภัยจากระบบบริหารจัดการภัยที่มีมาตรฐานตามหลักสากล

๕.๑.๑ บริหารจัดการภัย ตามแนวทาง ๒P ๒R (การเผชิญเหตุ การเยียวยาฟื้นฟู การป้องกันที่ยั่งยืน การเตรียมพร้อม)

๕.๑.๒ พัฒนาพื้นที่ชุมชน พื้นที่สำคัญที่มีความเสี่ยงภัยให้ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ

๕.๒ เมือง/ชุมชน เป็นเมืองน่าอยู่ปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการบริการจัดการเมือง/ชุมชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๒.๒ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล อาคารตาม พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร ๙ ประเภท ให้มีความปลอดภัย

๕.๒.๓ รักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติ

๖. การพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการแบบบูรณาการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

เป้าประสงค์/กลยุทธ์

๖.๑ จังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีการบริการจัดการแบบบูรณาการที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน โอกาสการพัฒนาและปัญหาในระดับพื้นที่

๖.๑.๑ เพิ่มขีดความสามารถการบริหารราชการแบบบูรณาการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดในการขับเคลื่อนนโยบาย/จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) /ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๖.๑.๒ พัฒนาคุณภาพของแผนทุกระดับ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (แผนทุกระดับมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและมีคุณภาพ)

๖.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยตนเองตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒.๑ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองตามหลักธรรมาภิบาล

๖.๒.๒ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีมาตรฐานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ

๖.๓ กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการบริหารจัดการและการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๓.๑ พัฒนาระบบ E - Service เชิงรุกรองรับการให้บริการที่รวดเร็วและทั่วถึง

๖.๔ บุคลากรดี เก่ง มีความสุข ผูกพันต่อองค์กร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๖.๔.๑ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะที่เหมาะสม และมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

๖.๔.๒ พัฒนาบุคลากรให้พร้อมรับการเป็นประชาคมอาเซียน

๖.๔.๓ ปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

๖.๕ กระทรวงมหาดไทยบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๖.๕.๑ พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการบริหารงานของกรม หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖.๕.๒ พัฒนาระบบ/เครือข่ายการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานและงบประมาณอย่างมีธรรมาภิบาล

๖.๕.๓ ปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

๖.๖ ระบบข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการบริหารและพัฒนาพื้นที่ของกระทรวงมหาดไทยมีความสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด

๖.๖.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

๖.๖.๒ พัฒนาระบบการจัดเก็บ การเชื่อมโยง และการใช้ประโยชน์ของข้อมูล

๖.๗ กระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๖.๗.๑ ศึกษา วิจัยและพัฒนา (R & D)

๖.๗.๒ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ภายในองค์กร

๖.๘ กระทรวงมหาดไทย พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๖.๘.๑ สร้างความพร้อมระดับองค์กรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AC)

ยุทธศาสตร์กรมการปกครอง พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๒

วิสัยทัศน์ (Vision)

องค์กรหลักในการบริหารราชการและบูรณาการงานในพื้นที่เพื่อความมั่นคงผาสุกของประชาชน

พันธกิจ (Mission)

๑. อำนวยการ บังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบถ่วงดุล ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน การอำนวยความเป็นธรรมในภารกิจกรมการปกครอง

๒. บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนทั่วไป และทะเบียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

๓. บริหารจัดการระบบเทคโนโลยีการปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางให้มีคุณภาพเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการของภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างประเทศ

๔. บูรณาการการบริหารราชการ การปกครองท้องที่ การบริการ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในทุกระดับในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นโยบายรัฐบาล การพัฒนาประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

๕. พัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะสูง บนฐานธรรมาภิบาล

๖. ปกป้อง ดูแลสถาบันหลักของชาติและเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์

๗. ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอในการสนับสนุน และการตรวจสอบ กำกับ ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของราชการส่วนภูมิภาคในการบริหารจัดการแบบบูรณาการในพื้นที่

เป้าประสงค์

๑. จังหวัดและอำเภอเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการส่วนภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

๒. อำเภอมีความเข้มแข็งในการบูรณาการงานทุกระดับในพื้นที่ รองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

๓. อำเภอเป็นหน่วยงานหลักเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

๔. พัฒนาศักยภาพกลไกของฝ่ายปกครองระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในระดับท้องที่และท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความเป็นธรรมให้สังคมสงบสุข

เป้าประสงค์

๑. การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

๒. ระบบงานอำนวยความเป็นธรรมมีมาตรฐานเป็นที่พึ่งของประชาชน

๓. ปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติและสร้างความปรองดองสมานฉันท์อย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความมั่นคงภายในทุกระดับในพื้นที่ให้เข้มแข็งมีเอกภาพ

เป้าประสงค์

๑. ภารกิจด้านความมั่นคงภายในทุกระดับมีความเข้มแข็ง สามารถบูรณาการการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน และพื้นที่เสี่ยงต่อความมั่นคงมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับความปลอดภัย ปัญหาในพื้นที่ลดลง

๓. ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็ง สังคมมีความสงบเรียบร้อย สมานฉันท์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบบริการให้ทันสมัยมีคุณภาพรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง

เป้าประสงค์

๑. กฎหมายงานทะเบียนและงานบริการอื่นได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัย ฐานข้อมูลครบถ้วนถูกต้อง

๒. เพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การบริหารงานทะเบียน และงานบริการ

๓. ศูนย์กลางการบริหารฐานข้อมูลงานทะเบียนของประเทศไทย และจัดระเบียบประชากร ในประเทศอย่างเป็นระบบ

๔. บุคลากรด้านงานบริการมีศักยภาพ เชี่ยวชาญการปฏิบัติงาน ยึดหลักธรรมาภิบาล ป้องกันการทุจริต

๕. การพัฒนางานทะเบียนและงานบริการด้านอื่นให้มีมาตรฐาน รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ บริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ยึดหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นสากล

เป้าประสงค์

๑. ระบบการบริหารจัดการมีคุณภาพ เป็นธรรม ทันสมัยและเป็นสากล

๒. บุคลากรของกรมการปกครองมีสมรรถนะสูง มีขวัญกำลังใจและมีความสุขในการปฏิบัติราชการ

๓. บุคลากรของกรมการปกครองเป็นผู้นำในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

วิสัยทัศน์ (Vision)

องค์กรหลักในการบริหารราชการและบูรณาการงานในพื้นที่เพื่อความมั่นคงผาสุกของประชาชน

ค่านิยม (Core value)

บำบัดทุกข์ บำรุงสุข

พันธกิจ (Mission)

๑. อำนวยการ บังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบถ่วงดุล ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในการอำนวยความเป็นธรรมในภารกิจ กรมการปกครอง

๒. บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนทั่วไปและทะเบียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

๓. บริหารจัดการระบบเทคโนโลยีการปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางให้มีคุณภาพ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างประเทศ

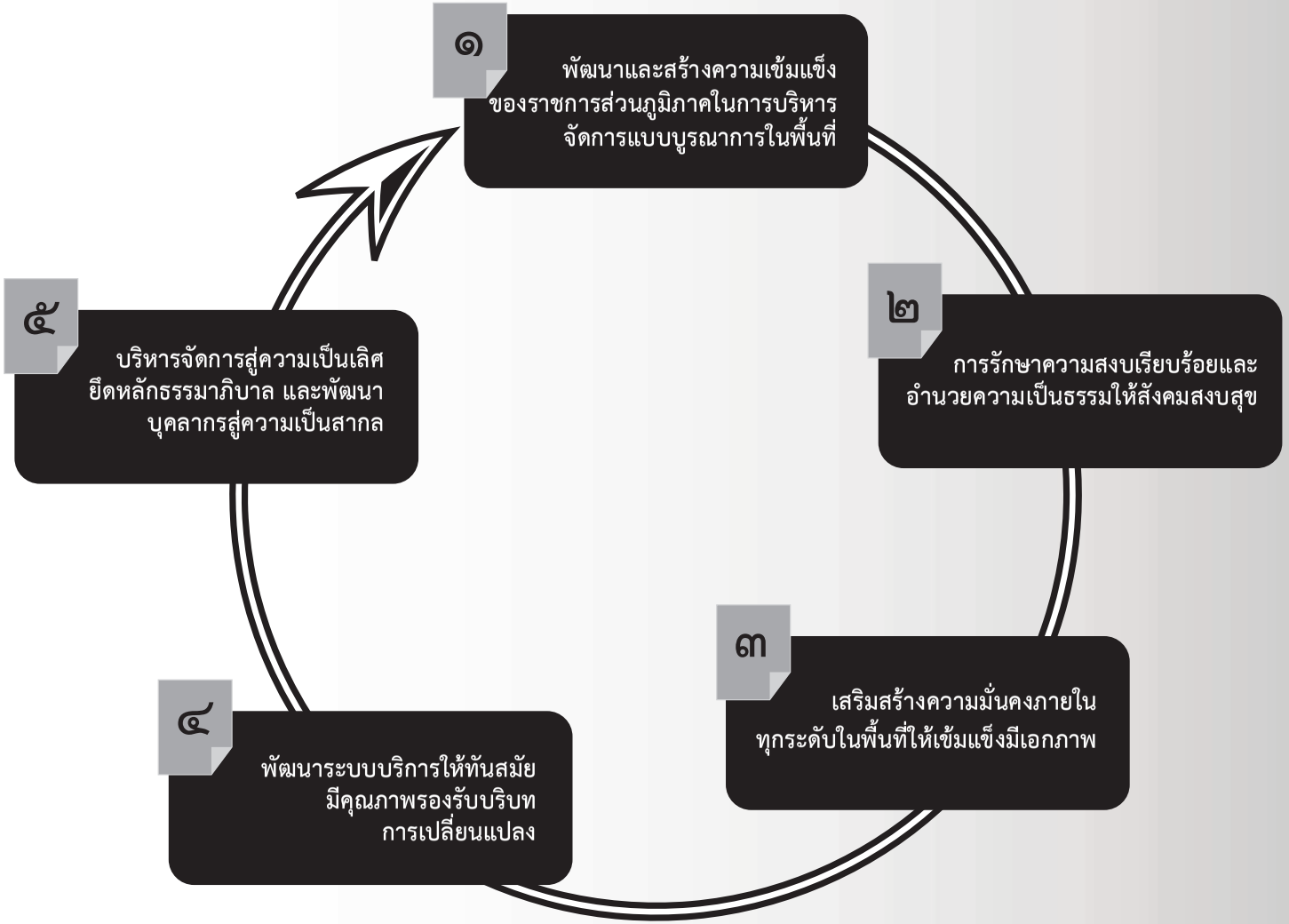
๔. บูรณาการการบริหารราชการ การปกครองท้องที่ การบริการ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในทุกระดับในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นโยบายรัฐบาล การพัฒนาประเทศ และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

๕. พัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะสูง บนฐานธรรมาภิบาล

๖. ปกป้อง ดูแลสถาบันหลักของชาติและเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์

๗. ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอในการสนับสนุนและการตรวจสอบ กำกับ ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์กรมการปกครอง พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๒

๓.๒ งานขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่

❍ การบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ

การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ

นับตั้งแต่คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ กำหนดให้ทุกจังหวัดใช้การบริหารงานแบบบูรณาการและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัด (Chief Executive Office - CEO) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นต้นไป ส่งผลให้มีการปรับระบบบริหารราชการของจังหวัดจากเดิมที่มุ่งเน้นให้จังหวัดปฏิบัติตามการสั่งการของส่วนกลาง ไปสู่การส่งเสริมให้จังหวัดเป็นหน่วยงานเชิงยุทธศาสตร์ภาครัฐ (Strategic Government Unit) ที่ต้องมีการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในระดับจังหวัด (Area Agenda) รวมทั้งนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากำหนดเป็นแนวทางริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ (Area Initiative) ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้จังหวัดมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่และลดทอนปัญหาที่จะเข้าสู่การตัดสินใจของส่วนกลางให้เหลือน้อยที่สุด

ระบบบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา กลายเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศลงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ส่งผลให้ราชการบริหารส่วนภูมิภาคมีบทบาทโดดเด่นในการบูรณาการนโยบายเร่งด่วนของรัฐ รวมทั้งภารกิจหลักของส่วนราชการในระดับภูมิภาคและความต้องการของทุกภาคส่วน มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ซึ่งเป็นภาพสะท้อนทำให้เห็นตัวตนและศักยภาพของแต่ละจังหวัดชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การจัดทำแผนตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

นอกเหนือจากการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการแล้ว การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ได้นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบบการจัดทำแผนและงบประมาณทั้งในระดับรัฐบาลและระดับส่วนราชการ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ที่กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และกำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

๑. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน คือ แผนยุทธศาสตร์หลักของชาติที่กำหนดว่า ตลอดระยะเวลา ๔ ปี ในการบริหารงานของรัฐบาล รัฐบาลต้องการทำอะไร และจะบรรลุผลได้อย่างไร ซึ่งจะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลมีทิศทาง สามารถคาดการณ์ได้ และเป็นระบบ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผนดินตลอดระยะเวลาการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรี

แผนการบริหารราชการแผ่นดิน มีประโยชน์สำหรับการใช้เป็นแผนแม่บทในการถ่ายทอดกลยุทธ์หลักลงไปในระดับกระทรวง กรม กลุ่มจังหวัด และจังหวัด ซึ่งต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการหรือยุทธศาสตร์ของแต่ละส่วนราชการ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามภารกิจและพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทำให้กลยุทธ์หลักจากยุทธศาสตร์ระดับชาติ ได้รับการถ่ายทอดและแปลงสู่การปฏิบัติในระดับส่วนราชการ (Functional Approach) และระดับพื้นที่ (Area Approach)

๒. แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี คือ แผนยุทธศาสตร์ในช่วง ๔ ปี ของส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กระทรวง กรม กลุ่มจังหวัด และจังหวัด ที่มีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล เพื่อขับเคลื่อนให้ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลบรรลุเป้าหมาย ซึ่งส่วนราชการต้องจัดทำให้แล้วเสร็จ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แผนการบริหารราชการแผ่นดินประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงทิศทางเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวัง เครื่องมือในการวัดผล และแนวทางการดำเนินการของแต่ละส่วนราชการ ที่จะถ่ายทอดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และกลยุทธ์หลัก จากแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ไปสู่การปฏิบัติในขอบเขตภารกิจและพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๓. แผนปฏิบัติราชการประจำปี คือ แผนปฏิบัติการของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจัดทำขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ โดยส่วนราชการจะนำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี มาถ่ายทอดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี มีการระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ การกำหนดโครงการพัฒนาที่จะดำเนินการสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ตลอดจนประมาณการงบประมาณที่ต้องใช้ ซึ่งส่วนราชการจะนำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ไปใช้ในการจัดทำคำของบประมาณสำหรับปีนั้นๆ

บทบาทของอำเภอภายใต้ระบบการจัดทำแผนแบบใหม่

แม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนดให้อำเภอใช้ระบบการบริหารราชการแบบบูรณาการเหมือนจังหวัดและไม่ได้กำหนดให้อำเภอจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของอำเภอ แต่ในฐานะที่อำเภอเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญทำหน้าที่อำนวยการและนำนโยบายของรัฐบาลและจังหวัดไปปฏิบัติ มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของอำเภอที่มีความเชื่อมโยงกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด รวมทั้งต้องสะท้อนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นผ่านการจัดทำแผนชุมชน ระดับหมู่บ้านและตำบลขึ้นมาตามลำดับ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพและเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

การจัดทำแผนชุมชน

เนื่องจากในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ไม่ได้กำหนดให้อำเภอหรือส่วนราชการเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง แต่เน้นหนักให้ชุมชนคิดเองทำเอง อำเภอจึงมีบทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมกระบวนการจัดทำแผนชุมชน โดยมีหน้าที่อำนวยความสะดวก และให้การสนับสนุนแก่ชุมชนตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผน จนถึงการดำเนินโครงการ แต่ในบางกรณี หากชุมชนร้องขอ อำเภออาจเข้าร่วมดำเนินโครงการที่เกินขีดความสามารถของชุมชน

๑) บทบาทใหม่ตามนโยบายของรัฐบาล

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๐ อำเภอมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนที่ชัดเจนขึ้น หลังจากรัฐบาลเฉพาะกิจ พยายามผลักดันการใช้แผนชุมชนและกระบวนการประชาคม ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และโครงการสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด และการดำเนินการตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พพพ.) ซึ่งฝ่ายปกครองเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และโครงการดังกล่าวในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาทในฐานะผู้อำนวยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชาชนอยู่ดีมีสุขระดับอำเภอ การเป็นพี่เลี้ยงให้ชุมชนในการจัดเวทีประชาคมเพื่อทำแผนชุมชน การกลั่นกรองโครงการจากแผนของชุมชน การจัดลำดับความสำคัญโครงการ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ ตลอดจนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ข้อแนะนำ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถพึ่งตนเองและกำหนดแนวทางการพัฒนาของชุมชนตนเองได้

๒) บทบาทใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีบทบัญญัติที่กำหนดให้เกิดความชัดเจนในบทบาท อำนาจ หน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของอำเภอ ซึ่งในมาตรา ๖๑/๑ ระบุว่า “ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้... (๓) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชนเพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม” ซึ่งจะส่งผลให้อำเภอต้องเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการแผนชุมชนอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวควรอยู่ภายในขอบเขตของการส่งเสริมและสนับสนุน มิใช่การเข้าไปดำเนินการแทนประชาชนในชุมชน

ระบบแผนและงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดและการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

ความเปลี่ยนแปลงสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาของจังหวัด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด และให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดสามารถยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณเองได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วย่อมมีผลต่อการปรับแนวทางการพัฒนาอำเภอด้วยเช่นกัน

๑) ความเปลี่ยนแปลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้ “รัฐต้องสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่” และมาตรา ๘๗/๑ กำหนดให้ “รัฐต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น...”

๒) ความเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

การกำหนดให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัดดังกล่าว ยังได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๒ วรรค ๓ ระบุว่า

“...เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณโดยตรงต่อสำนักงบประมาณก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ในกรณีนี้ให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ”

มาตรา ๕๓/๑ ระบุว่า

“ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาคหรือการบริหารราชการส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด รวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง จำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว”

๓) บทบาทของอำเภอภายใต้กฎหมายใหม่

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อการทำงานของอำเภอ และทำให้ฝ่ายปกครองในพื้นที่ ต้องปรับบทบาทให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารงานจังหวัดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในฐานะที่อำเภอเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่สำคัญในพื้นที่จังหวัด ฝ่ายปกครองจึงถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องร่วมจัดทำแผนและเสนอโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งในขั้นตอนการขอตั้งงบประมาณของจังหวัด อำเภอ จำเป็นต้องคำนึงถึงมิติพื้นที่ (Area Approach) ที่มากขึ้นโดยการบูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอ เพื่อให้เชื่อมประสานสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับจังหวัด

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงของระบบแผนงานระดับชาติ สู่ระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่ จะพบว่า แม้อำเภอจะมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอที่ชัดเจน ทำให้ความเชื่อมโยงของการพัฒนาจากระดับหมู่บ้าน/ชุมชน สู่ระดับอำเภอ ไปจนถึงระดับจังหวัดเกิดช่องว่าง และส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ขาดการบูรณาการแผนงาน/โครงการที่เป็นรูปธรรม

ดังนั้น อำเภอในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญทำหน้าที่อำนวยการและนำนโยบายของรัฐบาลและจังหวัดไปปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องปรับบทบาทของตนเอง เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยต้องกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของอำเภอที่มีความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแนวทางการพัฒนาจังหวัด รวมทั้งสะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นผ่านการจัดทำแผนชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบลขึ้นมาตามลำดับ ซึ่งสุดท้ายจะส่งผลให้การบริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาในระดับจังหวัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้ามาเป็นเครื่องมือสนับสนุนที่สำคัญ ซึ่งฝ่ายปกครองจะต้องเข้ามามีบทบาทหลักในฐานะผู้ริเริ่มและจัดทำแผนในระดับอำเภอ ตั้งแต่การกำหนดทิศทางของอำเภอ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในภาพรวมของอำเภอ ที่จำเป็นต้องบูรณาการแผนงาน/โครงการทั้งในมิติพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล โดยมีกลไกที่สำคัญในระดับอำเภอ คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ชุดปฏิบัติการประจำตำบล และคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (กบอ.) รวมทั้งส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอดังกล่าว นับเป็นมิติใหม่ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของอำเภอ ขอให้นายอำเภอได้ยึดแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเป็นแผนแม่บทของอำเภอในการบริหารการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีความต่อเนื่อง และเป็นรากฐานการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

❍ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอและแผนปฏิบัติราชการอำเภอ

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ คือ กรอบและเครื่องมือในการบริหารพัฒนาอำเภอ ที่ชี้ทิศทางของอำเภอว่าจะมุ่งไปสู่ทิศทางใดในอนาคต เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของพื้นที่ (Area Approach) ซึ่งแตกต่างจากยุทธศาสตร์ในระดับส่วนราชการที่เน้นเฉพาะภารกิจของแต่ละหน่วยงาน (Function Approach) ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ จึงเป็นการมองภาพการพัฒนาในมุมกว้าง บนพื้นฐานการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในปัจจัยภายนอกอำเภออย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์

กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ลงไปถึงการกำหนดแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการภายในขอบเขตของอำเภอ ที่สามารถตอบสนองแนวทางการพัฒนาระดับชาติและระดับจังหวัด และสอดรับกับปัญหาความต้องการของพื้นที่อำเภอ โดยแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอจะนำไปสู่การรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ซึ่งจังหวัดจะนำไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาในทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอมีกรอบระยะเวลา ๔ ปี ในช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์จังหวัดและตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในอำเภอซึ่งบรรจุอยู่ในแผนชุมชน/หมู่บ้าน

ในการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละระดับมีแผนพัฒนา เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง ดังนี้

- ระดับชุมชน/หมู่บ้าน มีแผนชุมชน/หมู่บ้าน
- ระดับตำบล มีแผนชุมชนระดับตำบล

และแผนพัฒนาท้องถิ่น

- ระดับอำเภอ มีแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ
- ระดับจังหวัด มียุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาจังหวัด

ในส่วนของแผนชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

“การทำแผนแม่บทชุมชน มิได้มีเป้าหมายของการทำแผนงานเพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานราชการ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน หากแต่เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานที่มีการประสานงานเชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่น ... แผนแม่บทชุมชนเป็นสื่อให้ชาวบ้านรู้จักตนเอง ร่วมคิด ร่วมทำ แผนชุมชนเป็นรูปธรรมและมีความเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ของท้องถิ่นนำเอาแผนของชุมชนมาบูรณาการเป็นแผนการพัฒนาที่องค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชนร่วมกัน...

แผนแม่บทชุมชนเป็นแผนที่เกิดจากการจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยสมาชิกร่วมกันคิด ร่วมกันค้นหา เรียนรู้ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมพร้อมทั้งดำเนินการตามแผนที่คิดขึ้นมาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่นอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนเป็นเพียงหน่วยงานที่คอยให้การสนับสนุนเสริมพลังให้กับชุมชนทั้งทางด้านความรู้ ทรัพยากรอื่น ๆ”

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอมีกระบวนการ ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) นำวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์จังหวัด กรอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมากำหนดเป็นกรอบแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

๒. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ (อ.ก.อ.) ดำเนินกระบวนการกลั่นกรองบูรณาการแผนชุมชน/หมู่บ้านโดยกำหนดให้

- คณะกรรมการหมู่บ้านประชุมประชาคมหมู่บ้านทบทวน หรือจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งแผนที่ได้จะมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และครอบคลุมปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน
- จำแนกประเภทของโครงการในแผนชุมชน/หมู่บ้านเป็น ๓ ประเภท ได้แก่
  - ๑) โครงการที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้เอง
  - ๒) โครงการที่ชุมชนและหน่วยงานภายนอกดำเนินการร่วมกัน
  - ๓) โครงการที่ต้องรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

- ชุดปฏิบัติการตำบล ร่วมกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. และเทศบาลตำบล) และผู้นำภาคประชาชน กลั่นกรองบูรณาการแผนชุมชน/หมู่บ้าน โดยนำแผนชุมชน/หมู่บ้าน มาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการในระดับตำบล โดยเฉพาะโครงการประเภทที่ ๒ และ ๓ ได้แก่ โครงการที่ชุมชนและหน่วยงานภายนอกดำเนินการร่วมกัน และโครงการที่ต้องรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก โดยเป็นโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและไม่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อจะได้ขอรับการสนับสนุนจากแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๓. อ.ก.อ. กลั่นกรองบูรณาการแผนชุมชน/หมู่บ้านจากชุดปฏิบัติการตำบลแล้ว จัดลำดับปัญหาความต้องการในภาพรวมระดับอำเภอ รวมทั้งบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่น (อบต. และ เทศบาลตำบล) โดยจำแนกเป็นแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

๔. อ.ก.อ. ส่งแผนชุมชน/หมู่บ้านที่ผ่านการกลั่นกรองบูรณาการให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามห้วงเวลาที่จังหวัดกำหนด ขณะเดียวกันให้นำแผนชุมชน/หมู่บ้านดังกล่าวมาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

๕. ก.บ.อ. และ อ.ก.อ. ประชุมร่วมกันเพื่อนำกรอบแผนพัฒนาจังหวัด แผนชุมชน/หมู่บ้าน ที่ผ่านการกลั่นกรองบูรณาการระดับตำบล แผนของส่วนราชการ และแผนพัฒนาท้องถิ่น มาจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเมื่อจัดทำยุทธศาสตร์แล้วเสร็จให้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและให้นำข้อคิดเห็นมาปรับยุทธศาสตร์ให้สมบูรณ์

๖. แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอที่จัดทำแล้วเสร็จสามารถสนับสนุนจังหวัดเพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และเมื่อแผนพัฒนาจังหวัดประกาศใช้ให้ปรับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเมื่อจัดทำแล้วเสร็จมีเค้าโครง ดังนี้

เค้าโครงของแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

- สภาพทั่วไปของอำเภอ เป็นการกล่าวถึงข้อมูลการปกครอง สภาพภูมิศาสตร์ ประชากร โครงสร้างพื้นฐานของอำเภอ
- การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
- การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคม
- การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย
- วิสัยทัศน์
    - วิสัยทัศน์เป็นสิ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาอำเภอในอนาคต มีระยะ ๔ ปี สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ โดยระบุในลักษณะข้อความที่สั้น กระชับ กำหนดทิศทางการพัฒนาอำเภอที่ชัดเจน
    - การจัดทำวิสัยทัศน์เริ่มจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด (SWOT) แล้วนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์อำเภอ
- ประเด็นยุทธศาสตร์
    - หมายถึง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นประเด็นหลักที่อำเภอต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้
    - ประเด็นยุทธศาสตร์ไม่ควรมีมากเกินไป ยกตัวอย่าง ประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมการปกครองไว้ ๕ ประเด็น

● ประเด็นยุทธศาสตร์เกิดจากการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ออกเป็นประเด็นหลัก ๆ แล้วนำประเด็นนั้น ๆ มากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งควรอยู่ระหว่าง ๓ - ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์

- เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และเป้าหมายของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

● เป้าประสงค์ คือ สิ่งที่ต้องการบรรลุในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

● ตัวชี้วัด คือ สิ่งที่ชี้ความสำเร็จหรือสิ่งที่คาดหวังของเป้าประสงค์

● ค่าเป้าหมาย กำหนดเป็นเชิงปริมาณ จำนวนร้อยละ ตัวเลขที่ต้องการบรรลุ จำนวนคน จำนวนครั้ง จำนวนแห่ง เป็นต้น

- กลยุทธ์ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

● วิธีการที่ทำให้ประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์นั้นๆ บรรลุผลสำเร็จ

- โครงการภายใต้กลยุทธ์

● เป็นโครงการที่ตอบสนองกลยุทธ์

● ให้จำแนกโครงการออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

- การพัฒนาเศรษฐกิจ
- การพัฒนาสังคม
- การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การบริหารจัดการ
- การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

● ระบุลักษณะโครงการมี ๔ ประเภท ได้แก่

- โครงการที่ดำเนินการโดยจังหวัด/อำเภอ
- โครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานส่วนกลางกระทรวง ทบวง กรม
- โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

องค์กรการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ มีความเกี่ยวข้องกับระบบของแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการพัฒนาอำเภออย่างเป็นระบบ บูรณาการทรัพยากร งบประมาณ โครงการของทุกภาคส่วนในการบริหารพัฒนาอำเภอร่วมกัน โดยในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอมีองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง ๗ องค์กร ได้แก่

๑. คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.)

๒. คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)

๓. คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.)

๔. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ (อ.ก.อ.)

๕. คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.)

๖. ชุดปฏิบัติการตำบล

๗. คณะกรรมการหมู่บ้าน

โดยองค์กรตามข้อ ๑ - ๔ เป็นองค์กรตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ องค์กรตามข้อ ๕ - ๗ กรมการปกครองกำหนดบทบาทตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๕.๔/ว ๕๕๗๕ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ และ พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๕๑ ดังนี้

๑. คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) มีองค์ประกอบโดยสังเขป ดังนี้

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
(๒) รองนายกรัฐมนตรีทุกคน รัฐมนตรีและปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ
(๓) นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
(๔) ประธานกรรมการสภาหอการค้าและประธานสภาอุตสาหกรรม เป็นกรรมการ
(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นกรรมการ
(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคม เป็นกรรมการ
ให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ก.น.จ.มีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังต่อไปนี้

- กำหนดกรอบนโยบายและวางระบบในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
- กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด
- พิจารณากลั่นกรองแผนข้างต้น และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๒. คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) มีองค์ประกอบโดยสังเขป ดังนี้

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดทุกคน เป็นกรรมการ
(๓) ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ในจังหวัด เป็นกรรมการ
(๔) ผู้แทนรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินกิจการอยู่ในจังหวัด เป็นกรรมการ
(๕) ผู้แทนหัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีสำนักงานอยู่ในจังหวัด เป็นกรรมการ
(๖) ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ
(๗) ผู้แทนภาคประชาสังคม เป็นกรรมการ
(๘) ประธานกรรมการหอการค้าจังหวัดและประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นกรรมการ
ให้หัวหน้าสำนักงานจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ก.บ.จ. มีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังต่อไปนี้

- จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
- จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด และคำของบประมาณจังหวัดก่อนนำเสนอต่อ ก.น.จ.
- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

๓. คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) มีองค์ประกอบโดยสังเขป ดังนี้

(๑) หัวหน้ากลุ่มจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดในกลุ่มจังหวัดทุกจังหวัด เป็นกรรมการ
(๓) ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดในกลุ่มจังหวัด เป็นกรรมการ
(๔) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัด เป็นกรรมการ
(๕) นายกเทศมนตรีในกลุ่มจังหวัด เป็นกรรมการ

(๖) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัด เป็นกรรมการ
(๗) ผู้แทนภาคประชาสังคม เป็นกรรมการ
(๘) ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน เป็นกรรมการ

จังหวัดใดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วยผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยคนหนึ่ง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ก.บ.ก. มีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังต่อไปนี้

- จัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
- ให้ความเห็นชอบรายละเอียด การปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณกลุ่มจังหวัด ก่อนนำเสนอต่อ ก.น.จ.

๔. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ (อ.ก.อ.) ประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ เป็นประธานกรรมการ
(๒) ปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ เป็นกรรมการ
(๓) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ เป็นกรรมการ
(๔) ผู้แทนภาคประชาสังคม เป็นกรรมการ
(๕) ปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการ

อ.ก.อ. มีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังต่อไปนี้

- ประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ทุกภาคส่วนในพื้นที่ของอำเภอ เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการศักยภาพ และความคิดเห็นของประชาชน
- ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จัดให้มีการสำรวจและประมวลความต้องการของประชาชนโดยใช้ข้อมูลจากแผนชุมชน หรือกระบวนการประชาคมของแต่ละชุมชน
- ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น และจัดทำข้อเสนอความต้องการและศักยภาพของประชาชน รวมทั้งโครงการหรือแนวทางแก้ปัญหาส่ง ก.บ.จ.
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากประธาน ก.บ.จ.

๕. คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ เป็นประธาน
(๒) หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน และผู้แทนภาคประชาสังคม เป็นกรรมการ
(๓) ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานสำนักงานอำเภอ เป็นเลขานุการ

กบอ. มีหน้าที่โดยสรุป ดังต่อไปนี้

- เป็นกลไกขับเคลื่อนในระดับอำเภอและประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน

๖. ชุดปฏิบัติการตำบล ประกอบด้วย

- เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานในตำบล

ชุดปฏิบัติการตำบลมีหน้าที่โดยสรุป ดังนี้

- สนับสนุนช่วยเหลืออำเภอในการติดตามงานประสานภารกิจที่เป็นนโยบายสำคัญ

๗. คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ประกอบด้วย

- ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน
- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการ

กม. มีหน้าที่โดยสรุป ดังนี้

- เป็นองค์กรหลักในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

โดยองค์กรในระบบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอที่กล่าวถึงข้างต้นจะทำงานสอดประสานทั้งในระดับการกำหนดนโยบายการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนที่มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ

❍ ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล

ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ขึ้น และได้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นแบบแผนวิธีปกครองทั่วพระราชอาณาจักร พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้ในตอนที่ ๒ มาตรา ๖๖ ให้อำเภอหนึ่ง ๆ มีพนักงานปกครองคณะหนึ่ง เรียกรวมกันว่า “กรมการอำเภอ” โดยกรมการอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นหัวหน้า ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยหรือผู้แทนนายอำเภอ และมีสมุห์บัญชีอำเภอ สังกัดในกรมสรรพกร เป็นผู้ช่วยในการเก็บภาษีอากร และผลประโยชน์แผ่นดินโดยให้กรมการอำเภอมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน และต้องช่วยทำหน้าที่แทนกันได้ และยังได้กำหนดในมาตรา ๖๙ ให้มีปลัดอำเภอประจำตำบล ซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น โดยปลัดประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกรมการอำเภอ แต่รับผิดชอบเฉพาะตำบลที่ตนมีหน้าที่ประจำอยู่ ซึ่งปลัดอำเภอในสมัยแรก ๆ แบ่งเป็นปลัดอัยการและปลัดธุรการ โดยปลัดอัยการมีหน้าที่ในการไต่สวนเปรียบเทียบถ้อยความ และปลัดธุรการมีหน้าที่บังคับบัญชาอย่างอื่นนอกจากถ้อยความ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นตำแหน่งปลัดขวา และปลัดซ้าย โดยปลัดขวาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภอในการทุกอย่างทั้งฝ่ายอัยการและฝ่ายธุรการและผลัดเปลี่ยนกันกับนายอำเภอในการดูแลงานฝ่ายอำเภอและตรวจราชการท้องที่ ส่วนปลัดซ้ายอยู่ประจำที่ว่าการอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบในระเบียบทุกอย่าง และเมื่อปลัดขวาไม่ได้ไปตรวจท้องที่ ก็ต้องมาช่วยงานปลัดซ้าย โดยปลัดขวาถือว่ามีอาวุโสกว่าปลัดซ้าย และมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งเป็นนายอำเภอก่อนปลัดซ้าย ส่วนการคัดเลือกข้าราชการเข้าเป็นปลัดอำเภอจะคัดเลือกจากเสมียนที่ทำงานมานาน ไม่ได้ใช้วิธีการสอบแข่งขันเป็นเกณฑ์เหมือนปัจจุบัน ต่อมาได้ยุบเลิกปลัดอำเภอประจำตำบลไปเนื่องจากการล้มเลิกแผนการบูรณะชนบท พ.ศ.๒๔๘๕ เมื่อเริ่มใช้แผนนี้ได้เพียง ๒ ปี แต่ยังใช้ปลัดอำเภอเป็นกำลังสำคัญในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชนในตำบล หมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ.๒๕๒๔ กรมการปกครองได้กำหนดให้ปลัดอำเภอปฏิบัติหน้าที่ “ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล” โดยให้นำงานบนที่ว่าการอำเภอไปให้บริการประชาชนในตำบล หมู่บ้านประกอบด้วย งานบริการประชาชน งานนโยบายและแผน งานตรวจสอบติดตามผล และงานประชาสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล และให้ปลัดอำเภอได้ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน ได้รู้จักสภาพพื้นที่ สภาพปัญหา และทราบความต้องการของประชาชน รวมทั้งหาทางแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที ตลอดจนให้ปลัดอำเภอได้ประสานงานกับส่วนราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีของข้าราชการให้เป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือของประชาชน ต่อมาในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ กรมการปกครอง ได้ออกระเบียบกรมการปกครองแบ่งงานของที่ทำการปกครองอำเภอ ออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑) งานฝ่ายอำนวยการ คืองานประจำบนที่ว่าการอำเภอ ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ

๒) งานฝ่ายปฏิบัติการ คืองานที่นายอำเภอมอบหมายให้ปลัดอำเภอไปปฏิบัติในตำบลหมู่บ้าน ในฐานะปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล โดยให้จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติราชการระดับตำบลขึ้นทุกตำบล โดยใช้ศูนย์พัฒนาตำบล หรือที่ทำการกำนัน หรือสถานที่ที่เหมาะสม เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้น และให้นายอำเภอมอบหมาย ให้ปลัดอำเภอรับผิดชอบเป็นปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล คนละหนึ่งตำบลขึ้นไป

ในส่วนของงานในหน้าที่ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบริหารการปกครอง และการพัฒนาระดับตำบล พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐ ได้กำหนดให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล ทำหน้าที่ มีดังนี้

๑. ปฏิบัติงานซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนด

๒. เป็นผู้แทนนายอำเภอในตำบลที่รับผิดชอบตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่

๓. ปฏิบัติงาน และประสานงานด้านงานพัฒนา งานบริการประชาชน งานปกครอง งานรักษาความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย ตามที่นายอำเภอมอบหมายในตำบลที่รับผิดชอบ และรายงานผลการปฏิบัติงานให้นายอำเภอทราบสัปดาห์ละ ๑ วัน

๔. ประชุม ปรึกษา และกำหนดแผนการปฏิบัติงานของเดือนถัดไป ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอื่นที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ และคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติราชการประจำตำบลเป็นประจำทุกเดือน

๕. ดำเนินการเบื้องต้นเกี่ยวกับงานซึ่งนายอำเภอไม่อาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลไปปฏิบัติราชการแทนได้

๖. บันทึกผลการปฏิบัติงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติราชการประจำตำบล รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในแต่ละเดือนลงในสมุดบันทึกนำเสนอให้นายอำเภอทราบ

๗. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ซึ่งนายอำเภอมอบหมาย

ดังนั้น ปลัดอำเภอจะต้องเป็นผู้ “ประสานงาน ประสานใจ” เพื่อปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ และระเบียบแบบแผนของทางราชการในการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม รวมทั้งปลัดอำเภอจะต้องมีบทบาทในลักษณะดังต่อไปนี้

๑) มีความทรหด และเสี่ยงอันตราย เนื่องจากปลัดอำเภอจะต้องปฏิบัติงานในท้องที่ทุกที่ รวมทั้งท้องที่ทุรกันดารตามภารกิจ ด้วยความขาดแคลนปัจจัยและอุปกรณ์เครื่องช่วยเหลือ บางครั้งอาจจะต้องเดินเท้าในป่าลึก และชนบทที่ห่างไกล สภาพของงานจึงมีความสมบุกสมบัน ต่างกับงานในตำแหน่งอื่นซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนที่ว่าการอำเภอ ประกอบกับมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง งานเหล่านี้จึงมีความเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตเช่นเดียวกับทหารและตำรวจ และในขณะเดียวกันจะต้องป้องกันปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ ตามกฎหมาย รวมทั้งการปกครองให้ราษฎรดำรงชีพด้วยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวย่อมกระทบกับกลุ่มอิทธิพล ถูกลอบทำร้ายจากผู้ก่อการร้าย ซึ่งเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นเนือง ๆ จึงทำให้ปลัดอำเภอจะต้องพัฒนาตนเอง ให้มีบทบาทที่เหมาะสม และมีขีดความสามารถที่สูงสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน

๒) ต้องสามารถปฏิบัติงานได้ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ลักษณะงานของปลัดอำเภอ นอกจากจะปฏิบัติงานในเวลาราชการแล้ว นอกเวลาราชการ ก็จะต้องปฏิบัติ หรือพร้อมที่จะปฏิบัติเพราะว่ามีงานหลายประการที่จะต้องดำเนินการในเวลาค่ำคืน เช่น การประชุมราษฎร เนื่องจากเวลากลางวันราษฎรติดการประกอบอาชีพ หรืองานด้านการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยต่าง ๆ เมื่อมีเหตุการณ์ที่นายอำเภอสั่งให้ปฏิบัติ ก็จะต้องดำเนินการ

ทันทีแม้จะอยู่นอกเวลาราชการก็ตาม กล่าวได้ว่าเวลาการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและการสั่งการของนายอำเภอ ซึ่งไม่อาจเลือกเวลาปฏิบัติได้

๓) ต้องสามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้ เนื่องจากภารกิจของปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยเหลือนายอำเภอการปฏิบัติงานตามนโยบาย และงานประจำของกรมการปกครอง ประกอบกับข้อจำกัดในด้านอัตรากำลัง ตามมติของคณะรัฐมนตรี ทำให้ปลัดอำเภอทุกคนในอำเภอจะต้องสามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้ตลอดเวลา และบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบหลายหน้าที่ เช่น รับผิดชอบด้านการพัฒนาท้องที่ และด้านส่งเสริมการปกครองหรือรับผิดชอบด้านการปกครอง และด้านการป้องกัน เป็นต้น กล่าวได้ว่าลักษณะงานเช่นนี้ปลัดอำเภอมีความแตกต่างกับข้าราชการพลเรือนตำแหน่งอื่น ๆ อย่างชัดเจน ดังที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๔) ต้องมีความเป็นผู้นำการบริหาร และการพัฒนา การที่ปลัดอำเภอมีภารกิจที่จะต้องเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ในอันที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์การประชาชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และให้สามารถปกครองและพึ่งตนเองได้ตามหลักการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน ปลัดอำเภอจะต้องสามารถเป็นผู้นำในการบริหารและการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม โดยมีคุณสมบัติในการที่จะชักนำคนให้ไปในทางใดทางหนึ่งที่ต้องการได้ ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความฉลาดรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หาวิธีการทำงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความประพฤติดีเป็นสำคัญ เนื่องจากปลัดอำเภอจะต้องมีหน้าที่ในฐานะเป็นที่ปรึกษาพี่เลี้ยง คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำต่อองค์กรของประชาชนทุกรูปแบบ และประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการอื่นๆ ในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ปลัดอำเภอเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการให้บริการประชาชน นำบริการของรัฐไปสู่ประชาชน ช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน อุทิศตนเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย หรือทางมวลชน ดังนั้นปลัดอำเภอจะต้องทำตัวเป็นทั้งนักวิชาการ นักปฏิบัติ และต้องมีความอดทน เสียสละ สมบุกสมบันพร้อมที่จะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคนา ๆ ที่ประดังเข้ามาอย่างไม่หยุดหย่อน เพราะงานด้านการปกครองเป็นงานที่ครอบจักรวาล เป็นงานหลายด้านซึ่งพร้อมที่จะเข้ามาท้าทายตำแหน่งปลัดอำเภออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จึงถือได้ว่าขวัญ และกำลังใจของปลัดอำเภอเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก หากปลัดอำเภอขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานแล้ว ย่อมส่งผลต่อการบริหารงาน ทำให้งานไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริงอันจะส่งผลถึงความอยู่ดีกินดี และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้านทั่วประเทศ

๓.๓ งานตามภารกิจของกรมการปกครอง

● **ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และการอำนวยความเป็นธรรม**

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
งานความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย	๑. การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ๘ มาตรการ	๑. มาตรการป้องกัน ได้แก่ การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ สร้างจิตสำนึกป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานประมงใน ๒๒ จังหวัดชายทะเล รวมทั้งการจดทะเบียนเรือประมงให้ถูกต้อง เสริมสร้างจิตสำนึก และกลไกเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในชุมชนและสถานประกอบการทุกประเภท เป็นต้น ๒. มาตรการสกัดกั้น ได้แก่ กำหนดมาตรการป้องกันบริเวณ แนวชายแดนและเส้นทางเดินทางเข้าพื้นที่ชั้นใน เป็นต้น ๓. มาตรการปราบปราม ได้แก่ ให้จังหวัดดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเด็ดขาด เพื่อให้ไม่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายถูกนำมาค้ามนุษย์ ใช้มาตรการทุกด้านในการสืบสวน สอบสวน ขยายผลถึงตัวการผู้อยู่เบื้องหลังขบวนการนำพาที่แท้จริง เป็นต้น ๔. มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเข้าถึงเครือข่ายค้ามนุษย์ในพื้นที่ ได้แก่ ให้จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในทางลับ เพื่อสืบสวน จับกุม ดำเนินคดี และขยายผล เป็นต้น ประสานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบเครือข่ายขบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เป็นต้น ๕. มาตรการเพื่อประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสารการค้ามนุษย์ ได้แก่ พัฒนากลไกการรับแจ้งข้อมูล/เบาะแสการกระทำความผิดผ่านเครือข่ายศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดและอำเภอ เป็นต้น	- วาระแห่งชาติ เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ - พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๘

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๖. มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แก่ กรณีพบว่าผู้ใดเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานมายังกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง เป็นต้น ๗. มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ได้แก่ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ถือปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด เป็นต้น ๘. มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจและแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ รวมถึงผลงานที่แสดงความพยายามและความตั้งใจจริงของประเทศไทย เป็นต้น	
	๒. การปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง	๑. มีคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งให้เป็นพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ๒. เข้าเวรพนักงานสอบสวนประจำวัน ๓. รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ และจัดทำสำนวนการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง อาทิ (๑) การสอบสวนความผิดอาญา ๑๖ ประเภทตามกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ.๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕	- กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ.๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ - ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.๒๕๒๓

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		(๒) การเข้าควบคุมการสอบสวนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ เช่น คดีป่าไม้และทรัพยากรของชาติอื่น ๆ รายละเอียดการสอบสวนศึกษาได้จากคู่มือการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภท โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง เล่ม ๑ - ๒ และคู่มือสอบสวนคดีป่าไม้ หรือ Download ได้จาก www.dopabook.com: ๘๐๘๕/ebook/index.jsp	
	๓. การควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า	ให้นายตรวจตาม พ.ร.บ. ควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า พ.ศ. ๒๔๗๔ ออกตรวจตราผู้ประกอบการที่มีอยู่ในพื้นที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด เมื่อพบการกระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่และรายงานผลการดำเนินการให้ ปค.ทราบ	- พ.ร.บ. ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. ๒๔๗๔
	๔. การตรวจตรา ควบคุม ดูแลการดำเนินการของมูลนิธิ สมาคม	ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำหนังสือมอบหมายอำเภอออกไปตรวจตรา อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยอำเภอต้องแจ้งให้มูลนิธิรายงานผลการดำเนินงาน และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๓๕ บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ ส่วนที่ ๒ - ๓ สมาคมมูลนิธิ
	๕. การควบคุมการเรี่ยไร	ให้ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และสอดส่องการจัดให้มีการเรี่ยไรหรือทำการเรี่ยไรในพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรี่ยไร เมื่อพบการกระทำผิดเกี่ยวกับการจัดให้มีการเรี่ยไรหรือทำการเรี่ยไรในพื้นที่ ให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่	- พ.ร.บ.ควบคุมการเรี่ยไร พ.ศ.๒๔๘๗

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
งานอำนวยความเป็นธรรม	๑. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ข้อพิพาททางแพ่ง)	๑. อำเภอจัดให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของประชาชน ที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีภูมิลำเนาในอำเภอเรื่องพิพาททางแพ่ง (ที่ดินมรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาท) ๑.๑ ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ จำนวนเหมาะสมแต่ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน คัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์และเหมาะสม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัด (ตามกฎกระทรวงฯ) ๑.๒ เมื่อมีข้อพิพาท คู่กรณีตกลงยินยอมเข้าสู่กระบวนการ ให้คู่พิพาทเลือกบุคคลจากบัญชีฯ ฝ่ายละ ๑ คนและประธาน (นอภ. พนักงานอัยการหรือ ปลัดอำเภอ) เป็นคณะบุคคลทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ๑.๓ คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยฯ รับฟังข้อพิพาทและทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยฯ ให้เกิดข้อตกลงร่วมกันโดยเร็ว ตกลงได้ให้ทำสัญญาประนีประนอมฯ ตกลงไม่ได้จำหน่ายข้อพิพาท ๑.๔ ข้อตกลง มีผลเช่นเดียวกับอนุญาโตตุลาการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามอีกฝ่ายยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกคำบังคับให้ตามสัญญาฯ ๑.๕ เมื่อคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยฯ รับข้อพิพาทไว้พิจารณา ให้อายุความฟ้องร้องคดีสะดุดหยุดลงนับแต่วันที่ยื่นจนถึงสั่งจำหน่ายหรือวันที่คู่พิพาททำสัญญา	- มาตรา ๖๑/๒ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ - กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ.๒๕๕๓

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๒. เงื่อนไข/หลักเกณฑ์ ๒.๑ ข้อพิพาท (ที่ดิน มรดก และคดีแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๒ แสนบาท) ๒.๒ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาในอำเภอ ๒.๓ คู่พิพาทสมัครใจตกลงยินยอมให้มีการไกล่เกลี่ย ๒.๔ ที่ดิน ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม สิทธิเหนือที่ดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในที่ดิน ตาม ป.พ.พ.บรรพ ๔ ว่าด้วยทรัพย์สิน แต่ไม่รวมข้อพิพาทตามสัญญาซื้อขายที่ดินเพราะเป็นเรื่องข้อพิพาทสัญญา (ไม่จำกัดทุนทรัพย์) ๒.๕ มรดก ตาม ป.พ.พ. บรรพ ๖ ว่าด้วยมรดกข้อพิพาทว่าด้วยสิทธิโดยธรรม ในการรับมรดก ว่าด้วยพินัยกรรม ว่าด้วยวิธีการจัดการและแบ่งปันทรัพย์มรดก (ไม่จำกัดทุนทรัพย์) ๒.๖ คดีแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๒ แสนบาท ๒.๖.๑ กรณีเป็นหนี้ไม่เกิน ๒ แสนบาท เมื่อไกล่เกลี่ยแล้วเกิน ๒ แสนบาท ไม่เข้าหลักเกณฑ์ ๒.๖.๒ กรณีเป็นหนี้เกิน ๒ แสนบาท เมื่อไกล่เกลี่ยแล้วตกลงกันได้ไม่เกิน ๒ แสนบาท ไม่เข้าหลักเกณฑ์ ๓. ก่อนเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยฯ (การดำเนินการของอำเภอ ในด้านธุรการ) ๓.๑ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แจ้งความประสงค์ต่อนายอำเภอ (เป็นหนังสือส่งด้วยตนเอง หรือไปรษณีย์ หรือแจ้งด้วยวาจา ณ ที่ว่าการอำเภอที่ตนมีภูมิลำเนา ให้นายอำเภอจดแจ้งรายละเอียดและให้ผู้ร้องลงลายมือชื่อ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๓.๒ นายอำเภอรับคำร้อง แจ้งคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งทราบและสอบถามว่าจะประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยฯ หรือไม่ ๓.๒.๑ กรณีไม่ยินยอมเข้าสู่กระบวนการฯ ให้นายอำเภอจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและแจ้งผู้ร้อง ๓.๒.๒ กรณียินยอมเข้าสู่กระบวนการฯ ให้นายอำเภอแจ้งเป็นหนังสือให้ทุกฝ่ายทราบพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อให้คู่พิพาทเลือกผู้ไกล่เกลี่ยและประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย ๓.๓ เมื่อคู่พิพาทมาพร้อมกันตามนัดแล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการให้คู่พิพาทเลือกผู้ไกล่เกลี่ยฯ ของตนฝ่ายละ ๑ คน (ตามประกาศบัญชีรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยฯ ของอำเภอ) และร่วมเลือกประธาน (นายอำเภอ พนักงานอัยการ หรือปลัดอำเภอ) กรณีเลือกประชาชนไม่ได้ให้นายอำเภอเป็นผู้กำหนด ๓.๔ เมื่อได้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ แล้ว ให้นายอำเภอแจ้งคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ ทราบเพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ย ๔. เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยฯ (การดำเนินการของคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ) ๔.๑ ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ นัดประชุมผู้ไกล่เกลี่ยฯ ภายใน ๗ วัน เพื่อพิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยว่าใช้สิทธิโดยสุจริตหรือไม่ ถ้าไม่รับ ยุติเรื่อง ถ้ารับดำเนินการต่อไป ๔.๒ ให้ประธานฯ หรือนายอำเภอส่งหนังสือนัดหมายวัน เวลา สถานที่ไกล่เกลี่ย ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ และคู่พิพาททุกฝ่ายทราบ ถ้าคู่พิพาทที่ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยฯ หรือคู่กรณีทุกฝ่ายไม่มา ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สั่งจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและสั่งยุติ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		เรื่องและให้ถือว่าคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ ไม่เคยรับคำร้องขอไกล่เกลี่ยฯ มาแต่ต้น กรณีอื่นให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ ดำเนินการตามที่เห็นสมควร ๔.๓ เมื่อคณะไกล่เกลี่ยฯ และคู่พิพาททุกฝ่ายมาพร้อมกันตามนัดแล้ว ก่อนเริ่มต้นกระบวนการไกล่เกลี่ยฯ ให้ประธานฯ ชี้แจงวิธีการไกล่เกลี่ยฯ ให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบ ดังนี้ ๔.๓.๑ การไกล่เกลี่ยฯ ตามกฎกระทรวงฯ เป็นกรณีที่ผู้พิพาททุกฝ่ายสมัครใจ การไกล่เกลี่ยฯ นี้ไม่มีการชี้ขาดข้อพิพาทว่าฝ่ายใดผิดฝ่ายใดถูก ไม่บีบบังคับให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอม ๔.๓.๒ การไกล่เกลี่ยฯ นั้นเป็นการให้คู่พิพาททุกฝ่ายตกลงยินยอมผ่อนผันให้แก่กัน ๔.๓.๓ คู่พิพาทสามารถนำบุคคลภายนอกมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลได้ ๔.๓.๔ แจ้งให้คู่พิพาททราบว่า อายุความในการฟ้องร้องสะดุดหยุดลงนับแต่วันยื่นข้อพิพาทจนถึงวันที่คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สั่งจำหน่ายหรือวันที่ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ๔.๓.๕ ระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยฯ คู่พิพาทมีสิทธิบอกเลิกการไกล่เกลี่ยฯ หรือเปลี่ยนตัวผู้ไกล่เกลี่ยฯ ได้ การไกล่เกลี่ยฯ ให้เสร็จภายใน ๓ เดือน ขยายได้ครั้งละไม่เกิน ๓ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี ๔.๓.๖ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความทำให้คำร้องเดิมของคู่พิพาทระงับไป คู่พิพาทได้สิทธิตามสัญญาฯ ที่ทำขึ้นใหม่ ๔.๓.๗ เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาฯ ให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง ยื่นคำร้อง	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ต่อพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการ ยื่นต่อศาล ให้ออกคำบังคับได้โดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาล (การยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ ต้องทำภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่อาจบังคับตามสัญญาฯ) ๕. วิธีการดำเนินการไกล่เกลี่ยฯ ๕.๑ ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ รับฟังข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อพิพาททุกฝ่าย โดยให้รับฟังต่อหน้าคู่พิพาท (การไกล่เกลี่ยฯ จะไกล่เกลี่ยฯ พร้อมกันหรือแยกก็ได้แต่ในการตกลงกันให้กระทำต่อหน้าคู่พิพาททุกฝ่าย) ๕.๒ ในกรณีคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สงสัยว่าข้อพิพาทนั้น ไม่อาจบังคับได้ตามกฎหมาย ที่มิใช่เหตุอายุความ ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยยุติการไกล่เกลี่ยฯ และจำหน่ายข้อพิพาทออกจากสารบบการไกล่เกลี่ย ๕.๓ ในระหว่างการไกล่เกลี่ยฯ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการไกล่เกลี่ยด้วยหนังสือหรือวาจาก็ได้ ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สั่งจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและสั่งยุติเรื่อง ให้ถือว่าคณะผู้ไกล่เกลี่ย ไม่เคยรับคำร้องขอไกล่เกลี่ย ๕.๔ ในระหว่างการไกล่เกลี่ยฯ ถ้าผู้ไกล่เกลี่ยฯ พ้นจากบัญชีหรือไม่อาจดำเนินการได้หรือคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอเปลี่ยนผู้ไกล่เกลี่ย ไม่กระทบถึงกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ดำเนินการไปแล้ว ๕.๕ การดำเนินการไกล่เกลี่ยฯ ต้องให้เสร็จภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่นายอำเภอได้ลงเรื่องในสารบบการไกล่เกลี่ยฯ เว้นแต่จำเป็นและคู่พิพาทยินยอม ขยายได้ครั้งละไม่เกิน ๓ เดือน รวมแล้วไม่เกิน ๑ ปี เมื่อพ้นระยะเวลา หากการไกล่เกลี่ยฯ ยังไม่ได้ข้อยุติ ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สั่งจำหน่ายข้อพิพาท	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๕.๖ กรณีคู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สั่งจำหน่ายข้อพิพาท ๖. การทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ๖.๑ กรณีตกลงกันได้ ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ จัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ และให้ถือเอาข้อตกลงตามสัญญาฯ มีผลผูกพันคู่พิพาท (สัญญาประนีประนอมยอมความต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี และให้คู่พิพาททุกฝ่ายและคณะผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อ) ๖.๒ กรณีเมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาฯ ให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง ยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการ ยื่นต่อศาล ให้ออกคำบังคับได้โดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาล (การยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ ต้องทำภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่อาจบังคับตามสัญญาฯ) ๖.๓ ให้ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ จัดให้มีบันทึกสรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท ผลของการไกล่เกลี่ย และข้อตกลงยินยอมเพื่อเก็บรวบรวมไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยฯ ๗. ค่าตอบแทนคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ ๗.๑ ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ ครั้งละ ๑,๒๕๐ บาท รวมแล้วไม่เกิน ๖,๒๕๐ บาท/ข้อพิพาท ๗.๒ ผู้ไกล่เกลี่ยครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท รวมแล้ว ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท/ข้อพิพาท ๗.๓ ผู้ไกล่เกลี่ย มีสิทธิได้ค่าเดินทางครั้งละ ๒๐๐ บาท หรือตามที่จ่ายจริงไม่เกิน ๕๐๐ บาท ๗.๔ การเบิกค่าตอบแทนคณะผู้ไกล่เกลี่ย เบิกได้เฉพาะในวันทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยฯ (ข้อพิพาทหนึ่ง	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		สามารถเบิกได้ไม่เกิน ๕ ครั้ง) ถึงแม้ไกล่เกลี่ยฯ ไม่สำเร็จก็เบิกค่าตอบแทนได้ ๗.๕ เอกสารที่ใช้ในการเบิกมี (บันทึกการตกลงยินยอมเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยฯ บันทึกความเห็นของคณะผู้ไกล่เกลี่ยฯ สารบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง และประกาศอำเภอเรื่องการขึ้นบัญชีรายชื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยฯ)	
	๒. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ข้อพิพาททางอาญา)	มาตรา ๖๑/๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ (แก้ไขฉบับ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ ๑. บรรดาความผิดทางอาญาอันยอมความกันได้ และมิใช่ความผิดเรื่องเพศ ๑.๑ ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา แสดงความจำนงเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยฯ ๑.๒ ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย คือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย ๑.๓ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ยฯ ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายพิธีพิจารณาความอาญา ๑.๔ ถ้าไม่ยินยอมให้จำหน่ายข้อพิพาท เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้เริ่มนับแต่วันที่จำหน่ายคดี (หลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวง) (ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ไม่มีค่าตอบแทน)	- มาตรา ๖๑/๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ (แก้ไขฉบับ ๗) พ.ศ.๒๕๔๐ - กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ.๒๕๕๓

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๒. ความผิดอันยอมความกันได้ทั่วไป ได้แก่ ๑) เอาชื่อหรือยี่ห้อในทางการค้าของผู้อื่นมาใช้ (ม.๒๗๒) ๒) ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ (ม.๓๐๙ วรรค ๑) ๓) หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น (ม.๓๑๐ วรรค ๑) ๔) หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นโดยประมาท (ม.๓๑๑ วรรค ๑) ๕) เปิดเผยความลับในจดหมาย (ม.๓๒๒) ๖) เปิดเผยความลับของผู้อื่นที่รู้มาโดยหน้าที่ (ม.๓๒๓) ๗) เปิดเผยความลับในทางอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ (ม.๓๒๔) ๘) หมิ่นประมาทคนเป็น (ม.๓๒๖) ๙) หมิ่นประมาทคนตาย (ม.๓๒๗) ๑๐) หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา (๓๒๘) ๑๑) ฉ้อโกงธรรมดา (ม.๓๔๑) ๑๒) ฉ้อโกงประกอบด้วยเหตุผลพิเศษ (ม.๓๔๒) ๑๓) หลอกลวงคนให้ไปทำงาน (ม.๓๔๔) ๑๔) สั่งซื้ออาหารหรือเข้าอยู่ในโรงแรมโดยไม่มีเงิน (ม.๓๔๕) ๑๕) ชักจูงให้จำหน่ายทรัพย์สินโดยเสียเปรียบ (ม.๓๔๖) ๑๖) ฉ้อโกงในเรื่องประกันวินาศภัย (ม.๓๔๗) ๑๗) ฉ้อโกงเจ้าหนี้จำนำ (ม.๓๔๙) ๑๘) ฉ้อโกงเจ้าหนี้ธรรมดา (ม.๓๕๐) ๑๙) ยักยอกทรัพย์ธรรมดา (ม.๓๕๒)	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๒๐) ยักยอกทรัพย์ในฐานเป็นผู้จัดการมรดกแทนเขา (ม.๓๕๓) ๒๑) ยักยอกทรัพย์ในฐานเป็นผู้จัดการทรัพย์ตามคำสั่งศาล (ม.๓๕๔) ๓. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ระหว่างญาติสนิท โดยปกติกฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความกันได้แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดต่อผู้สืบสันดานต่อผู้บุพการี หรือต่อพี่หรือน้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันก็ให้เป็นความผิดอันยอมความกันได้ ได้แก่ ๑) ลักทรัพย์ (ม.๓๓๔) ๒) ลักทรัพย์กรณีพิเศษ (ม.๓๓๕) ๓) ลักทรัพย์ที่เป็นวัตถุทางศาสนา (ม.๓๓๕ ทวิ) ๔) วิ่งราวทรัพย์ (ม.๓๓๖ วรรค ๑) ๔. วิธีการดำเนินการไกล่เกลี่ย ๔.๑ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ดำเนินการไกล่เกลี่ยฯ โดยสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิพาทจากผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง และบันทึกการแจ้งรายละเอียดไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา (รายละเอียดเฉพาะการกระทำที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาท รวมทั้งวัน เวลา สถานที่ และบุคคลหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องข้อพิพาท) ๔.๒ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภออ่านข้อความที่บันทึกในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายฟัง แล้วลงลายมือชื่อไว้	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๔.๓ ในการสอบถามรายละเอียดให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอกระทำต่อหน้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย เว้นแต่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มา จะกระทำลับหลังผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายนั้นก็ได้ (การไกล่เกลี่ย จะกระทำพร้อมกัน หรือแยกกันก็ได้ แต่การตกลงกัน ให้กระทำต่อหน้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย) ๔.๔ ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย มีสิทธิให้ผู้ที่ตนไว้ใจไม่เกิน ๒ คน เข้ารับฟังการไกล่เกลี่ยได้ ๔.๕ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาเสนอข้อผ่อนผันให้แก่กัน หรืออาจเสนอทางเลือกให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาผ่อนผันให้กันก็ได้ (ห้ามนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ วินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงหรือข้อพิพาท) ๔.๖ เมื่อผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายตกลงยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจัดทำหนังสือตกลงยินยอม และบันทึกการตกลงยินยอมไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา ๔.๗ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ จะเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่ได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามคำสั่งศาล ๔.๘ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ไกล่เกลี่ยให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่รับข้อพิพาท เว้นแต่จำเป็นและผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมขยายได้ไม่เกิน ๑๕ วัน เมื่อพ้นระยะเวลาถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ให้จำหน่ายข้อพิพาทออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๔.๙ ข้อพิพาทใดที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจำหน่ายออกจากสารบบไกล่เกลี่ยแล้ว จะรับข้อพิพาทนั้นเข้าสู่กระบวนการฯ อีกไม่ได้ ๔.๑๐ เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ จำหน่ายข้อพิพาทออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยแล้วให้บันทึกเหตุแห่งการจำหน่ายข้อพิพาทไว้	
	๓. การชันสูตรพลิกศพในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง	การชันสูตรพลิกศพ หมายถึง การตรวจดูศพเพื่อค้นหาสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายขึ้น การชันสูตรพลิกศพจึงเป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาช่วยค้นหาความจริงในกระบวนการยุติธรรม สำหรับกรณีที่ต้องการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ว่า เมื่อปรากฏชัดเจนหรือมีเหตุอันสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติหรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานจะต้องทำการชันสูตรพลิกศพ ป.วิ.อาญา (มาตรา ๑๔๘) การตายโดยผิดธรรมชาติ ป. วิ.อาญา มาตรา ๑๔๘ วรรคสอง ได้ระบุไว้ ๕ กรณี คือ (๑) การฆ่าตัวตาย (๒) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย (๓) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย (๔) ตายโดยอุบัติเหตุ (๕) ตายโดยยังมิปรากฏเหตุ กรณีที่เป็นข้อยกเว้นไม่ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ คือการตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย การที่กฎหมายกำหนดให้มีการชันสูตรพลิกศพ ก็เพื่อให้เกิดการค้นหาความจริงอันนำไปสู่การตอบคำถามหลัก ๆ ๔ ประการ คือ	- มาตรา ๑๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา - มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ - ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ ของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		(๑) ผู้ตายตายด้วยสาเหตุอะไร และพฤติการณ์แห่งการตายเป็นอย่างไร (๒) ผู้ตายคือใคร ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำหนิ หรือรูปพรรณต่าง ๆ ในกรณีไม่ทราบชื่อ (๓) ผู้ตายตายที่ไหนและเวลาแห่งการตาย (๔) หากผู้ตายถูกทำร้ายตาย สามารถบอกได้หรือไม่ว่าใครทำ บทบาทหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม บัญญัติว่า ฯลฯ “ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง ตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ฯ” ฯลฯ พนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เนื่องจากในทางปฏิบัติการชันสูตรพลิกศพมักกระทำโดยพนักงานสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งอาจทำให้ระบบการตรวจสอบพยานหลักฐานทางนิติเวชไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยถึงสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั้น อีกทั้งการชันสูตรพลิกศพ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ในกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ยังขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลกันของผู้ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง นอกจากนี้วิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายของบุคคลยังเป็นไปอย่างล่าช้าและมิได้คุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นญาติของผู้ตายอย่างเพียงพอ ฉะนั้น จึงได้กำหนดตัวบุคคลผู้ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพเสียใหม่ กล่าวคือ ให้พนักงานสอบสวน ทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ และให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพด้วยในกรณีที่ความตายเกิดขึ้น ๒ กรณีดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รอบคอบมีประสิทธิภาพ และคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นญาติของผู้ตายมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองต้องเป็นไปตาม “ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ เป็นต้นมา การเปรียบเทียบตำแหน่งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ กำหนดไว้ให้พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปหมายความถึงผู้ดำรงตำแหน่ง	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ดังต่อไปนี้ (๑) ในจังหวัดอื่น ได้แก่ ปลัดอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอ ป้องกันจังหวัด จ่าจังหวัด ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด (๒) ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เจ้าพนักงานปกครอง นิติกร หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าฝ่าย ผู้อำนวยการส่วน ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนัก กรมการปกครอง ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงมหาดไทย การเทียบตำแหน่งเพื่อให้ทราบ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นใครบ้าง เนื่องจากกฎหมายใช้คำว่า “แห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่” ไม่ใช่ท้องที่ตายจะได้ทราบถึงตัวเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการชันสูตรพลิกศพในแต่ละท้องที่ชัดเจน การเทียบตำแหน่งในครั้งนี้พิจารณาถึงตำแหน่งที่มีอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ อำนาจการจับกุม อำนาจการสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก เช่น ตำแหน่งปลัดอำเภอตามมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือตำแหน่งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้างานในสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง รองอธิบดีกรมการ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ปกครอง อธิบดีกรมการปกครอง ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ตามความหมายของ “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่” ตามมาตรา ๒ (๑๗) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนั้นยึดท้องที่อำเภอและจังหวัดเป็นหลักและจะพิจารณาจากตำแหน่งอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความสำคัญในทางบริหารหรือสายการบังคับบัญชาเป็นหลักการที่รองลงมา เช่น ตำแหน่งป้องกันจังหวัดและจ่าจังหวัด ซึ่งมีความสำคัญในทางบริหารงานระหว่างที่ทำการปกครองจังหวัดกับที่ทำการปกครองอำเภอ หรือตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครองนิติกร หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่ม และหัวหน้าฝ่าย ในกองต่าง ๆ และผู้อำนวยการส่วน ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนัก เป็นต้น เพราะอาจจะใช้ข้าราชการกลุ่มนี้ปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นได้ การปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพของพนักงานฝ่ายปกครองตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยผู้ปฏิบัติควรศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจนก่อนออกปฏิบัติหน้าที่จะต้องใช้วิธีการศึกษาจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา ตำรา ระเบียบหนังสือสั่งการต่างๆ เป็นแนวทางปฏิบัติเป็นหลัก นอกจากนั้นความรู้ทางนิติศาสตร์ก็เป็นเรื่องสำคัญ จะต้องศึกษาจากตำรานิติเวชศาสตร์และนิติวิทยาศาสตร์ตลอดจนศึกษาเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทางการชันสูตรพลิกศพได้อีกทางหนึ่ง	

● **ด้านความมั่นคงภายในประเทศ**

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ความมั่นคงภายในประเทศ	๑. การขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒	๑. คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต เป็นคนต่างด้าวบางจำพวกที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือรอการส่งกลับ (คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘) ดังนี้ ๑.๑ คนต่างด้าวที่ได้รับการสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ (บุคคลเลข ๐) ๑.๒ คนต่างด้าวที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ.๒๕๔๘ (บุคคลเลข ๐) ๑.๓ คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีรายการในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร และได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติประจำตัว ดังต่อไปนี้ (๑) ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทยที่เข้ามาหลังวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙ (๖-xxxx-๖๗xxx-xx-x) (๒) ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกงกัมพูชาที่เข้ามาหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐(๖-xxxx-๖๕xxx-xx-x) (๓) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากกัมพูชา (๖-xxxx-๖๕xxx-xx-x) (๔) ลาวอพยพ (๖-xxxx-๕๘xxx-xx-x) (๕) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า (๖-xxxx-๕๕xxx-xx-x) หรือ (๖-xxxx-๕๖xxx-xx-x)	ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๒. การยื่นคำขอ (ให้ยื่นคำขอก่อนวันที่ต้องการจะขออนุญาตออกนอกพื้นที่อย่างน้อย ๓ วันทำการในวัน เวลาราชการ) ๒.๑ ในเขตกรุงเทพมหานคร ยื่นต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ส่วนราชการสำนักกิจการความมั่นคงภายใน (ชั้น ๖) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๒.๒ ในท้องที่จังหวัดอื่น (๑) กรณีออกนอกเขตจังหวัด ยื่นต่อนายอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ ที่มีชื่อในทะเบียนประวัติและให้นายอำเภอเสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณา (๒) กรณีออกนอกเขตอำเภอ ยื่นต่อนายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ที่ทำการปกครองอำเภอที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติ ๓. การอนุญาตให้ออกนอกเขต ๓.๑ เมื่อมีเหตุจำเป็นต้องออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นพยานศาลได้รับหมายเรียกจากพนักงานสอบสวน มีหนังสือเรียกตัวจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อการรักษาพยาบาล หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะอนุญาตให้ออกนอกเขตพื้นที่ได้ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ส่วนในกรณีเพื่อรักษาพยาบาลให้เป็นไปตามความเห็นของแพทย์ที่ทำการรักษา	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๓.๒ กรณีออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมเพื่อไปทำงานระยะเวลาในการอนุญาตให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจอนุญาต โดยให้พิจารณาจากระยะเวลาที่ผู้นั้นได้รับอนุญาตให้ทำงานจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานเป็นสำคัญ ๓.๓ การอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมนอกเหนือจาก ๒.๑ หรือ ๒.๒ ให้เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเป็นรายๆ ไป ๔. เอกสารที่ต้องใช้ในการขออนุญาต ๔.๑ รูปถ่ายขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ รูป ๔.๒ สำเนาบัตรประจำตัว จำนวน ๑ ฉบับ ๔.๓ สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ฉบับ ๔.๔ เอกสารหลักฐานประกอบเหตุผลในการออกนอกเขตพื้นที่ ๔.๕ กรณีออกนอกเขตพื้นที่เพื่อไปทำงาน ให้มีเอกสารเพิ่มประกอบด้วย หนังสืออนุญาตทำงานและเอกสารของนายจ้าง คือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาจดทะเบียนบริษัท/ห้างฯ/สัญญาเช่าบ้าน สำเนาจดทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนบุคคล จำนวน ๑ ฉบับ ๕. การรายงานตัว ๕.๑ กรณีออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมเกิน ๗ วันให้รายงานตัวต่อผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่เดินทางไปถึง (๑) กรุงเทพมหานคร ให้รายงานตัวอธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ส่วนประสานราชการ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน (ชั้น ๖) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		(๒) จังหวัดอื่น ให้รายงานตัวต่อนายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ที่ทำการปกครองอำเภอที่ประสงค์จะเดินทางไป ๕.๒ เอกสารที่ต้องใช้ในการรายงานตัว (๑) หนังสืออนุญาตให้ออกนอกเขตพื้นที่ฉบับจริงและสำเนา ๒ ฉบับ (รวม ๓ ฉบับ) (๒) สำเนาบัตรประจำตัว จำนวน ๑ ฉบับ (๓) สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ฉบับ (๔) เอกสารหลักฐานประกอบเหตุผลในการออกนอกเขตพื้นที่ (๕) กรณีออกนอกเขตพื้นที่เพื่อไปทำงาน ให้มีเอกสารเพิ่ม ประกอบด้วย หนังสืออนุญาตทำงาน และเอกสารของนายจ้าง คือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาจดทะเบียนบริษัท/ห้าง/สัญญาเช่าบ้าน สำเนาทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล จำนวน ๑ ฉบับ หมายเหตุ ไม่มีค่าธรรมเนียมในการดำเนินการทุกขั้นตอน	
	๒. เรื่องการขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมเป็นการชั่วคราว เพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษา ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	๑. คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต เป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยดังต่อไปนี้ ๑.๑ นักเรียน นักศึกษา ที่เป็นชนกลุ่มน้อยและไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้แล้ว รวม ๑๕ กลุ่ม คือ อดีตทหารจีนคณะชาติและจีนฮ่ออพยพ ไทยลื้อ เวียดนามอพยพ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย จีนฮ่อ อิสระ เนปาล อพยพ บุคคลบนพื้นที่สูงและชุมชน	ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมเป็นการชั่วคราว เพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษา ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		บนพื้นที่สูง ม้งในที่พักสงฆ์ถ้ำกระบอก อดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์ มาลายา ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัดเกาะกง กัมพูชา และผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ที่ประสงค์จะเข้าเรียนในสถานศึกษา ๑.๒ นักเรียน นักศึกษา ที่ไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยตาม ๑.๑ รวมถึงนักเรียน นักศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน และได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่ประสงค์จะเข้าเรียนในสถานศึกษา ๒. การยื่นคำขอ ๒.๑ ในเขตกรุงเทพมหานคร ยื่นต่ออธิบดีกรมการปกครอง ณ ส่วนประสานราชการ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน (ชั้น ๖) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๒.๒ ในท้องที่จังหวัดอื่น (๑) กรณีออกนอกเขตจังหวัด ยื่นต่อ ผวจ.หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณา (๒) กรณีออกนอกเขตอำเภอ ยื่นต่อนายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ที่ทำการปกครองอำเภอที่มีชื่อในทะเบียนประวัติ หมายเหตุ ๑. การขออนุญาตนอกเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตจังหวัด ให้ผู้ยื่นคำขอยื่นขออนุญาตก่อนกำหนดวันเดินทางไม่น้อยกว่า ๑๐ วันทำการ ๒. การขออนุญาตออกนอกอำเภอให้ยื่นคำขออนุญาตก่อนวันเดินทางไม่น้อยกว่า ๕ วันทำการ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๓. การขออนุญาตออกนอกเขต ๓.๑ ให้ผู้ยื่นคำขอแจ้งสถานที่ที่ประสงค์จะเดินทางไปศึกษา ชื่อสถานศึกษา ชื่อหลักสูตร ระยะเวลาที่ศึกษาตามหลักสูตร ระยะเวลาที่ขออนุญาต และสถานที่พักอาศัยระหว่างการศึกษาให้ชัดเจน พร้อมแนบเอกสารประกอบการยื่นคำขอประกอบด้วย สำเนาทะเบียนประวัติหรือบัตรประจำตัว หนังสือรับรองการเป็นนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษา รูปถ่ายขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๔ รูป และหลักฐานอื่น ๆ ๓.๒ ระยะเวลาในการขออนุญาต ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจอนุญาต โดยให้พิจารณาจากระยะเวลาที่ผู้นั้นศึกษาตามหลักสูตร และระยะเวลาในการเดินทางไปและเดินทางกลับเป็นสำคัญ กรณีจำเป็นและมีเหตุผลพิเศษให้ผู้มีอำนาจอนุญาตพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ๔. การรายงานตัว ๔.๑ กรณีพักอาศัยอยู่ระหว่างการศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ไปรายงานตัวต่ออธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ส่วนประสานราชการสำนักกิจการความมั่นคงภายใน (ชั้น๖) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๔.๒ กรณีพักอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ให้ไปรายงานตัวต่อนายอำเภอ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ณ ที่ทำการปกครองอำเภอที่ประสงค์จะเดินทางไป ๔.๓ กรณีที่ได้รับอนุญาตออกนอกเขตควบคุมเกินกว่า ๑ ปี ให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมรายงานตัวต่อ อธิบดีกรมการปกครอง นายอำเภอ หรือผู้ที่ได้รับ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		มอบหมายทุก ๖ เดือน นับแต่วันรายงานตัวครั้งแรก หมายเหตุ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกเขตควบคุมแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตกลับไปรายงานตัวยังท้องที่ที่ผู้ได้รับอนุญาตนั้นได้ยื่นคำขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมไว้	
	๓. การให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่บุคคลที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทยและอาศัยอยู่มานานตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒	๑. คุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ ๑.๑ บุคคลที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยและอาศัยอยู่มานานที่มิได้มีเชื้อสายไทย กรณีที่มิได้เกิดในประเทศไทยครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติไว้ เดิมรับรองสถานะให้อาศัยอยู่ถาวรในประเทศไทย รวม ๑๔ กลุ่ม คือ ๑. ชาวเขา ๙ เผ่า ๒. บุคคลบนพื้นที่สูง/ชุมชนพื้นที่สูงที่อพยพเข้ามาก่อนและหลัง ๓ ตุลาคม ๒๕๒๘ ๓. อดีตทหารจีนคณะชาติ ๔. จีนฮ่ออพยพพลเรือน ๕. จีนฮ่ออิสระ ๖. ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ๗. ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ๘. ชาวเวียดนามอพยพ ๙. ชาวลาวอพยพ ๑๐. เนปาลอพยพ ๑๑. อดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา ๑๒. ไทยลื้อ ๑๓. ม้งถ้ำกระบอกที่ทำประโยชน์ ๑๔. ผู้หลบหนีเข้าเมืองกัมพูชา	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๑.๒ กลุ่มเด็กและบุคคลทั้งที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษาและจบการศึกษาแล้วแต่ไม่มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย กรณีที่มิได้เกิดในประเทศไทย และจบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ครอบคลุมเฉพาะผู้ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนชนกลุ่มน้อย/ชาติพันธ์ตั้งแต่อดีตจนถึงการสำรวจจัดทำทะเบียนครั้งสุดท้าย ปี พ.ศ.๒๕๔๒ (ชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธ์ ๑๔ กลุ่ม) และที่สำรวจเพิ่มเติมตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ (บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน กลุ่มเด็กนักเรียนในสถานศึกษา) ซึ่งสำรวจในห้วงปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ เท่านั้น ๑.๓ คนต่างด้าวที่ถูกบุพการีทอดทิ้งหรือไม่ปรากฏบิดาและมารดา กรณีที่มิได้เกิดในประเทศไทย (คนไร้รากเหง้า) ครอบคลุมเฉพาะผู้ที่ได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ (บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน กลุ่มคนไร้รากเหง้า) ซึ่งได้รับการสำรวจในระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ เท่านั้น ๑.๔ บุคคลที่ทำประโยชน์แก่ประเทศ กรณีที่มิได้เกิดในประเทศไทย ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายซึ่งได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตนไว้แล้วตั้งแต่อดีตจนถึงการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติครั้งสุดท้าย พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ได้รับการสำรวจเพิ่มตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๒. เอกสารที่ต้องใช้ ๒.๑ ผู้ยื่นคำร้อง (กรณียื่นคำร้องแทน) (๑) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และทะเบียนประวัติ (๒) สำเนาบัตรประจำตัว ๒.๒ ผู้ขอมีสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย (๑) รูปถ่ายขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๓ รูป (กรณีผู้ยื่นคำร้องยังไม่บรรลุนิติภาวะใช้รูปถ่าย จำนวน ๖ รูปโดยให้ติดในแบบคำร้องจำนวน ๓ ชุด) (๒) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และทะเบียนประวัติ (๓) สำเนาบัตรประจำตัว (๔) สำเนาบัตรประจำตัวของบิดา และมารดาของผู้มีสถานะคนต่างด้าว (ถ้ามี) - กรณีกลุ่มที่ ๒ ไม่ต้องมี (๕) สำเนาทะเบียนประวัติที่ระบุว่าเข้ามาจนถึงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๘ (๖) หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา (ถ้ามี) - เฉพาะกลุ่มที่ ๒ หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า - เฉพาะกลุ่มที่ ๓ หนังสือหรือหลักฐานรับรองการศึกษา หากไม่ได้สอบถามผู้ขอมีสถานะคนต่างด้าวแล้วสามารถพูดและฟังภาษาไทยเข้าใจ (ยกเว้นเด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี) - กรณีกลุ่มที่ ๔ ไม่ต้องมี (๗) กรณีเคยต้องโทษคดีอาญา (ยกเว้นความผิดโดยประมาท หรือลหุโทษ) มีหลักฐาน ดังนี้ - สำเนาคำพิพากษาของศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หรือหลักฐานอื่นที่แสดงถึงผลของคดี	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		- เอกสารแสดงการพ้นโทษ (กรณีได้รับการจำคุก) ซึ่งต้องพ้นโทษอย่างน้อย ๕ ปี นับถึงวันที่ยื่นคำร้อง (๘) หลักฐานแสดงการประกอบอาชีพ - ใบอนุญาตทำงาน หนังสือรับรองจากสถานประกอบการ และหลักฐานการเสียภาษี (ยกเว้นกรณีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์เสียภาษี) - หลักฐานรับรองการประกอบอาชีพสุจริต โดยมีบุคคลที่น่าเชื่อถือรับรอง ๒ คน - หลักฐานการแสดงการเป็นพระภิกษุ สามเณรและนักบวชในศาสนาอื่นๆ (ต้องปฏิบัติกิจมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี) กรณีกลุ่มที่ ๒,๓,๔ ไม่ต้องมี (๙) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ และมีใบรับรองแพทย์ เพื่อแสดงว่า ไม่มีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้แก่ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้าง โรคยาเสพติดให้โทษ โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคซิฟิลิสในระยะที่ ๓ (๑๐) แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ขอมีสถานะคนต่างด้าว (อำเภอพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ขอมีสถานะคนต่างด้าว จำนวน ๔ แผ่น) (๑๑) เฉพาะกลุ่มที่ ๓ หนังสือรับรองความเป็นคนไร้รากเหง้าจากหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายหรือขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยงานสงเคราะห์กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (๑๒) เฉพาะกลุ่มที่ ๔ หลักฐานแสดงว่าเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		(๑๓) เฉพาะกลุ่มที่ ๔ หนังสือรับรองการทำคุณประโยชน์และผลงานจากหน่วยงานราชการระดับกรมหรือเทียบเท่ากรมที่เกี่ยวข้อง (๑๔) หลักฐานอื่น ๆ ๓. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติในเบื้องต้นจากหลักฐานทะเบียนประวัติ/บัตรประจำตัวผู้ยื่นคำร้องขอมีสถานะคนต่างด้าวที่ทางราชการจัดทำไว้ และดำเนินการดังนี้ ๓.๑ บันทึกปากคำ (ปค. ๑๔) ของบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อรับรองว่า ผู้ขอมีสถานะคนต่างด้าวไม่สามารถกลับประเทศต้นทางได้ และอาศัยอยู่ในประเทศไทยติดต่อกันต่อเนื่อง ๑๐ ปีขึ้นไป และมีความประพฤติดี ๓.๒ ทดสอบความรู้ในเรื่องการพูด และฟังภาษาไทยเข้าใจ ๓.๓ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของหลักฐาน และคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงนามรับรองสำเนา พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างในคำร้องและลงชื่อกำกับ สรุปผลการตรวจสอบตามแบบที่กำหนดเสนอนายอำเภอเพื่อพิจารณาและลงนามรับรองคุณสมบัติ และส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณา โดยให้อำเภอออกใบรับคำร้องให้ผู้ร้องไว้เป็นหลักฐาน (หากตรวจสอบแล้วเอกสารไม่ตรงกันหรือไม่ถูกต้อง ให้ส่งเรื่องคืนผู้ร้องทราบโดยเร็ว) ๔. การพิจารณาของจังหวัด ๔.๑ ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์กับหน่วยงานในพื้นที่ โดยการตรวจสอบพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและยาเสพติด (ระดับจังหวัด) กับ	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ที่ทำการปกครองจังหวัด (กลุ่มงานความมั่นคง) ตำรวจภูธรจังหวัด และ ป.ป.ส. ภาค ๔.๒ นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาให้สัญชาติไทยและให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่ชนกลุ่มน้อยระดับจังหวัด ๔.๓ ส่งคำร้อง (ฉบับจริง) พร้อมแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ จำนวน ๒ แผ่น ให้กระทรวงมหาดไทย (ถ้าไม่ถูกต้องให้แจ้งอำเภอเพื่อแจ้งผู้ยื่นคำร้องดำเนินการแก้ไข) ๕. การพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย (ส่วนประสานราชการ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง) ๕.๑ ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสารและตรวจคุณสมบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการตรวจสอบพฤติการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ (ส่วนกลาง) ดังนี้ - ป.ป.ส. และกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ตรวจสอบพฤติการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด - ปปง. ตรวจสอบพฤติการณ์การฟอกเงิน - สำนักข่าวกรองแห่งชาติและกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตรวจสอบความมั่นคง ๕.๒ นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่ชนกลุ่มน้อยเพื่อพิจารณาให้ความเห็น ๕.๓ เสนอรายชื่อผู้ที่ผ่านการพิจารณาให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๕.๔ กระทรวงมหาดไทยแจ้งผลการพิจารณาสั่งการของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้จังหวัดทราบ เพื่อแจ้งให้อำเภอประชาสัมพันธ์ให้ผู้ร้องทราบ ๕.๕ อำเภอแจ้งให้ผู้ร้องไปติดต่อด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและติดต่อกับสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อขอรับใบถิ่นที่อยู่และใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ๕.๖ อำเภอแจ้งให้ผู้ร้องไปติดต่อสำนักทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎร และทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย	
	๔. การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	การน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ไปสู่การปฏิบัติงานของปลัดอำเภอด้วยการทุ่มเท แสดงความจริงใจในการช่วยเหลือประชาชนที่มีความทุกข์ยาก และแสวงหาความร่วมมือของผู้นำในหมู่บ้านดังนี้ ๑. การสนับสนุนให้ผู้นำ ๔ เสาหลักของหมู่บ้าน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อิหม่าม สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อาวุโส) เป็นแกนนำในการปฏิบัติการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ เช่น การวางกฎกติกาประจำหมู่บ้านตามหลักกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่และหลักอิสลาม หรือร่วมมือกับประชาชนในหมู่บ้านทำหน้าที่ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านตนเอง โดยมีปลัดอำเภอกำกับการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ๒. การจัดตั้งชุดปฏิบัติการตำบล ประกอบด้วยปลัดอำเภอข้าราชการตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา สมาชิกสภาองค์กร	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อาวุโสประจำตำบล ทำหน้าที่ลดช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนในพื้นที่ด้วยการออกไปพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนและสำรวจ รับฟังปัญหาความต้องการและข้อเรียกร้องของชาวบ้านนำมาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและหรือส่งต่อไปยังศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนครอบครัวยากจนขาดโอกาสทางการศึกษา ปัญหาประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำรงชีวิต ๓. พัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
	๕. แนวทางปฏิบัติการสร้างและจัดตั้งมัสยิด	กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.๒๕๔๐ โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการจดทะเบียนมัสยิดการคัดสรรคัดเลือกกรรมการอิสลามระดับต่างๆ ได้แก่ จุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะอิสลามประจำจังหวัด คณะอิสลามประจำมัสยิด และจังหวัดที่มีมัสยิด มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสร้างและจดทะเบียนมัสยิดยังไม่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้ กรมการปกครองจึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้าง และจัดตั้งมัสยิด (จดทะเบียน) ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง โดยให้จังหวัดและอำเภอถือปฏิบัติ ดังนี้	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		๑. พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับกิจการอิสลามในการจดทะเบียนมัสยิด การคัดสรรจุฬาราชมนตรี การคัดเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และได้ยกเลิกพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช ๒๔๘๘ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๑ ๒. พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติให้การสร้าง และการจัดตั้งมัสยิดเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๒) ที่กำหนดว่า ผู้ใดประสงค์จะสร้างมัสยิดต้องให้ยื่นแบบคำขอสร้างและจัดตั้งมัสยิด (บอ.๑) พร้อมเอกสารประกอบเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด (จังหวัดที่ไม่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดให้ยื่นต่อคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย) โดยจะพิจารณาตามหลักศาสนาเกี่ยวกับการจัดตั้งมัสยิด คือไม่มีมัสยิดก่อหากมีอยู่แล้วมัสยิดเดิมคับแคบแออัดไม่พอให้ปฏิบัติศาสนกิจ การเดินทางไปมัสยิดยากลำบาก และเมื่อตั้งมัสยิดใหม่ต้องไม่ทับเขตมัสยิดเดิม (เขตมัสยิดทางศาสนา) และไม่ทำให้ชุมชนแตกแยก เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดแล้วจึงสร้างมัสยิดได้ และเมื่อสร้างเสร็จพร้อมจะปฏิบัติศาสนกิจให้ยื่นคำขอจดทะเบียน	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		จัดตั้งมัสยิด (บอ.๒) พร้อมเอกสารประกอบต่อนายอำเภอท้องที่ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (พนักงานเจ้าหน้าที่) มีคำสั่งรับจดทะเบียนให้แจ้งเหตุต่อผู้ยื่นคำขอ หากรับจดทะเบียนให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนจัดตั้งมัสยิด (บอ.๓) มัสยิดนั้นจึงถือว่าเป็นมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้อง และมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและที่ดินของมัสยิด	

● **ด้านการปกครองท้องที่**

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๑. การเลือกผู้ใหญ่บ้าน	การเลือกผู้ใหญ่บ้าน มีสาเหตุมาจาก ๒ ประการ (มาตรา ๑๙) ซึ่งต้องดำเนินการเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ หรือผู้ใหญ่บ้านว่างลง โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ ๑) การจัดทำประกาศอำเภอ เรื่องการเลือกผู้ใหญ่บ้าน (แบบ ผญ.๑) - จัดทำประกาศฯ และปิดประกาศ ผญ.๑ ภายใน ๓ วัน นับแต่วันว่างหรือจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ - กำหนดที่เลือก (ที่ใช้ลงคะแนน) - กำหนดระยะเวลารับสมัคร ภายหลังวันประชุมราษฎรอยู่ในระยะเวลา ๑๐ วัน และเวลารับสมัครไม่น้อยกว่า ๓ วัน ไม่เว้นวันหยุด - กำหนดวันเลือกไม่เกิน ๓๐ วัน - กำหนดเวลาการลงคะแนน เริ่มตั้งแต่ ๐๘.๐๐ น. สิ้นสุด ๑๕.๐๐ น. - กำหนดให้เพิ่มชื่อ - ถอนชื่อ ใน ผญ.๒ เริ่มต้น อย่างช้าในวันประชุมราษฎร และวันสุดท้ายก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่า ๓ วัน - กำหนดวันประชุมราษฎร ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านว่างลง - คำแนะนำเพิ่มเติม ข้อความใน ผญ.๑ ถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องจัดทำให้ครบถ้วนถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้การเลือกไม่สุจริตและเที่ยงธรรมได้ การปิดประกาศ ผญ.๑ ควรนำไปปิดด้วยตนเอง และแจ้งราษฎรในพื้นที่ทราบ	มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๕๒

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	- ประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรทราบบทบาท อำนาจหน้าที่และใช้สิทธิเลือกโดยสุจริต ให้ได้คนดีมีความสามารถเป็นผู้ใหญ่บ้าน ๒) การจัดพิมพ์ประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน (แบบ ผญ.๒) - ควรจัดพิมพ์ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านว่างลง หรือมีการตั้งหมู่บ้านใหม่ และได้กำหนดวันเลือกแล้ว ๓) การประชุมราษฎร - จัดประชุมภายใน ๗ วันนับจากวันที่ผู้ใหญ่บ้านว่างลง และให้ราษฎรเสนอรายชื่อผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ๔) การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ - แต่งตั้งจากราษฎรไม่น้อยกว่า ๔ คน แต่ไม่เกิน ๗ คน ปลัดอำเภอ ๑ คน และเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกิน ๒ คน ปลัดอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ ๕) การแต่งตั้งคณะกรรมการเลือก และเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ - แต่งตั้งจากข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในอำเภอไม่เกิน ๙ คน และกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลอีกหนึ่งคน เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย แต่งตั้งจากพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ คน ๖) การรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน - กำหนดรับสมัครภายหลังการประชุมราษฎร และอยู่ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันว่าง และระยะเวลารับสมัครไม่น้อยกว่า ๓ วัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ๗) การจับสลาก (มาสมัครพร้อมกัน) - จับสลาก ๒ ครั้ง ครั้งที่หนึ่ง นายอำเภอจับชื่อผู้สมัครใด ได้เป็นลำดับแรก เรียงลำดับไป ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้จับสลากครั้งที่สองก่อน - จับสลากครั้งที่สอง โดยผู้สมัครเรียงลำดับครั้งที่หนึ่งจับสลากหมายเลข ได้เลขใด ถือเป็นหมายเลขการยื่นใบสมัคร ๘) การตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครฯ - ปลัดอำเภอ ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการฯ ควรชี้แจงคณะกรรมการเกี่ยวกับข้อกฎหมายในการพิจารณาคุณสมบัติ - นายอำเภอสามารถไม่ประกาศตามมติของคณะกรรมการได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าผู้สมัครขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้าม ๙) การร้องคัดค้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือก และผู้สมัครรับเลือก - หากเห็นว่าการตรวจสอบไม่สามารถดำเนินการได้ทันกำหนดเวลาเลือก ควรขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาขยายเวลาการเลือกออกไป	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๑๐) การอุทธรณ์ของผู้สมัครที่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ - ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๑๑) ประกาศรายชื่อผู้สมัครรายเดียว (แบบ ผญ.๗) - หากมีผู้สมัครคนเดียว หรือมีผู้มีคุณสมบัติคนเดียว นายอำเภอสามารถแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้หลังประกาศแล้ว แต่ควรแต่งตั้งในวันที่กำหนดเป็นวันเลือก ๑๒) ในวันเลือก - ประธานกรรมการ หรือผู้ได้รับมอบหมาย ควรชี้แจงรายละเอียดการเลือกทั้งหมด เช่น การกาบัตร การทำหน้าที่ตัวแทนของผู้สมัคร การร้องทักท้วงการนับคะแนนการวินิจฉัยบัตรดี บัตรเสีย การจับสลาก ฯลฯ - ควรอ่านชื่อ ชื่อสกุล ของผู้มาใช้สิทธิด้วยเสียงอันดังชัดเจน และระวังการลงรหัสบัตรประจำตัวของผู้มาใช้สิทธิให้ตรงกับรายชื่อผู้มีสิทธิเลือก - สำหรับกรรมการผู้ส่งบัตรเลือกให้กรรมการนับคะแนนควรหยิบครั้งละใบ ไม่ควรหยิบแล้วกำไว้ที่มือ รวมไว้หลาย ๆ ใบ - หากผลการนับคะแนนปรากฏว่า มีผู้สมัครได้คะแนนสูงสุดเท่ากัน ให้มีการจับสลาก ๒ ครั้ง ครั้งที่หนึ่ง ให้ประธานกรรมการเลือก เป็นผู้จับ จับได้ชื่อผู้ใดถือว่าผู้นั้นจะเป็นผู้มีสิทธิจับสลากในครั้งที่สองก่อน การจับครั้งที่สองผู้สมัครเรียงลำดับตามการจับครั้งแรก เป็นผู้จับสลาก ผู้ใดจับได้ข้อความ “ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน” ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก - หากผู้สมัครไม่อยู่ หรือไม่ยินยอมจับสลาก ให้ประธานกรรมการเลือก เป็นผู้จับสลากแทน และบันทึกไว้ในแบบ ผญ.๑๑ - การบันทึกเหตุการณ์การเลือกในแบบ ผญ.๑๑ ต้องบันทึกเหตุการณ์จริง เช่น มีการร้องทักท้วงการนับคะแนนเพื่อใช้ในการพิจารณาว่าเป็นการร้องคัดค้านตามข้อ ๘๘ หรือ ข้อ ๘๙ ๑๓) ร้องคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้าน - เมื่อนายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว ผู้ใดเห็นว่าการเลือกเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ทำคำร้องคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อนายอำเภอ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง และให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง - กรณีมีผู้ทักท้วงการวินิจฉัยบัตรเลือกระหว่างการนับคะแนนว่าไม่ถูกต้องตามระเบียบ และได้ยื่นคัดค้านก่อนนายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน ให้นายอำเภอสอบสวนข้อเท็จจริงให้เสร็จสิ้นก่อนมีคำสั่งแต่งตั้ง	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๒. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่	๑. ระเบียบและข้อกฎหมาย หนังสือสั่งการเกี่ยวกับการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๘ ๒) หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้ ๒.๑) กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น (๑) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า ๒๔๐ บ้าน (๒) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า ๖๐๐ คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า ๑๒๐ บ้าน (๓) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ๒.๒) กรณีเป็นชุมชนห่างไกล (๑) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๖๐๐ คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า ๑๒๐ บ้าน (๒) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า ๔๐ บ้าน (๓) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า ๖ กิโลเมตร (๔) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ๓) หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว๑๔๘๔๖ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจในการขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีภาระค่าใช้จ่ายที่มีผลผูกพันงบประมาณเป็นค่าตอบแทนตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งเงินสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีผลผูกพันกับงบประมาณโครงการตามนโยบายของแต่ละรัฐบาลในการพัฒนาท้องที่ของแต่ละหมู่บ้าน เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) โครงการพัฒนา/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน เป็นต้น จึงได้ซักซ้อมความเข้าใจในการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ว่า เนื่องจากสำนักงบประมาณไม่ได้สนับสนุนงบประมาณเป็นค่าตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สำหรับหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ จึงขอให้จังหวัดพิจารณาเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านเฉพาะกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น และเหมาะสมเท่านั้น เพื่อกรมการปกครอง จะได้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณเป็นกรณีไป ๔) หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕๖ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ แจ้งทุกจังหวัดทราบแนวทางปฏิบัติในการ	- มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๕๒ - หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	จัดตั้งหมู่บ้านใหม่ และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน การขอตั้งหมู่บ้านที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าเสื่อมโทรม เขต สปก. เขตป่าต้นน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าจำแนกตามมติคณะรัฐมนตรี และเขตป่าชายเลน ให้จังหวัดมอบ คณะกรรมการพิจารณาการขอตั้งหมู่บ้านใหม่ในเขตพื้นที่ป่าฯ ระดับจังหวัดพิจารณากลั่นกรอง ๒. แนวทางปฏิบัติในพื้นที่ ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕๖ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ ๑) ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ และควรจะพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วน ความเหมาะสมในการจัดตั้งหมู่บ้าน เนื่องจากมีผลกระทบในด้านงบประมาณ ๒) แสดงเหตุผลความจำเป็น ความคิดเห็น และความสมัครใจของประชาชน เพื่อความสะดวกสบายในการปกครอง การพัฒนา และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน ๓) การตั้งชื่อหมู่บ้าน จะต้องไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้น ๆ โดยคำนึงถึง ๓.๑) มีความหมายที่ดี สุภาพ และเป็นมงคล รวมทั้งประชาชนนิยมเรียกขานเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป หรือเป็นการอนุรักษ์ด้านภาษาท้องถิ่น ๓.๒) มีความเป็นมาทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ดั้งเดิมที่สามารถพิสูจน์ได้ ๓.๓) ต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน ๓.๔) ต้องไม่เหมือนหรือพ้องกับชื่อหมู่บ้าน ตำบล ที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทำให้มีผู้เข้าใจผิดว่าเป็นหมู่บ้านเดียวกัน ๔) ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอและจังหวัด (ควรระบุระเบียบกฎหมาย พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖ หลักเกณฑ์ การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙) ทั้งนี้ การประชาคมหมู่บ้าน เป็นกระบวนการภาคประชาชนที่มีบทบาทในการนำเสนอปัญหาความต้องการ เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาหมู่บ้าน มีองค์ประกอบประชาคมหมู่บ้านดังนี้ ๔.๑) ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน ๔.๒) สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้าน ๔.๓) ตัวแทนกลุ่มประชาชน (๑) กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกร ปราชญ์หมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน จำนวน ๑ - ๕ คน	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	(๒) อาสาพัฒนาชุมชน อาสาสมัครประชาสงเคราะห์ สมาชิก อปพร. สมาชิก อบจ. (ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ จำนวน ๑ - ๕ คน (๓) สมาชิกประชาคมหมู่บ้าน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐% ของประชากรในหมู่บ้าน (๔) เลขานุการ เลือกจากตัวแทนกลุ่มประชากร การประชาคมหมู่บ้าน ให้สรุปมติที่ประชุมว่าเห็นชอบกี่เสียง และไม่เห็นชอบกี่เสียง เพราะเหตุใดจึงไม่เห็นชอบ ๕) การจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่า ได้แก่ เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าเสื่อมโทรม เขต สปก.เขตป่าต้นน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าจำแนกตามมติคณะรัฐมนตรี และเขตป่าชายเลน ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการขอจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่า ระดับจังหวัด โดยแต่งตั้งจากตัวแทนหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ป่า ในเขตจังหวัด ให้มีหน้าที่พิจารณากลั่นกรองหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่ในเขตพื้นที่ป่า ตามกรอบกฎหมายของแต่ละหน่วยงานให้ได้ข้อยุติเป็นที่เรียบร้อยก่อนเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๒๓๐๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙) ๖) การจัดลำดับความสำคัญของหมู่บ้านที่ขอตั้งใหม่ ให้พิจารณาจากความสำคัญและเหตุผลความจำเป็นในการขอจัดตั้งหมู่บ้าน ๗) ห้ามนำพื้นที่บางส่วนของหลายหมู่บ้านมาขอตั้งหมู่บ้านใหม่ ๘) ให้จังหวัดและอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตรวจสอบและกำกับดูแลให้การเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านเป็นเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง หากความต้องการในการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านในท้องที่ใดจะนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งและแตกความสามัคคี ขอให้อำเภอ/กิ่งอำเภอชะลอการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านนั้นไว้ก่อน เพราะมักปรากฏเสมอว่าภายหลังที่กระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านนั้นได้ เนื่องจากความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ เช่น บางส่วนของราษฎรไม่ต้องการให้มีการแบ่งแยกเพื่อจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ปัญหาแนวเขตหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านหรือเลขลำดับหมู่บ้าน (หมู่ที่) เป็นต้น ดังนั้น ก่อนการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านตามกรณีนี้ขอให้ได้ข้อยุติในเรื่องต่าง ๆ นี้ก่อน ๙) เนื่องจากการขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีการขอเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลกระทบต่องบประมาณรายจ่ายเป็นค่าตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งเงินสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีผลผูกพันกับงบประมาณโครงการตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาท้องที่ของแต่ละหมู่บ้าน เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น โดยกรมการปกครองต้องขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ ซึ่งจะพิจารณาตามความจำเป็น	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	และภาระงบประมาณภาครัฐ ฉะนั้น จึงขอให้จังหวัดพิจารณาโดยรอบคอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และหนังสือสั่งการโดยเคร่งครัด หากไม่จำเป็นหรือส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชน ให้ชะลอการเสนอขอไว้ก่อน ๑๐) เอกสารการขอจัดตั้งหมู่บ้าน ๑๐.๑ แบบรายงานขอจัดตั้งหมู่บ้านตามแบบที่กำหนด (แบบ ม.๑ - ม.๓) แผนที่แสดงอาณาเขตของหมู่บ้านและหมู่บ้านใหม่ โดยระบุสถานที่สำคัญภายในหมู่บ้าน เส้นทางการคมนาคม และระยะทางระหว่างหมู่บ้านเดิมกับหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่ กรณีที่หมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่มีแนวเขตการปกครองอยู่ระหว่างเขตการปกครองท้องถิ่น เช่น หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาล หรือระหว่างเทศบาลกับเทศบาล ให้แสดงเขตการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ปลัดอำเภอ กลุ่มงานบริหารงานปกครอง และผู้ใหญ่บ้าน ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องในแบบรายงานขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่และแผนที่ดังกล่าวด้วย ๑๐.๒ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอและจังหวัด ๑๐.๓ กรณีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ในเขตพื้นที่ป่าให้สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการขอจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่าระดับจังหวัด ๑๐.๔ เอกสารทะเบียนราษฎรตรวจสอบจำนวนบ้าน (บ้านที่มีที่อยู่อาศัย) และจำนวนประชากร ๑๐.๕ จัดทำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่และหมู่บ้านเดิม ในการจัดทำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้าน ให้ใช้แนวทางเดียวกับการจัดทำแนวเขตตำบล โดยให้ลากเส้นตามคำบรรยายเขตหมู่บ้านลงบนแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L ๗๐๑๘ ๑๐.๖ นำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่ ตามข้อ ๑๐.๕ มาจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตการปกครองลงบนแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ของกรมพัฒนาที่ดิน หรือลงในแผนที่การบริการจาก Google (Google maps) ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการตั้งของครัวเรือน มีความหนาแน่นเพียงใด ระยะห่างระหว่างชุมชนเดิมกับชุมชนใหม่ มีมากน้อยเพียงใด เพื่อให้การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีเหตุผลเพียงพอ ๑๐.๗ จัดทำแผนผังสังเขปแสดงแนวเขตหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ และหมู่บ้านเดิม โดยแสดงสถานที่สำคัญ ลักษณะการตั้งบ้านเรือน ชุมชน ถนนเส้นทางคมนาคม ตรอก ซอกซอย (ถ้ามี) ระยะห่างระหว่างชุมชนเดิมกับชุมชนของหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ ฯลฯ	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๓. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งตำบลใหม่	๑. ระเบียบและข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งตำบล ๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๒๙ ๒) หลักเกณฑ์การตั้งตำบล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ดังนี้ ๒.๑) กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น ๒.๑.๑ มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๔,๘๐๐ คน หรือ ๒.๑.๒ มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๘ หมู่บ้าน ๒.๑.๓ ต้องได้รับความเห็นชอบจาก สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ๒.๒) กรณีเป็นชุมชนห่างไกล ๒.๒.๑ มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ คน หรือ ๒.๒.๒ มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า ๖ หมู่บ้าน ๒.๒.๓ ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า ๖ กิโลเมตร ๒.๒.๔ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่จะจัดตั้งเป็นตำบลใหม่ ๒. คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) มีความเห็นเกี่ยวกับการตั้งตำบลใหม่ว่า เมื่อมีการจัดตั้งตำบลขึ้นตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่แล้ว ตำบลที่จัดตั้งขึ้นย่อมเป็นนิติบุคคลและมีการบริหารงานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ และกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะเขตหมู่บ้านของตำบลเท่านั้น เนื่องจากมีเจตนารมณ์จะให้มีการพัฒนาตำบลให้เจริญขึ้น และเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นตามลำดับ ดังนั้น เมื่อตำบลใดได้รับการจัดตั้งและมีการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ แล้ว กระทรวงมหาดไทยไม่อาจอาศัยอำนาจตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ในอันที่จะประกาศเปลี่ยนแปลงเขตตำบลใด ๆ ได้อีก ปัจจุบันจึงไม่มีการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ เลขเสร็จ ๖๘๕/๒๕๓๘ เรื่อง การจัดตั้งตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ กับฐานะของตำบลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗	- มาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๕๒ - หลักเกณฑ์การตั้งตำบล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙
๔. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้ง กิ่งอำเภอ/อำเภอใหม่	๑. ระเบียบและข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอใหม่ ๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ และมาตรา ๖๑ ในจังหวัดหนึ่งให้มีหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัด เรียกว่า อำเภอ การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตอำเภอให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา	- มาตรา ๔ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๒) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖๒ (กรณีจัดตั้งอำเภอ) มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ (กรณีจัดตั้งกิ่งอำเภอ) ๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้ ๓.๑) การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ๓.๑.๑ มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๒๕,๐๐๐ คน ๓.๑.๒ มีตำบล ๔ ตำบลขึ้นไป ๓.๑.๓ ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ควรมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า ๒๐ กิโลเมตร ทั้งนี้ ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา ๓.๑.๔ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามลำดับ ๓.๒) การจัดตั้งอำเภอ ๓.๒.๑ ได้รับการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ๓.๒.๒ มีราษฎรไม่น้อยกว่า ๓๕,๐๐๐ คน ๓.๒.๓ ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ ๓.๓) การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ ๓.๑ และ ๓.๒ แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หรือความมั่นคง เช่น ๑) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ๒) พื้นที่ปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย ๓) พื้นที่ชายแดน ๔) พื้นที่โครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป ๒. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอใหม่ ๑) จัดทำข้อมูลพื้นฐานของอำเภอที่ขอจัดตั้งใหม่ เพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรี โดยให้แสดงถึงเหตุผลความจำเป็นพิเศษตามหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ให้ครอบคลุมทุกด้าน ๒) ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดเพิ่มเติม ประกอบด้วย ๒.๑) ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอที่ขอจัดตั้งใหม่และอำเภอเดิมให้ครบถ้วน พร้อมจัดส่งสำเนารายงานการประชุมให้กรมการปกครองทราบ	- มาตรา ๖๒ (กรณีจัดตั้งอำเภอ) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๕๒ - มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ (กรณีจัดตั้งกิ่งอำเภอ) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๕๒ - มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๒.๒) ให้ขอความเห็นชอบจาก ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามลำดับ พร้อมจัดส่งสำเนารายงานการประชุมให้กรมการปกครองทราบ ๒.๓) กรณีการแยกตำบลเพื่อขอจัดตั้งเป็นอำเภอใหม่นั้น ให้จังหวัดเสนอชื่อในการจัดตั้งเพื่อกระทรวงมหาดไทยจะได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และดำเนินการตามขั้นตอนกฎหมายต่อไป ตลอดจนความเห็นของประชาคมในพื้นที่ในเรื่องชื่ออำเภอ ๓) พิจารณาเกี่ยวกับสถานที่ก่อสร้างศูนย์ราชการ/อาคารที่ว่าการอำเภอ ๓.๑) กำหนดสถานที่ที่จะตั้งที่ว่าการอำเภอชั่วคราวและถาวร ก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอหลังใหม่แล้วเสร็จ ๓.๒) จัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่/พื้นที่ก่อสร้างสำหรับการก่อสร้างศูนย์ราชการ/อาคารที่ว่าการอำเภอ โดยสถานที่ก่อสร้าง ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมาย เช่น การขอให้ใช้ที่ราชพัสดุ ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๔๕ ที่ดินที่เอกชนบริจาค ต้องทำหนังสือบริจาคที่ดินให้กับราชการอย่างถูกต้อง โดยกำหนดรายละเอียดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโดยมีเงื่อนไข อุทิศให้ทางราชการโดยไม่มีเงื่อนไขและไม่ได้คิดมูลค่าแต่อย่างใด ๓.๓) จัดทำประชาคมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนรวมถึงทุกภาคส่วน เช่น หัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ภาคธุรกิจ ประชาชน ฯลฯ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของสถานที่ดำเนินการก่อสร้างศูนย์ราชการ/อาคารที่ว่าการอำเภอ ๔) จัดส่งรายงานผลพร้อมหลักฐานให้กรมการปกครอง	
๕. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งจังหวัดใหม่	๑. ข้อกฎหมาย/มติคณะรัฐมนตรีและแนวทางปฏิบัติ ในการจัดตั้งจังหวัดใหม่ ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๔ ๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๒ ให้รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ ๓) หลักเกณฑ์การจัดตั้งจังหวัดใหม่ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ ซึ่งจะต้องพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้ ๓.๑ เนื้อที่และสภาพภูมิศาสตร์ ๓.๑.๑ จังหวัดที่จะแบ่งแยกจังหวัดขึ้นใหม่ควรจะมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป และเมื่อแยกไปตั้งจังหวัดใหม่แล้ว จังหวัดเดิมควรจะมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป	- มาตรา ๑๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ - มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ - มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๒๔

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๓.๑.๒ จังหวัดที่ตั้งใหม่ ควรมีเนื้อที่ ๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป ๓.๒ จำนวนอำเภอและกิ่งอำเภอในเขตการปกครองจังหวัดที่จะแบ่งแยกจังหวัดขึ้นใหม่ ควรมีอำเภอและกิ่งอำเภอในเขตการปกครองจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒ อำเภอและกิ่งอำเภอ และเมื่อแยกไปตั้งเป็นจังหวัดใหม่แล้ว จังหวัดเดิมควรจะมีอำเภอและกิ่งอำเภอในเขตการปกครองไม่น้อยกว่า ๖ อำเภอและกิ่งอำเภอ ๓.๓ จำนวนประชากร ๓.๓.๑ จังหวัดที่จะแบ่งแยกจังหวัดขึ้นใหม่ ควรมีจำนวนประชากรไม่น้อยกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน และเมื่อแยกไปตั้งจังหวัดใหม่แล้ว จังหวัดเดิมควรจะมีจำนวนประชากรไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน ๓.๓.๒ จังหวัดที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ ควรมีจำนวนประชากรไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน ๓.๔ ลักษณะพิเศษของจังหวัดที่จะแบ่งแยก และจัดตั้งเป็นจังหวัดขึ้นใหม่ ควรมีลักษณะพิเศษที่สมควรจะจัดตั้งจังหวัดเพิ่มขึ้น เช่น ๓.๔.๑ เป็นท้องที่จังหวัดชายแดนที่มีปัญหาในด้านความมั่นคงสูง เช่น มีการแทรกซึมจากประเทศข้างเคียง มีการลักลอบขนอาวุธจากนอกประเทศเข้ามาในพื้นที่ เป็นต้น ๓.๔.๒ เป็นจังหวัดที่มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงภายใน เช่น เป็นเขตแทรกซึม และบ่อนทำลายจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เป็นฐานปฏิบัติการของ พคท. เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ๓.๔.๓ พื้นที่ของจังหวัดกว้างขวาง หรือมีลักษณะยาวมาก ทำให้การติดต่อระหว่างอำเภอกับจังหวัดเป็นไปด้วยความยากลำบาก หรือใช้ระยะเวลานานมากเกินควร ๓.๔.๓ สภาพภูมิประเทศเป็นอุปสรรคต่อการตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎร ซึ่งไม่อาจกระทำได้โดยทั่วถึง เช่น เป็นเกาะ หรือป่าเขา เป็นต้น ๓.๕ ผลดีในการให้บริการประชาชน การจัดตั้งจังหวัดขึ้นใหม่จะเป็นผลดีในการให้บริการประชาชนมากน้อยเพียงใด เช่น ราษฎรได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้น จังหวัดสามารถไปตรวจตราท้องที่ได้ทั่วถึง ราษฎรเดินทางไปจังหวัดได้ง่ายขึ้น เป็นต้น ๓.๖ ปัจจัยเกี่ยวกับสถานที่ราชการที่มีอยู่แล้ว และความพร้อมในด้านอื่น ๆ ๓.๖.๑ จังหวัดที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ มีสถานที่ราชการที่จำเป็นต้องจัดตั้งขึ้นใหม่อยู่บ้างแล้ว เช่น ศาลจังหวัด อัยการจังหวัด เรือนจำ คลังอำเภอ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลข สำนักงานที่ดิน โรงพยาบาล เป็นต้น ๓.๖.๒ จังหวัดที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ สามารถจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นศูนย์ราชการจังหวัด เพื่อใช้ก่อสร้าง	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	สถานที่ราชการ เช่น ศาลากลางจังหวัด กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ศาลจังหวัด ฯลฯ และบ้านพักข้าราชการที่จำเป็นได้ โดยไม่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน ๓.๖.๓ อำเภอที่จะเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดใหม่ มีความเจริญพอสมควรและเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ก่อนแล้ว ๓.๗ ปัจจัยเกี่ยวกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ถ้ามีการจัดตั้งจังหวัดขึ้นใหม่แล้ว จะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดตั้งใหม่หรือไม่ ๓.๘ ความคิดเห็นของประชาชนและจังหวัด ๓.๘.๑ สดับตรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอต่าง ๆ ว่ามีความพอใจหรือเห็นด้วยหรือไม่เพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาตำบลและสภาจังหวัด ๓.๘.๒ อำเภอและจังหวัดเห็นด้วยหรือไม่เพียงใด ๓.๘.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นเห็นด้วยหรือไม่ เพียงใด ๓.๙ รายได้ ๓.๙.๑ รายได้ของจังหวัดเดิม เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ สรรพากร เป็นต้น มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อแยกไปจัดตั้งเป็นจังหวัดใหม่แล้ว จังหวัดเดิมควรมีรายได้คงเหลือไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อปี ๓.๙.๒ รายได้ของจังหวัดตั้งใหม่ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีสรรพากร เป็นต้น ควรจะมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อปี ๓.๑๐ หลักเกณฑ์อื่น ๆ ๓.๑๐.๑ เหตุผลทางประวัติศาสตร์ การเมืองและวัฒนธรรม การเมือง และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น อาจเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพิจารณาจัดตั้งจังหวัดใหม่ ๓.๑๐.๒ เหตุผลความจำเป็นอื่น ๆ เช่น นโยบายของรัฐบาล เป็นต้น ๒. การดำเนินการของจังหวัด ๒.๑ จัดทำข้อมูลเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การตั้งจังหวัดใหม่ ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดเดิม และจังหวัดใหม่ ๒.๒ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ๒.๓ ประสานความเห็นการประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๖. แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด อำเภอ และตำบล หมู่บ้าน หรือ สถานที่ราชการอื่น ๆ	๑. ระเบียบและข้อกฎหมาย หนังสือสั่งการเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด อำเภอ และตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการอื่น ๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๐๔/ว ๖๙๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ๒) หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๒๐๕.๓/ว ๑๒๖๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๗ ๓) หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๒๐๕.๓/ว ๔๑๑ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ๔) หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕๖ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อฯ จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะของสถานที่นั้นๆ และควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น ประกอบด้วย (๑) ชื่อเดิมมีความหมายไม่ดี ไม่สุภาพ หรือไม่เป็นมงคล (๒) การเปลี่ยนแปลงชื่อเพื่อแสดงถึงความเป็นมาทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ดั้งเดิมสามารถพิสูจน์ได้จากเอกสาร บุคคล หรือสถานที่ (๓) ชื่อที่เสนอขอเปลี่ยนแปลงต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี (๔) ขอเปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อเดิม ซึ่งมีความหมายดี ประชาชนนิยมเรียกขานเป็นระยะเวลานานและเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป (๕) การขอเปลี่ยนแปลงชื่อเพื่อใช้ภาษาท้องถิ่น ซึ่งมีความหมายในทางที่ดี และถือเป็นการอนุรักษ์ด้านภาษา (๖) การขอเปลี่ยนแปลงชื่อเป็นกรณีพิเศษ โดยได้รับพระราชทานชื่อใหม่จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์ หรือสมเด็จพระสังฆราชประทานให้ (๗) การขอเปลี่ยนแปลงชื่อในกรณีมีการจัดตั้งหรือแยกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดแล้วปรากฏว่าชื่อนั้น ๆ ไปเหมือนหรือพ้องกับชื่อที่มีอยู่เดิม (๘) ชื่อเดิมไปตรงกัน พ้องกันกับชื่อวัดในหมู่บ้านตำบลเดียวกัน ทำให้มีผู้เข้าใจผิดเสมอว่าเป็นวัดเดียวกัน (๙) การขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัดให้ตรงกับชื่อหมู่บ้านตำบลเพื่อให้วัด และหมู่บ้านหรือตำบล เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ทั้งนี้จะต้องไม่มีชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้านตำบลอยู่ก่อนแล้ว (๑๐) เปลี่ยนเป็นชื่อที่ถูกต้องตามที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ทั้งนี้ จะไม่อนุญาตให้เปลี่ยนแปลงชื่อใดตามชื่อผู้สร้าง ช่อมแซม หรือผู้อุปถัมภ์ เพราะจะต้องเปลี่ยนแปลงกันอยู่เสมอ และเป็นปัญหาในการแก้ไขเอกสารของทางราชการด้วย ๒. แนวทางปฏิบัติวิธีการขอเปลี่ยนแปลงชื่อ จังหวัด อำเภอ และตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการอื่น ๆ	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๑) การยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงชื่อใด ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบตามลำดับ ดังนี้ ๑.๑ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อตำบล และหมู่บ้าน จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก (๑) คณะกรรมการหมู่บ้าน (๒) สภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๓) นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ๑.๒ การขอเปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอ และกิ่งอำเภอ จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก (๑) สภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) นายอำเภอ (๓) กรมการจังหวัด (๔) สภาจังหวัด ๑.๓ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก (๑) กรมการจังหวัด (๒) สภาจังหวัด ๑.๔ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัด จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าคณะตำบล จนถึงเจ้าคณะภาค ๒) หน่วยงานจะต้องเสนอเรื่องต่อส่วนราชการระดับกรม เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนจะให้นำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด อำเภอ และตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการอื่น ๆ และ (การประชุมเมื่อ ครั้งที่ ๕/๒๕๒๖ วันจันทร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัดไว้ดังนี้ - การขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัดที่ตั้งใหม่ ซึ่งมีอายุไม่เกิน ๕๐ ปี ให้นำเสนอมหาเถรสมาคมก่อน แล้วนำเสนอคณะกรรมการฯ ของกระทรวงมหาดไทยพิจารณา - วัดที่ตั้งมามีอายุ ๕๐ ปี ซึ่งมีชื่อไม่ตรงกับชื่อหมู่บ้านหรือตำบล ให้นำเสนอคณะกรรมการฯ ของกระทรวงมหาดไทย พิจารณาก่อนแล้วนำเสนอมหาเถรสมาคมทราบ ๓) การขอเปลี่ยนแปลงชื่อสถานที่ราชการอื่น ๆ ให้หน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่จัดทำเรื่องเสนอขอเปลี่ยนแปลงมายัง กรม กระทรวงเจ้าสังกัด เพื่อให้พิจารณาให้ความเห็นชอบในเบื้องต้นก่อน และให้นำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน หรือส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อพิจารณาต่อไป ๔) เอกสารประกอบคำขอ ๔.๑ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อตำบล และหมู่บ้าน จะต้องแนบเอกสารดังนี้ (๑) สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	(๒) สำเนารายงานการประชุมสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๓) ความเห็นชอบของนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด ๔.๒ การขอเปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอและกิ่งอำเภอ (๑) สำเนารายงานการประชุมสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) ความเห็นชอบจากนายอำเภอ สำเนารายงานการประชุมกรมการจังหวัด และสำเนารายงานการประชุมสภาจังหวัด ๔.๓ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัด - สำเนารายงานการประชุมกรมการจังหวัด สำเนารายงานการประชุมสภาจังหวัด ๔.๔ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัด (๑) สำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) (๒) สำเนารายงานการประชุมสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๓) แบบรายงานขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัด ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากพระสังฆาธิการตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคฯ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง (๔) สำเนาหนังสือรับรองสภาพวัด หรือประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องตั้งวัด ในพระพุทธศาสนา (พระสังฆาธิการมีเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด และเจ้าคณะภาค เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง มีนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด) ๔.๕ การขอเปลี่ยนแปลงชื่อสถานที่ราชการอื่น ๆ - เอกสารการขอเปลี่ยนแปลงชื่อของหน่วยงานในพื้นที่ ๔.๖ เอกสารประกอบคำขอนอกจากที่กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว จะต้องทำเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้ (๑) รายงานประวัติความเป็นมา ข้อเท็จจริงของสถานที่ที่ขอเปลี่ยนชื่อนั้นโดยสังเขป พร้อมทั้งเหตุผลในการขอเปลี่ยนแปลงชื่อ และคำอธิบายความหมายของคำที่เปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน (๒) ทำแผนที่โดยสังเขป แสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะขอเปลี่ยนแปลงชื่อและสถานที่ใกล้เคียงที่สำคัญอื่น ๆ ไว้ด้วย ในการนี้ กระทรวง กรม ต่าง ๆ และรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่องควรแจ้งให้ผู้ที่เสนอขอเปลี่ยนชื่อได้ทราบหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อถือปฏิบัติ และให้ส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้ครบถ้วนแนบมา พร้อมกับการขอเปลี่ยนชื่อ จำนวน ๑๒ ชุด ทั้งนี้ เพื่อให้ความสะดวกรวดเร็วในการประกอบการพิจารณาของ	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	คณะกรรมการเปลี่ยนแปลงชื่อจังหวัดฯ อนึ่ง ที่ประชุมคณะกรรมการเปลี่ยนชื่อจังหวัดฯ ได้มีมติว่าคณะกรรมการฯ จะพยายามรักษาชื่อเดิมชื่อประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่างๆ ไว้ เพราะฉะนั้น หากเหตุผลที่เสนอขอเปลี่ยนชื่อมาไม่สมควรและมีเหตุผลไม่เพียงพอแล้ว คณะกรรมการฯ จะไม่อนุมัติให้เปลี่ยน	
๗. ขั้นตอนการดำเนินการการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์/ฐานความผิด	**ขั้นตอนที่ ๑** หากผู้บุกรุกเข้าไปบุกรุกก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕ ผู้บุกรุกไม่มีความผิด (คณะปฏิวัติลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕) (๑) แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้บุกรุกทราบว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ (๒) หากไม่ปฏิบัติตาม เพิกถอน แจ้งเป็นหนังสือให้ออกจากที่ดิน และให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ดินภายในระยะเวลาที่กำหนด - ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนได้เข้าไปบุกรุก ยึดครอบครอง ได้ปลูกไม้ล้มลุกหรือธัญชาติไว้ ให้กำหนดเวลาแจ้งให้ออกไปจากที่ดินนั้นไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หลังจากการเก็บเกี่ยวพืชผลในที่ดินนั้นเสร็จแล้ว - ในกรณีที่ที่ดินมีการบุกรุกเป็นที่ดินที่มีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน ที่กรวด หรือที่ทราย ให้แจ้งให้ออกจากที่ดินที่บุกรุก หรือแจ้งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างโดยเร็ว แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ถ้ามีการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนแก้ไขการกระทำนั้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย - การบุกรุกยึดถือครอบครองในกรณีอื่น ให้แจ้งให้ออกไปจากที่ดินนั้นภายในกำหนดที่แจ้ง แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง (๓) หากไม่ยอมออกจากที่ดินภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือไม่ยอมรื้อถอน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งเป็นหนังสือไปยังผู้ฝ่าฝืน และกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนออกไปจากที่ดินนั้นภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากยังฝ่าฝืนอีกก็ให้ดำเนินคดีต่อไป จะเห็นได้ว่า เมื่อปรากฏว่าผู้บุกรุกที่ดินได้บุกรุกก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะดำเนินคดีกับผู้บุกรุกได้ทันทีที่มีการบุกรุก จะต้องมีคำสั่งให้ผู้บุกรุกออกไปจากที่ดินที่บุกรุกเสียก่อน เมื่อได้รับแจ้งแล้ว ผู้บุกรุกไม่ปฏิบัติตามจึงถือว่า ผู้บุกรุกมีความผิดตามมาตรา ๑๐๘ ทวิ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๔๖๙/๒๕๒๐ วินิจฉัยว่า “จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐมาตั้งแต่ก่อนมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ออกใช้บังคับ เมื่อไม่ปรากฏว่านายอำเภอหรือ	- มาตรา ๔๐ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๕๑ - มาตรา ๑๒๒ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๕๑ - ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ.๒๕๕๓ - มาตรา ๙ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ - มาตรา ๑๐๘ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	คณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อประโยชน์ของประชาชนได้เคยแจ้งให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปแล้วย่อมจะเอาผิดแก่จำเลยตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐๘ ทวิ ไม่ได้” ขั้นตอนที่ ๒ หากผู้บุกรุกเข้าไปบุกรุกหลังวันที่คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ใช้บังคับ ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ มีความผิดตาม มาตรา ๑๐๘ ทวิ พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลและถูกลงโทษได้ทันที ในทางปฏิบัติแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่มักจะไม่แจ้งความเพื่อดำเนินคดีทันที พนักงานเจ้าหน้าที่มักใช้วิธีการอะลุ่มอล่วย คือ แจ้งให้ผู้ถูกบุกรุกระงับการกระทำผิดและออกไปจากที่ดินนั้นเสีย โดยอาจกำหนดเวลาให้ออกจากที่ดิน ถ้าผู้กระทำผิดยังขัดขืนไม่ยอมออกไปจากที่ดินนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะใช้วิธีการแจ้งความเพื่อจับกุมดำเนินคดี คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๒๗๓/๒๕๓๕ และฎีกาที่ ๕๖๑๖/๒๕๓๙“หากเข้าไปบุกรุกหลังประกาศคณะปฏิวัติบังคับใช้คือ ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕ มีความผิดทันที ไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนใด เป็นการครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หากไม่ยอมออกจากที่สาธารณประโยชน์ถือว่ามีเจตนาครอบครองที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิดกับบริวารออกจากที่ดินได้” ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๐๘ เดิม บัญญัติให้ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐมีความผิดต้องถูกลงโทษ ต่อมาเนื่องจาก มีผู้บุกรุกที่ดินของรัฐเป็นจำนวนมากจนยากต่อการที่จะให้ผู้บุกรุกออกจากที่ดิน รัฐจึงได้ตราประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ (พ.ศ.๒๕๑๕) แก้ไข มาตรา ๑๐๘ ใหม่ และบัญญัติ มาตรา ๑๐๘ ทวิ ขึ้นมาใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือผู้บุกรุกที่ดินเดิมก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ (พ.ศ.๒๕๑๕) จะใช้บังคับให้ไม่มีความผิดในการบุกรุกที่ดินของรัฐ เมื่อได้ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนดไว้ เช่น ให้ผู้บุกรุกอยู่อาศัยต่อไปโดยเสียค่าตอบแทน ถ้าไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนจึงจะถือว่ามีความผิดส่วนการบุกรุกที่ดินของรัฐที่เกิดขึ้นหลังการใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ (พ.ศ.๒๕๑๕) เป็นการบุกรุกที่เกิดขึ้นใหม่ รัฐจะไม่ให้ความช่วยเหลืออีกแล้ว โดยถือว่าบุกรุกที่ดินของรัฐมีความผิดทันทีที่มีการบุกรุก คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๖๕/๒๔๙๖ กรณีที่มีการบุกรุกครอบครองทำประโยชน์โดยมิชอบ นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้บุกรุกออกจากที่ดินสาธารณประโยชน์ก่อนที่จะมีการขยายพื้นที่หรือจำนวนผู้บุกรุก โดยให้ผู้บุกรุกทราบว่าเป็นที่ดินของรัฐอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ มาตรา ๑๒๒ หากไม่ยอมออกจากที่ดินก็อาจมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	ถ้ามีการทำให้เสียทรัพย์ ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ อาจมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามมาตรา ๓๖๐ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมาย/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ วรรคสาม ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวทางปฏิบัติด้วยก็ได้ วรรคสี่ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้จ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด มาตรา ๔๐ กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น ๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในกรณีมีข้อพิพาทหรือคดี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือร้องทุกข์กล่าวโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันรู้เหตุแห่งข้อพิพาทหรือคดีนั้น เว้นแต่จะขาดอายุความให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันทีหากมิได้มีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งเหตุผลและความจำเป็นให้นายอำเภอทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ครบกำหนด และให้นายอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการ หรือนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก็ได้ การดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือการดำเนินคดีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนายอำเภอได้ดำเนินการไปก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนายอำเภอดำเนินการต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	ความในวรรคสอง ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่จะดำเนินการฝ่ายเดียว ๓) ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๙ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้น ถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด (๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า (๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ (๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ก่อนวันประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนเพิกเฉยหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนออกจากที่ดินและหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ดินนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทถ้วน หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าความผิดตามวรรคสองได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินกว่าห้าสิบไร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ฯลฯ	
๘. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำและแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L ๗๐๑๘	ระเบียบและข้อกฎหมาย หนังสือสั่งการแนวทางปฏิบัติในการจัดทำและแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L ๗๐๑๘ พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖ ในการที่จะกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองนั้น เมื่อได้อนุมัติของสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้ และการที่จะกำหนดเขตอำเภอนั้นก็ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะกำหนดได้ เมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้ว ฉะนั้น ส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เสนาบดีกระทรวงนครบาลกำหนดได้เด็ดขาด มาตรา ๒๙ หลายหมู่บ้านรวมกันราว ๒๐ หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่ง และเมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนด	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	หมายเขตตำบลนั้นให้ทราบได้โดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขตไม่มีลำห้วย,หนอง,คลอง,บึง,บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ ก็ให้จัดให้มีหลักปักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ ๒ แนวทางปฏิบัติในการจัดทำและแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L๗๐๑๘ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๐๓๑๐.๑/ว ๓๔๗๒ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ มีขั้นตอน ดังนี้ ๑. การตรวจสอบแนวเขตการปกครองของแต่ละตำบล ให้คณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองของจังหวัด แต่งตั้งคณะทำงานระดับตำบลของจังหวัด แต่งตั้งคณะทำงานระดับตำบลของอำเภอ ประกอบด้วยปลัดอำเภอ (หัวหน้ากลุ่ม/หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง) เป็นประธาน กำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนายช่างโยธาของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน โดยมีปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานแนวเขตการปกครองเป็นคณะทำงานและเลขานุการ เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจตรวจสอบแนวเขตการปกครองเบื้องต้น โดยมีกระบวนการและขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ๑.๑ ให้ตรวจสอบประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่ อำเภอ... จังหวัด... โดยใช้ฉบับปัจจุบันเป็นหลักในการตรวจสอบ หากมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงที่มีมาแต่เดิมให้ตรวจสอบหลักฐานเกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตการปกครองต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การตั้งตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่ข้างเคียงหรือประกาศจังหวัด เรื่อง การตั้งหมู่บ้าน โดยสามารถสืบค้นเอกสารต่าง ๆ ได้จากเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา http://www.ratchakitcha.soc.go.th/RK/index.htm ๑.๒ ให้ดำเนินการนำค่าพิกัดที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ มากำหนดลงบนแผนที่ ชุด L ๗๐๑๗ ของแต่ละตำบลก่อน (ให้ครบทุกพิกัด) หากพบว่าบริเวณพื้นที่ใดมีการเหลื่อมล้ำทับซ้อนหรือมีพื้นที่ว่าง ให้คณะทำงานระดับตำบลของอำเภอดำเนินการลงพื้นที่ตรวจสอบแนวเขตระหว่างตำบลร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือหาค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม (GPS) เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน และดำเนินการจัดประชุมหารือเพื่อแก้ไขแนวเขตระหว่างตำบลที่มีพื้นที่ติดกัน หากมีหลักฐานที่ชัดเจนว่าในอดีตใช้อะไรเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างตำบลก็ให้ใช้เอกสารหลักฐานนั้นเป็นเอกสารในการขอแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย พร้อมกับดำเนินการจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยเปลี่ยนแปลงค่าพิกัดจากแผนที่ชุด L ๗๐๑๗ เป็น L ๗๐๑๘ ในทุกๆ พิกัด และรายงานผลการตรวจสอบให้นายอำเภอทราบ พร้อมกับรายงานให้คณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติแนวเขตการปกครองของจังหวัด เพื่อพิจารณา	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	ให้ความเห็นชอบก่อนส่งกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอแก้ไข ๒. กรณีพื้นที่เหลื่อมล้ำทับซ้อน หรือมีพื้นที่ว่างระหว่างตำบลแต่ละอำเภอในจังหวัดเดียวกัน เมื่อคณะทำงานระดับตำบลของอำเภอแต่ละอำเภอได้ดำเนินการตามข้อ ๑.๒ เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ไม่สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติแนวเขตการปกครองของจังหวัดแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาระหว่างอำเภอ โดยมีปลัดจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ นายอำเภอเจ้าของท้องที่ที่มีปัญหาแนวเขต กำนันท้องที่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่เห็นสมควรร่วมเป็นอนุกรรมการ โดยมีจ่าจังหวัด หรือผู้ช่วยจ่าจังหวัด เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการเมื่อพิจารณาให้ได้ข้อยุติแล้วให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ ข้อ ๑ ๓. กรณีมีปัญหาพื้นที่เหลื่อมล้ำทับซ้อน หรือมีพื้นที่ว่างระหว่างตำบลแต่ต่างจังหวัดกัน ๓.๑ กรณีคณะทำงานระดับตำบลของอำเภอแต่ละอำเภอจะดำเนินการตาม ข้อ ๑.๒ ให้นายอำเภอแต่ละอำเภอประสานงานกันเพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะทำงานระหว่างตำบลไม่เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ เพราะจะต้องปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งการลงพื้นที่ และการประชุมหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติในระดับตำบล โดยให้ตกลงกันว่าอำเภอหรือตำบลใดจะเป็นเจ้าภาพ หรือผลัดกันเป็นเจ้าภาพในแต่ละครั้งของการดำเนินงาน ๓.๒ กรณีระดับอำเภอไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้แต่ละจังหวัดแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามแนวทางใน ข้อ ๒ เพื่อพิจารณาหาข้อยุติร่วมกันโดยใช้แนวทางตาม ข้อ ๓.๑ เช่นเดียวกัน ๔. สำหรับตำบลที่มีเกาะบริวารอยู่ในความปกครอง แม้ว่าเกาะนั้น ๆ จะไม่มีประชากรอาศัยอยู่ก็ตามให้ระบุชื่อของเกาะไว้ในตอนท้ายของคำบรรยายของแต่ละตำบลเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าเกาะนั้นๆ อยู่ในเขตการปกครองของตำบลใด พร้อมระบุค่าพิกัดของเกาะด้วย ๕. ให้คณะทำงานระดับตำบลของอำเภอถือปฏิบัติตามแนวทางในการจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่ อำเภอ... จังหวัด... ที่ส่งมาพร้อมนี้ และประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กรณีจะต้องเบิกจ่ายงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๑๖๗๒ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ (เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และคู่มือแนวทางปฏิบัติในการจัดทำและแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L ๗๐๑๘	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๙. หลักเกณฑ์ในการจัดทำและแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย	๑. การขอแก้ไขแนวเขตการปกครอง ภายหลังจากที่ได้จัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L ๗๐๑๘ แล้ว จะต้องมิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวเขตตำบลเพื่อให้ตรงกับข้อเท็จจริง ซึ่งปรากฏขึ้นภายหลังจากที่ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวแบ่งเขตไว้ชัดเจนแล้ว และยังคงสามารถตรวจสอบแนวแบ่งเขตนั้นได้ในปัจจุบัน การแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ จะดำเนินการได้เฉพาะในกรณีหนึ่งหรือหลายกรณีดังต่อไปนี้ ๑.๑ คำบรรยายแนวเขตไม่ชัดเจน หรือแนวแบ่งเขตเดิมได้เปลี่ยนสภาพไปจนทำให้ไม่สามารถสำรวจตรวจสอบได้ในพื้นที่ ๑.๒ แนวเขตเหลื่อมล้ำทับซ้อนกับท้องที่ข้างเคียงหรือมีพื้นที่ว่าง ๑.๓ แนวแบ่งเขตไม่เป็นไปตามหลักฐานการกำหนดเขตการปกครองเดิม (ประกาศกระทรวงมหาดไทยตั้งตำบลใหม่ ประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ) ซึ่งได้กำหนดแนวแบ่งเขตไว้ชัดเจนแล้ว และยังปรากฏแนวแบ่งเขตนั้นอยู่ในปัจจุบัน) ๑.๔ มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อและสามารถพิสูจน์ได้ว่าหลักฐานการกำหนดเขตการปกครองในปัจจุบันนั้นขัดแย้งกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ซึ่งได้ถือปฏิบัติมาแต่เดิม ก่อนที่จะมีการกำหนดเขตการปกครอง ๒. หลักในการตรวจสอบแนวเขตการปกครองของแต่ละตำบล ๒.๑ เนื่องจากเขตการปกครองท้องที่ถือเป็นหลักสำคัญในการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการทุกระดับ ดังนั้น หากท้องที่ใดเมื่อมีการกำหนดเขตการปกครองไว้โดยถูกต้องชัดเจนแล้วจะไม่สามารถกำหนดแนวแบ่งเขตขึ้นใหม่ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ เนื่องจากจะส่งผลให้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่ของทุกส่วนราชการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งยังก่อให้เกิดความสับสนและเดือดร้อนแก่ประชาชนในการที่จะต้องแก้ไขเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในการพิจารณาตรวจสอบแนวเขตการปกครองของท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัดใด จึงต้องดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวเขตการปกครองที่มีแต่เดิม	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๒.๒ การกำหนดเขตการปกครองท้องที่โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอฯ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๒๙ แห่ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบและกำหนดเขตของเทศบาลตำบลซึ่งอยู่ในเขตตำบลทุกตำบลด้วย ๒.๓ การพิจารณาแนวเขตการปกครองท้องที่ ในเบื้องต้นจะต้องตรวจสอบหลักฐานเกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตการปกครองต่างๆ ที่มีอยู่ โดยให้ตรวจสอบประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... โดยใช้ฉบับปัจจุบันเป็นหลักในการตรวจสอบ หากมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงที่มีมาแต่เดิม ให้ตรวจสอบหลักฐานเกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตการปกครองต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การตั้งตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่ข้างเคียง หรือประกาศจังหวัด เรื่อง การตั้งหมู่บ้านโดยสามารถสืบค้นเอกสารต่าง ๆ ได้จากเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา http://www.ratchakitcha.soc.go.th./RKJ/index/index.htm ๒.๔ หากไม่ปรากฏหลักฐานตามข้อ ๒.๓ หรือปรากฏหลักฐานแต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่ชัดว่าแนวแบ่งเขตการปกครองเป็นเช่นใด ให้สอบถามพยานบุคคลซึ่งรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพท้องที่นั้นเป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปกครองท้องที่ เช่น อดีตกำนัน อดีตผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรอาวุโส ที่รู้ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหรือชุมชน หรือข้อเท็จจริงอื่น อันเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติในท้องที่แต่เดิม ทั้งนี้ ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครอง หากข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานบุคคลเป็นที่ยุติและยอมรับของตัวแทนท้องที่ที่เกี่ยวข้องก็ให้ยึดถือไปตามนั้น ๒.๕ กรณีท้องที่ข้างเคียงได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดเขตตำบลไว้แล้ว การจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ในกรณีของอำเภอใดซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จะต้องพิจารณาตรวจสอบและจัดทำคำบรรยายแนวเขตการปกครองให้สอดคล้องเป็นแนวเดียวกับแนวเขตการปกครองของท้องที่ข้างเคียงนั้นด้วย ๒.๖ การแก้ไขแนวเขตตำบลใดตำบลหนึ่งให้ชัดเจนและถูกต้อง จะต้องดำเนินการแก้ไขแนวเขตตำบลท้องที่ข้างเคียงให้สอดคล้องกันด้วยในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ หากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ต้องแก้ไขแนวเขตตำบลข้างเคียงต่อเนื่องกันไปหลายตำบล กรณีดังกล่าวให้คณะทำงานระดับตำบลตรวจสอบแนวเขตตำบลทุกตำบลในท้องที่อำเภอนั้น เพื่อที่จะได้	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	แก้ไขแนวเขตตำบลซึ่งไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้องในท้องที่อำเภอนั้นให้เสร็จสิ้นไปในคราวเดียว ๒.๗ การพิจารณาแนวเขตการปกครอง มิให้นำเส้นแบ่งเขตการปกครองที่ปรากฏในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L ๗๐๑๘ ของกรมแผนที่ทหารเพื่อประกอบการพิจารณา เนื่องจากเป็นเส้นสมมติที่สร้างขึ้นมาในแผนที่และเป็นการแสดงไว้โดยประมาณ ดังนั้น จึงไม่สามารถนำมาใช้อ้างอิงเกี่ยวกับเขตการปกครองได้ ๓. หน้าที่ของคณะทำงานระดับตำบลของอำเภอ ๓.๑ ดำเนินการสำรวจแนวเขตการปกครองท้องที่ในตำบลที่รับผิดชอบ ด้วยเครื่องมือค้นหาค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม (GPS) ทุกจุดในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... โดยใช้ฉบับปัจจุบันเป็นหลักในการตรวจสอบ ๓.๒ ตรวจสอบแนวเขตในบริเวณพื้นที่ที่เหลื่อมล้ำทับซ้อน หรือมีพื้นที่ว่าง โดยการสืบค้นเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิสูจน์แนวเขตการปกครองท้องที่ ๓.๓ ประชุมร่วมกับคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในเขตตำบลที่รับผิดชอบ เพื่อหาข้อสรุปและกำหนดเขตท้องที่ให้มีความถูกต้อง ตรงกับความเป็นมาในอดีต ๓.๔ สอบถามพยานบุคคลที่มีถิ่นกำเนิดในพื้นที่ เช่น อดีตกำนัน อดีตผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรอาวุโส ที่สามารถให้ข้อมูล หรือสามารถชี้แจงประวัติความเป็นมาในอดีตให้แก่คณะทำงานฯ ได้ ๓.๕ จัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... และแผนที่ชุด L ๗๐๑๘ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อนายอำเภอและรายงานให้คณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองของจังหวัดพิจารณา ๓.๖ ดำเนินการอื่นใดตามที่นายอำเภอ หรือคณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองของจังหวัดมอบหมาย ๔. การจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ๔.๑ รูปแบบประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้ ๑) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... สำหรับกรณีอำเภอที่ยังไม่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลมาก่อน และมีการจัดทำประกาศตำบลเป็นครั้งแรก ๒) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... (ฉบับที่...) พ.ศ.	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	สำหรับกรณีที่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ตามรูปแบบที่ ๑) แล้วภายหลังขอแก้ไขแนวเขตตำบล โดยระบุข้อความยกเลิกการกำหนดเขตตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ฉบับเดิมที่ได้มีการแก้ไข ๓) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปรับปรุงเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... สำหรับกรณีที่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ตามรูปแบบที่ ๑) แล้วภายหลังขอแก้ไขแนวเขตตำบลเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนตำบลในอำเภอ ให้ตรวจสอบแนวเขตตำบลทุกตำบลในท้องที่อำเภอแล้วจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ฉบับใหม่ โดยระบุข้อความยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ฉบับเดิมทั้งฉบับ ๔) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปรับปรุงเขตตำบลในท้องที่อำเภอ... จังหวัด... (ฉบับที่...) พ.ศ.... สำหรับกรณีที่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ตามรูปแบบที่ ๒ แล้วภายหลังขอแก้ไขแนวเขตตำบลอีกครั้ง ๔.๒ คำบรรยายแนวเขต ๑) คำบรรยายแนวเขตแต่ละทิศต้องระบุข้อความให้ชัดเจนว่าติดต่อท้องที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดใด เริ่มต้นจากสถานที่และบริเวณพิกัดใด ไปทางทิศใด ตามแนวแบ่งเขตใด ถึงหรือสิ้นสุด ณ สถานที่และบริเวณพิกัดใด ๒) ให้ใช้แนวธรรมชาติ เช่น สันเขา แม่น้ำ คลอง ห้วย ฯลฯ หรือแนวถาวรวัตถุ เช่น เหมือง ฝาย อ่างเก็บน้ำ ถนน ฯลฯ เป็นแนวแบ่งเขต ๓) การระบุแนวแบ่งเขต หากใช้เส้นทางน้ำให้ใช้แนวกึ่งกลางเป็นแนวแบ่งเขต กรณีใช้ถนนเป็นแนวแบ่งเขตให้ระบุให้ชัดเจนว่าริมถนนฝั่งใด เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการพัฒนาท้องที่ระหว่างตำบล ๔) แนวแบ่งเขตช่วงใดไม่มีแนวธรรมชาติหรือสิ่งที่จะใช้เป็นแนวแบ่งเขตได้ และไม่ปรากฏหลักฐานหรือเคยมีข้อตกลงอื่นใดเกี่ยวกับแนวเขตการปกครองมาก่อน ให้พิจารณากำหนดเป็นแนวเส้นตรงหรือใช้แนวระวางโฉนดที่ดินของบุคคลหรือแนวเขตราชพัสดุ (ถ้ามี) ๔.๓ ชื่อหมู่บ้าน ให้ยึดถือตามประกาศจังหวัด เรื่อง ตั้ง และกำหนดเขตหมู่บ้าน หากไม่ปรากฏหลักฐานดังกล่าวให้ยึดถือตามทำเนียบท้องที่ฉบับปัจจุบันที่ถูกต้อง ทั้งนี้ หากชื่อหมู่บ้านซึ่งถือปฏิบัติในท้องที่ไม่เป็นไปตามประกาศจังหวัดฯ หรือทำเนียบท้องที่ ให้จังหวัดดำเนินการขอแก้ไขชื่อหมู่บ้านตามแนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนแปลง ชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการอื่น ๆ ๕. การจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตฯ ๕.๑ ให้จัดทำลงในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L ๗๐๑๘ ของกรมแผนที่ทหาร เท่านั้น	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๕.๒ เส้นแสดงแนวเขตการปกครองในแผนที่ใช้เส้นทึบขนาด ๐.๕ มม. ดังนี้ เส้นทึบสีเขียว แสดงแนวเขตตำบล เส้นทึบสีเขียวสลับแดง แสดงแนวเขตตำบล เส้นทึบสีเขียวสลับแดงและน้ำเงิน แสดงแนวเขตจังหวัด โดยมีความยาวของเส้นสีที่สลับไม่เกิน ๑ ซม. ๕.๓ ระบุค่าพิกัดทุกจุดตามร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยลงในแผนที่ฯ ให้ชัดเจน ๕.๔ กรณีที่แนวภูมิประเทศใดซึ่งใช้เป็นแนวแบ่งเขตไม่ปรากฏในแผนที่ทหารฯ ให้ระบุชื่อแนวภูมิประเทศนั้นไว้ด้วย ๖. การลงนามรับรองแนวเขต ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (กรณีติดเขตเทศบาลให้นายกเทศมนตรีลงนามด้วย) เจ้าของท้องที่และท้องที่ข้างเคียงลงนามรับรองแนวเขตลงในแผนที่ฯ ด้านหลังทุกฉบับ ๗. เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ๗.๑ ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ของแต่ละอำเภอซึ่งจะต้องมีจำนวนตำบลครบทุกตำบล จำนวน ๒ ฉบับ พร้อมทั้งให้บันทึกลงแผ่นบันทึกข้อมูล (CD - ROM) ๗.๒ แผนที่แสดงแนวเขต ชุด L ๗๐๑๘ ที่ระบุพิกัดที่ตั้งของตำบลทุกตำบล ของแต่ละอำเภอ จำนวน ๒ ชุด พร้อมรับรองแนวเขตลงในแผนที่ด้านหลังทุกฉบับ ๗.๓ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองของจังหวัด และคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอของแต่ละอำเภอ ๗.๔ รายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาหาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองของแต่ละจังหวัด ๘. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ แม้ว่าจะบัญญัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถมอบอำนาจให้ข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตามที่เห็นสมควร แต่เนื่องจากการกำหนดแนวเขตตำบลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน รวมตลอดถึงการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ ฉะนั้น ในการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการของจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาแนวเขตการปกครองตำบลดังกล่าว จึงขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานด้วยตนเอง ส่วน	

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	การประชุมคณะกรรมการของจังหวัด ขอความร่วมมือให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้พิจารณาเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัดปฏิบัติหน้าที่แทน ทั้งนี้ การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ	
๑๐. การตรวจโรงรับจำนำ	๑. คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้โอนภารกิจตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบแทน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีบัญชามอบหมายให้กรมการปกครอง เป็นส่วนราชการผู้รับผิดชอบการบริหาร และจัดการภารกิจงาน ตาม พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ.๒๕๐๕ ๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตและเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ตาม พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ.๒๕๐๕ โดยในส่วนของเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ได้แต่งตั้ง ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอแห่งท้องที่ เป็นเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ๓. แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่ ๓.๑ จัดทำแผนการตรวจโรงรับจำนำประจำปี ๓.๒ จัดทำคำสั่งมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการตรวจโรงรับจำนำ ตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญกรมการปกครอง ตั้งแต่ระดับ ๔ ขึ้นไป ปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานเข้าตรวจโรงรับจำนำ ๓.๓ จัดทำคำสั่งขออนุมัติออกตรวจโรงรับจำนำ ๓.๔ กำหนดการประชุม เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำเพื่อกำหนดแนวทางการตรวจโรงรับจำนำให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันในแต่ละครั้ง ๓.๕ กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ได้กำหนดแนวทางการตรวจโรงรับจำนำ และแบบการตรวจโรงรับจำนำ ๓.๖ สรุปผลการตรวจโรงรับจำนำทุกครั้ง และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ	พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ.๒๕๐๕
๑๑. การขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน	๑. ให้ปลัดอำเภอประจำตำบลในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการตามนัยข้อ ๔๗ วรรค ๑ แห่งระเบียบ มท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑	- ข้อ ๔๗ วรรค ๑ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑

ภารกิจงาน	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๒. ให้ปลัดอำเภอประจำตำบล มีอำนาจเรียกกรรมการหมู่บ้านมาชี้แจงหรือให้ข้อเท็จจริง ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากคณะกรรมการหมู่บ้านมาตรวจสอบได้ตามนัยข้อ ๔๗ วรรค ๒ แห่งระเบียบฉบับเดียวกับข้อ ๑ ๓. ให้ปลัดอำเภอให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนร่วมกันช่วยเหลือสนับสนุนในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านในเขตท้องที่ ตามนัยข้อ ๑๒ แห่งข้อบังคับ มท. ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๓๐ ๔. ปลัดอำเภอในฐานะชุดปฏิบัติการประจำตำบลต้องลงพื้นที่ร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมกับคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง และทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ๕. ปลัดอำเภอในฐานะชุดปฏิบัติการประจำตำบล ควรสร้างความรู้ความเข้าใจกับคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในแก่นของ “แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน” ที่มุ่งหวังให้ประชาชนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการจัดเก็บข้อมูลของตนเอง ด้วยตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำโครงการ/กิจกรรม แล้วจัดลำดับความสำคัญของโครงการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้ศักยภาพและทุนของหมู่บ้านก่อนในเบื้องต้น หากเกินขีดความสามารถ จึงขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ๖. เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างส่วนราชการคณะกรรมการหมู่บ้าน และภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนงานคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๗. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศให้เข้มแข็ง เพราะหมู่บ้านถือเป็นจุดแตกหักของการขับเคลื่อนนโยบายและภารกิจทั้งปวง ดังนั้นคณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้ทุนของหมู่บ้านทั้งทุนทางสังคม ทุนทรัพยากร และทุนอื่น ๆ ก่อน เมื่อเกินขีดความสามารถจึงขอรับการสนับสนุนทุน และทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก	- ข้อ ๔๗ วรรค ๒ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑

● **ด้านการทะเบียน**

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ด้านการทะเบียนและบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์	การให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนและบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์	๑. ผู้ปฏิบัติงานในการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนและบัตรฯ ต้องมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานตามแบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ บท.๑ (สำหรับผู้ทำงานที่ นายทะเบียน/ผู้ช่วยนายทะเบียน/พนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้อนุมัติการดำเนินงานในเรื่องอื่น ๆ) หรือ บท.๑/๑ (สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ) ๒. การบริหารการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ต้องมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเบิกบัตรและวัสดุที่ใช้ในการออกบัตรฯ จากศูนย์บริหารการทะเบียนภาคสาขาจังหวัด จำนวนอย่างน้อย ๒ คน พร้อมทั้งลงทะเบียน ตามแบบลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงานการควบคุมการแจกจ่าย - รับคืนบัตร SMART CARD (บท.๒) ๓. ผู้ปฏิบัติงานจะต้องกำหนดรหัส PIN ในบัตร ไว้ยืนยันตัวตนในการเข้าระบบการให้บริการประชาชน ๔. การเข้าสู่ระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบ Single Sign-on System จะต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) และยืนยันตัวตนด้วยรหัส PIN ระบบจะทำการตรวจสอบสิทธิการทำงานจากการลงทะเบียนผู้ปฏิบัติงาน และจะแสดงระบบการให้บริการตามสิทธิของผู้ปฏิบัติงานที่มีการลงทะเบียนไว้	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
งานทะเบียนครอบครัว	๑. งานทะเบียนครอบครัว - ทะเบียนสมรส - ทะเบียนหย่า - ทะเบียนรับรองบุตร - ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม - ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม - จดบันทึกฐานะแห่งครอบครัว - ทะเบียนพินัยกรรมและนิติกรรม ๒. ทะเบียนชื่อบุคคล - การตั้ง/เปลี่ยนชื่อตัวชื่อรอง - การร่วมใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีและหญิงหม้าย - การใช้ชื่อสกุลของบุตรและบุตรบุญธรรม - การใช้คำนำหน้านาม - ทะเบียนพินัยกรรมและนิติกรรม ๓. ทะเบียนเพื่อความมั่นคง - ทะเบียนศาลเจ้า - ทะเบียนสุสานและฌาปนสถาน - ทะเบียนสัตว์พาหนะ - ทะเบียนเกาะ	๑. การศึกษาระเบียบกฎหมาย หนังสือสั่งการ คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไป ๒. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่มุ่งหวังและแสวงหาผลประโยชน์อันมิควรได้ ๓. การลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านทะเบียนทั่วไป รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันการทุจริตทางทะเบียน ๔. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ขอใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ กรมการจัดหางาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้อย่างรวดเร็ว ๕. เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ทัศนคติ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทะเบียนทั่วไป เพื่อพัฒนาไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ	- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ.๒๕๕๑ - พ.ร.บ.ทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๔๗๘ - พ.ร.บ.รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ร.บ.สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ.๒๕๒๘ - พ.ร.บ.สัตว์พาหนะ พ.ศ.๒๔๘๒
การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card)	๑. กรณีการขอมีบัตร ๑.๑ การขอมีบัตรเป็นครั้งแรก กรณีมีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/ กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร	- พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		- ส่งเจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้ หรือ PIN CODE หลักฐานประกอบ <u>หลักฐานประกอบ</u> - สูติบัตร - หากไม่มีให้เรียกเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น - หากไม่มีเอกสารหลักฐานดังกล่าว ให้สอบสวนบุคคลผู้มีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทนหรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้ที่น่าเชื่อถือ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๑)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๑.๒ กรณีผู้ยื่นคำขอมีบัตร ไม่ได้ยื่นคำขอภายในกำหนด	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งเจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้ หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - สูติบัตร - หากไม่มีให้เรียกเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน หนังสือเดินทาง เป็นต้น - หากไม่มีเอกสาร ให้สอบสวนบุคคลผู้มีหน้าที่ยื่นคำขอ มีบัตรแทนหรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้ที่ น่าเชื่อถือ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๑) วรรคสอง)	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		**ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๑.๓ การขอมีบัตรของบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ๑.๓.๑ กรณีแจ้งเกิดเกินกำหนด ๑.๓.๒ กรณีตกสำรวจ	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - สูติบัตร และสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือ - สำเนาทะเบียนบ้านที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่ก่อน หรือหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง และสอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๒)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑
	๑.๔ ขอมีบัตรของบุคคลที่ได้รับการยกเว้น	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		- มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - หลักฐานแสดงการพ้นจากสภาพได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร - กรณีผู้ยื่นคำขอมีร่างกายพิการ เดินไม่ได้ ตาบอดทั้ง ๒ ข้าง ไม่ต้องเรียกหลักฐาน (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๔)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่คอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๑.๕ การขอมีบัตรของบุคคลซึ่งพ้นสภาพได้รับการยกเว้น	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - หลักฐานแสดงการพ้นจากสภาพได้รับการยกเว้น ไม่ต้องมีบัตร (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๕)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๑.๖ การขอมีบัตรของบุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ๑.๖.๑ ผู้ขอมีบัตรครั้งแรกมีบิดามารดา เป็นบุคคลต่างด้าว	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งเจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - หลักฐานใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของบิดา มารดา - หากบิดา หรือมารดา คนใดคนหนึ่งถึงแก่ความตาย ให้เรียกเฉพาะใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ที่มีชีวิตอยู่และใบมรณบัตรของผู้ที่ถึงแก่ความตาย - หากบิดา และมารดาถึงแก่กรรมทั้งหมด ให้เรียกมรณบัตรของบิดาและมารดา (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๖) วรรคสอง) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	- พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒ และ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งมีผลระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๑ จนถึงวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ - พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๕
	๑.๖.๒ กรณีเป็นผู้ได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทยโดยการเปลี่ยนแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทย แล้วแต่กรณี	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑ /กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		- ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย หรือหนังสือสำคัญแสดงการได้กลับคืนสัญชาติไทย (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๖) วรรคสาม) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๒. การขอมีบัตรใหม่ ๒.๑ กรณีบัตรเดิมหมดอายุ	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - บัตรเดิมหมดอายุ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๓)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๒.๒ ขอมีบัตรกรณีบัตรสูญหายหรือถูกทำลาย	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิม์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/ กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		- ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - หลักฐานการแจ้งความบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย - หลักฐานเอกสารที่มีรูปถ่ายของผู้มีบัตรและเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ใบอนุญาตขับขี่ บัตรประกันสังคม หนังสือเดินทาง เป็นต้น - กรณีผู้ขอมีบัตร ไม่มี หรือ ไม่อาจแสดงหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้ดังกล่าวให้สอบสวน เจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือแทน (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๗)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **เสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท	
	๓. กรณีการขอเปลี่ยนบัตร ๓.๑ บัตรชำรุดในสาระสำคัญ	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/ PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑ กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - บัตรเดิมชำรุด - หลักฐานเอกสารที่มีรูปถ่ายที่ทางราชการออกให้ - ถ้าไม่มีเอกสารดังกล่าวให้สอบสวนเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๘)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **เสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๓.๒ กรณีเปลี่ยน ชื่อตัว ชื่อสกุล	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ถ่ายภาพเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE <u>หลักฐานประกอบ</u> - บัตรเดิม - หลักฐานการเปลี่ยน ชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๙)) **ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **เสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท	
	๔. กรณีอื่น ๆ เช่น - ขอเปลี่ยนบัตรเนื่องจากเปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “เด็กชาย” เป็น “นาย” และ จาก “เด็กหญิง” เป็น “นางสาว”	<u>เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ</u> - ตรวจสอบหลักฐาน - บันทึก บ.ป.๑/PID - จัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ - ภาพถ่ายเก็บภาพใบหน้า - พิมพ์ บ.ป.๑/ตรวจสอบความถูกต้อง - ผู้ขอมีบัตรลงชื่อใน บ.ป.๑ <u>พนักงานเจ้าหน้าที่</u> - ตรวจสอบรายการ บ.ป.๑/กับหลักฐานประกอบ - ตรวจสอบความถูกต้อง อนุญาตให้ทำบัตร - ส่งให้เจ้าหน้าที่ผลิตบัตร - มอบบัตรพร้อมจัดเก็บลายนิ้วมือชี้หรือ PIN CODE หลักฐานประกอบ - บัตรเดิม (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓)	- พ.ร.บ.คำนำหน้านามหญิง พ.ศ.๒๕๕๑ - กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		**ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่รอคอย) **ไม่เสียค่าธรรมเนียม	
	๕. ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง - จะขอตรวจหลักฐานรายการหรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตร หรือ - จะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสาร หรือคัดและรับรองสำเนาข้อมูล	๑. ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือผู้รับมอบอำนาจ แจ้งความประสงค์ต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. เมื่อตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจริง พนักงานเจ้าหน้าที่ ถ่ายเอกสารหรือคัดรับรองสำเนาข้อมูลและมอบให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (๑) แสดงบัตรของตน หรือ (๒) ในกรณีที่ไม่มีบัตร : - ให้ผู้นั้นแสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดที่กฎหมายรับรอง ซึ่งต้องมีรูปถ่ายและสามารถแสดงตนได้ (๓) รวมทั้งแสดงหลักฐานการเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (๔) ในกรณีผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง : - นอกจากจะแสดงหลักฐานตาม (๑) หรือ (๒) และ (๓) แล้ว ให้ผู้รับมอบอำนาจแสดงบัตรของตน และเอกสารการมอบอำนาจประกอบด้วย (๕) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า หลักฐานหรือเอกสารตาม (๑) ถึง (๔) ยังไม่ครบชัดเจนเพียงพอ จะสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงจนชัดแจ้งว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงก็ได้ คำขอไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงให้แจ้งคำสั่งและเหตุผลที่ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงให้ผู้ยื่นคำขอทราบ โดยแจ้งให้ทราบถึงสิทธิการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองด้วย (กฎกระทรวง การขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๕๕)	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		**ระยะเวลา ๑๕ นาที (ไม่รวมเวลาที่คอย) **ฉบับละ ๑๐ บาท	
๖. การทะเบียนราษฎร	๑. การแจ้งการเกิด	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้กับผู้แจ้งการเกิด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๐ - ๖๐	ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๐ - ๖๐
	๒. รับแจ้งการตาย	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งการตายและออกมรณบัตรให้กับผู้แจ้งการเกิด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๑ - ๗๑	ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๑ - ๗๑
	๓. รับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน - การขอบ้านเลขที่กรณีปลูกสร้างใหม่หรือปลูกสร้างมานานแต่ยังมิได้ขอบ้านเลขที่	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน และกำหนดเลขที่บ้านพร้อมจัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้กับผู้แจ้ง โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๕ - ๔๐	- พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๕ - ๔๐ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๓๔ - ๓๕
	- การแจ้งรื้อบ้าน	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน กรณีมีการรื้อบ้านและไม่ประสงค์จะปลูกในที่ดินเดิม โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๓๔ - ๓๕	

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๔. รับแจ้งการย้ายที่อยู่	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งการย้ายที่อยู่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๒ - ๙๒	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๒ - ๙๒
	๕. การรับแจ้งขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งของสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับคำร้องขอเพิ่มชื่อและสอบสวนข้อเท็จจริงของบุคคลประกอบสำนวน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓ - ๑๐๘	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓ - ๑๐๘
	๖. การรับแจ้งการขอจำหน่ายรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งการขอแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ - ๑๒๓	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ - ๑๒๓
	๗. การรับคำขอคัดตรวจ คัด และรับรองสำเนารายการเอกสารการทะเบียนราษฎร	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่ดำเนินการคัด ตรวจ คัดและรับรองสำเนารายการเอกสารการทะเบียนราษฎรให้กับผู้แจ้ง โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒๔ - ๑๒๗	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒๔ - ๑๒๗
	๘. การรับแจ้งเอกสารการทะเบียนราษฎรสูญหาย หรือถูกทำลาย	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับแจ้งเกี่ยวกับเอกสารการทะเบียนราษฎรสูญหาย หรือถูกทำลาย โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔๓ , ๙๑	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔๓ , ๙๑

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๙. การรับคำร้องขอทำบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับคำขอและออกบัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ให้กับผู้แจ้ง โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
	๑๐. การรับคำร้องขอเปลี่ยนสถานะในเอกสารการทะเบียนราษฎร - กรณีการขอลงรายการสัญชาติไทยในเอกสารการทะเบียนราษฎรของบุคคลบนพื้นที่สูง	- ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับคำขอลงรายการสัญชาติไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง โดยถือปฏิบัติ - ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ.๒๕๔๓	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓
	- กรณีการขอลงรายการสัญชาติไทย ตามมาตรา ๒๓ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑	- ตามแนวทางสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๕๘๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑	- แนวทางสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๕๘๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑
	๑๑. การขอสัญชาติไทย และการขอสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมติ ค.ร.ม. ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓	- ดำเนินการตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปและการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่บุคคลที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทยและอาศัยอยู่มานานตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕	- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒

ภารกิจงาน	เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติในพื้นที่	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	๑๒. การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน	- ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘
	๑๓. การจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ	- ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

ส่วนที่ ๔
แนวทางการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอ

๔.๑ การครองตน “ปลัดอำเภอผู้มีคุณธรรมและมีอุดมการณ์”

ปลัดอำเภอจำเป็นต้องมีหลักในการครองตน ครองคน และครองงาน ให้เหมาะสมกับภารกิจหน้าที่ บุคคล และพื้นที่ โดยหลักการดังกล่าวมีนักปกครองในอดีตได้วางไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

❍ หลักการครองตน

การครองตน หมายถึงความประพฤติ การปฏิบัติตนชอบด้วยคุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณข้าราชการ เป็นที่ยอมรับของบุคคลในส่วนราชการและสังคม ประกอบไปด้วยคุณธรรม ควรแก่การยกย่อง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ ดังนี้

๑) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ได้แก่
- มีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่ความรับผิดชอบ
- มีความตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ให้ได้รับความสำเร็จด้วยตนเอง
- มีความอดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหา อุปสรรค
- มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และผู้อื่น

๒) การประหยัดและเก็บออม ได้แก่
- รู้จักใช้จ่ายตามควรแก่ฐานะ
- รู้จักใช้ทรัพย์สินของทางราชการให้เป็นประโยชน์และประหยัด
- รู้จักมัธยัสถ์และเก็บออม เพื่อสร้างฐานะตนเองและครอบครัว
- รู้จักดูแล บำรุง และรักษาทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม

๓) การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- เป็นผู้รักษาและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนดไว้
- ประพฤติและปฏิบัติตน อันอาจเป็นตัวอย่างแก่บุคคลโดยทั่วไป
- เชื่อฟัง และให้ความเคารพต่อผู้บังคับบัญชา
- เป็นผู้ตรงต่อเวลา

๔) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- ละเว้นต่อการประพฤติชั่วและไม่ลุ่มหลงอบายมุข
- เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น
- มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารีต่อบุคคลอื่นโดยทั่วไป

๕) การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- ส่งเสริม สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย และปฏิบัติตามนโยบายของทางราชการและรัฐบาล
- เข้าร่วมในศาสนกิจและทำนุบำรุงศาสนา
- ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เช่น ป้องกันประเทศ เสียภาษี เคารพกฎหมาย เป็นต้น
- มีความจงรักภักดีและเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามพระบรมราโชวาท หรือเข้าร่วมพิธีในโอกาสสำคัญอย่างสม่ำเสมอ เป็นกิจวัตรปกติ เป็นต้น

❍ หลักการทรงงานและพระราชดำรัส

◆ หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการพัฒนาในลักษณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางแนวทางการพัฒนา แล้วเสนอแนะให้รัฐบาลนำไปพิจารณาตัดสินใจหรือร่วมดำเนินการหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่สำคัญ เช่น

๑. การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของสังคมไทย หมายความว่า การพัฒนาจะต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นขั้นเป็นตอน โดยเริ่มจากการสร้างรากฐานของประชาชนให้มั่นคง ซึ่งก็คือการให้ประชาชนพอมีพอกินพอใช้เสียก่อน

๒. การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนหลักของภูมิสังคม ซึ่งหมายถึง การพัฒนาต้องคำนึงถึง ๒ ส่วนเป็นพื้นฐาน ส่วนแรกคือ ภูมิ หมายถึง ลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อม ลักษณะธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ส่วนที่สองคือ สังคม หมายถึง สังคมของคนในพื้นที่ เนื่องจากแต่ละคนจะตัดสินใจใด ๆ ไปตามวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณี และการอบรมสั่งสอนที่แตกต่างกัน เช่น คนเหนือกับคนใต้เมื่ออยู่สถานการณ์เดียวกันอาจจะตัดสินใจไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสองสิ่งนี้อยู่ตลอด อย่าเปลี่ยนแปลงหรือทำลายสภาพภูมิประเทศและความเป็นมนุษย์ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ

๓. ต้องยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนและการได้รับการยอมรับ การพัฒนาใด ๆ จะต้องเน้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ต้องมีการทำประชาพิจารณ์ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ มีการศึกษาข้อมูลพื้นที่และนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาล่วงหน้า มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับแผนให้เหมาะสมได้ตลอดเวลา เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง ต้องยึดหลักการเจรจาต่อรองที่เน้นการรอมชอม โดยประชาชนทุกคนทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์จากโครงการ คนส่วนใหญ่ต้องการช่วยเหลือคนส่วนน้อย ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเลือกทางออกของตนเอง และมีการตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการที่มาจากคนกลาง เป็นต้น

๔. ยึดหลักคุ้มค่ามากกว่าคุ้มทุน ดังกระแสพระราชดำรัสที่ว่า "... ขาดทุนคือกำไร Our loss is our gain... การเสียคือการได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นกำไรอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งนับเป็นมูลค่าเงินไม่ได้..."

นอกจากนี้ หากกล่าวถึงเฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก็จะพบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีหลักในการทรงงานที่สะท้อนให้เห็นถึงแบบอย่างวิธีการดำเนินงานในสังคมประชาธิปไตยที่สำคัญ นั่นก็คือ **เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน**

๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ จะต้องเกิดจากความยินดี ทรงเน้นย้ำอยู่เสมอว่าพระองค์เป็นแค่ที่ปรึกษาไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่พูดไปต้องนำมาคิดทบทวน **แลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน** รับสั่งเหมือนกับว่าทรงอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ข้าราชการหรือผู้เกี่ยวข้องในการปรึกษาหารือนั้นๆ

๒. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนใหญ่**มีที่มาจากประชาชน** เช่น ทรงรับจดหมายที่ประชาชนเขียนมาร้องเรียนเรื่องความเดือดร้อนต่าง ๆ นานา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องใดก็จะทรงแยกแยะจดหมายส่งไปตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถ้าหากเป็นงานพัฒนาก็จะให้สำนักงาน กปร. รับไปพิจารณาตรวจสอบ หรือกรณีของพระตำหนักห้วยองคต จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีที่มาจากพระสงฆ์รูปหนึ่งที่จำพรรษาอยู่ ได้นำความกราบบังคมทูลถึงแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่ พระองค์จึงส่งให้ สำนักงาน กปร. รับไปพิจารณาจนเป็นผลสำเร็จ

๓. ทรงตรวจสอบข้อมูลของทางราชการกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่อย่างไร เนื่องจากทรงเชื่อว่า**ผู้ที่จะรู้จักภูมิประเทศนั้น ๆ ดีก็คือผู้ที่อาศัยอยู่ที่นั่น** ซึ่งก็มักจะเป็นผู้สูงอายุ รวมทั้งการสอบถามจากข้าราชการในพื้นที่อีกครั้งหนึ่งด้วยว่าเห็นพ้องต้องกันกับข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ด้วย

๔. จะต้องไม่พยายามเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นเป็นอันขาด จะต้องยึดสิ่งนั้น ๆ เป็นโจทย์ เวลาเข้าไปทำงานในพื้นที่ “**อย่านึกว่าเราเป็นครู ให้นึกว่าชาวบ้านเป็นครู** ในเบื้องต้นนั้นเราจะต้องเรียนรู้จากเขาเสียก่อน ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมต่าง ๆ และเราเอาความรู้ของเราเป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนแนะเท่านั้นเอง” เสนอแนะชาวบ้านได้ แต่ไม่ใช่ไปสั่งสอนหรือนำชาวบ้าน

๕. หากเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่ ก็จะทรงจัดให้มีการพูดคุยกัน **ฝ่ายที่ได้ประโยชน์มากกว่าจะช่วยเหลือฝ่ายที่ได้รับผลกระทบมากอย่างไร** จากนั้นเมื่อประชาชนตกลงกันได้เป็นที่เรียบร้อยแล้วก็ให้ฝ่ายราชการพิจารณาว่าเห็นด้วยที่จะรับไปดำเนินการหรือไม่อย่างไร

๖. ทรงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าเฝ้าในยามที่พระองค์เสด็จออกประพาสท้องที่ต่าง ๆ เพื่อรับฟังทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่ และสามารถเข้าถึงข้อมูลอันเป็นปัญหาความต้องการพื้นฐานต่าง ๆ เหล่านั้นได้ด้วยพระองค์เอง และบางครั้งก็จะทรงรับรู้ถึงความเดือดร้อนเฉพาะหน้าบางอย่างซึ่งต้องการการพระราชทานความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและไม่สามารถที่รอการแก้ไขที่จะต้องใช้ระยะเวลานาน ๆ ได้

๗. “การไปช่วยเหลือประชาชนนั้นต้องรู้จักประชาชน ต้องรู้ว่าประชาชนต้องการอะไร ต้องอาศัยวิชาความรู้ในการช่วยเหลือ” การช่วยเหลือ**จะต้องช่วยเพื่อให้เขาพึ่งตนเองได้ในอนาคต** ไม่ใช่การหยิบยื่นสงเคราะห์ให้อยู่ตลอดเวลา

๘. ทรงจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อ**แลกเปลี่ยนและสื่อสารกันระหว่างนักวิชาการ นักปฏิบัติและประชาชน** เมื่อได้ทดลองจนได้ผลแล้วจึงนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่จริงได้

๙. กระแสพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” คือ ปรัชญาการทำงานเพื่อสังคมที่รวมพลังเป็นหนึ่งระหว่างปัญญา (สมอง) จิตวิญญาณ (ตั้งใจ) และทักษะการบริหารจัดการเพื่อบรรลุศานติสมานฉันท์และความเจริญที่ยั่งยืน

๙.๑ เข้าใจ คือ การเกิดปัญญารู้ความจริงทั้งหมด

๙.๒ เข้าถึง มีความหลากหลาย เช่น จิตใจ หรือความรู้สึกเพื่อนมนุษย์

๙.๓ พัฒนา เป็นเรื่องของการใช้ทักษะการบริหารจัดการที่สามารถรวมเอาปัจจัยต่าง ๆ มาทำให้สังคมดีขึ้น เจริญขึ้น

จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้กล่าวถึงข้างต้นก็จะพบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางพระองค์เป็นแบบอย่างของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างดียิ่ง พระราชกรณียกิจซึ่งทรงร่วมงานกับข้าราชการและประชาชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการทรงงานที่เห็นได้ชัดจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงเป็นประจักษ์พยานที่เด่นชัดว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้าใจ ทรงปฏิบัติ และทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหน่วยงานราชการ ตลอดจนประชาชนทั่วไปถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เชื่อมั่นว่า อำนาจในการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ มีเสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างแท้จริง

๔.๒ การครองคน “ปลัดอำเภอผู้นำเชิงบูรณาการ”

❍ หลักการครองคน

การครองคน หมายถึง เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ยกย่อง ในเพื่อน ในสังคมร่วมงานอย่างเปิดเผย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

๑) ความสามารถในการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มาติดต่องาน

- เป็นผู้มีมนุษย์สัมพันธ์ดี
- ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- กล้าและรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ
- มีน้ำใจ ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

๒) ความสามารถในการร่วมงานเป็นกลุ่ม สามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความช่วยเหลือ

- ให้ความเห็น ปรึกษา และเสนอแนะในงานที่ตนรับผิดชอบ
- การมีส่วนร่วมในงานที่รับผิดชอบ
- ยอมรับและฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน
- มีความสามารถในการคิดและเสนอเหตุผล
- สามารถปฏิบัติงานเต็มที่ตามความรู้ ความสามารถ
- เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

๓) ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาค แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์

- มีความสำนึกและถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้บริการ
- ช่วยเหลือ แนะนำในสิ่งที่ดี ตลอดจนให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์
- ให้บริการด้วยความเต็มใจ และเสมอภาคด้วยกันทุกระดับ
- มีอัธยาศัยดี เป็นกันเอง และสุภาพต่อทุกคน

๔) การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

- ประพฤติและปฏิบัติตรงหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ วิธีการกำหนด
- ถือประโยชน์ของทางราชการหรือส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
- ตัดสิน วินิจฉัย หรือแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผล

๕) การเสริมสร้างความสามัคคีและร่วมกิจกรรมของหมู่คณะทั้งในและนอกหน่วยงาน

- การให้ความร่วมมือ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น
- เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องาน
- ให้ความสำคัญ ยกย่อง หรือให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน

❍ กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติงาน

รูปแบบของการบริหารในยุคใหม่ต้องการผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการมีความมุ่งมั่น สามารถตัดสินใจได้ทุกสถานการณ์ มีอุดมการณ์ที่เข้มแข็ง มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน สามารถทำงานได้เบ็ดเสร็จรวดเร็ว อย่างกลมกลืน ที่เรียกว่าการบริหารเชิงบูรณาการแบบมีทิศทางอย่างเบ็ดเสร็จ (Automation of Public Expenditure Management Process-APEMP)

หัวใจสำคัญของการบริหารแบบบูรณาการ คือ มุ่งเอาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก กำหนดบทบาทของผู้นำเป็นแบบเจ้าภาพ คือ รับผิดชอบงานทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนงานสำเร็จ ในการทำงานจึงอาศัยความเป็นผู้นำที่เป็นฝ่ายกระทำ คือ ทำงานรวดเร็ว แต่ต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลที่ดี มีความคิดเป็นของตนเอง อาศัยการทำงานเป็นทีม มีการใช้ทีมงานในลักษณะทีมนำคิด ทีมกำกับการทำงานและทีมติดตามและประเมินผล โดยอาศัยวิธีการทำงานโดยใช้วิธีบริหารที่เป็นยุทธศาสตร์

ดังนั้น เมื่อพิจารณาหัวใจของการบริหารแบบบูรณาการแล้วการที่จะบริหารแบบนี้ให้สำเร็จผล ปลัดอำเภอจะต้องมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ คือ

๑) มีข้อมูลทันสมัยเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

๒) มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์หลักและแผนยุทธศาสตร์ย่อย

๓) มีการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้

๔) มีการติดตามและประเมินผลการบริหารอยู่ตลอดเวลา

๑ แนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงบูรณาการ

ในแนวทางการบริหารเชิงบูรณาการจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เริ่มจากแนวความคิดของแต่ละคนที่จะเปลี่ยนแนวคิดทีละแนว ทิ้งแนวคิดแบบเดิม ๆ ที่อยู่ในกรอบ มาแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ คิดออกนอกกรอบ นำกฎ ระเบียบมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหาร ไม่ใช่มาเป็นข้อจำกัดทางการบริหาร

ปลัดอำเภอจึงต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ แสวงหาประสบการณ์ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง กล้าได้กล้าเสีย และตัดสินใจเร็ว บนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้นำลักษณะนี้จะต้องเป็นผู้ตื่นตัวเสมอ และที่สำคัญที่สุดผู้บริหารจะต้องมีทีมงานที่ดี ทั้งทีมนโยบาย ทีมยุทธศาสตร์การทำงาน ทีมประเมินติดตามผล ทำงานร่วมกันโดยการรวมพลัง โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดผลงานทั้งปริมาณ คุณภาพ และเวลาเป็นเกณฑ์การทำงาน

๒ ผลการบริหารแบบบูรณาการก่อให้เกิดผลอย่างไร

ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ประโยชน์จากการบริหารแบบบูรณาการ สรุปได้ดังนี้

๑) ได้รับรู้ปัญหา เพื่อสามารถตรวจสอบว่าถูกต้องตามความต้องการหรือเป็นปัญหาจริงหรือไม่

๒) ได้รับรู้เป้าหมายของการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาตามลำดับความสำคัญของปัญหา

๓) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการแก้ไขปัญหา

๔) ตรวจการทำงานของคณะผู้บริหารได้

๕) มีโอกาสรู้ล่วงหน้าของการทำงานของคณะผู้บริหาร

๖) มีโอกาสเรียนรู้กับการบริหารงานแบบใหม่

❍ กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำ

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖๙ บัญญัติว่า ในอำเภอหนึ่งนอกจากมีกรมการอำเภอ ให้มีตำแหน่งเสมียนพนักงานอยู่ในบังคับบัญชากรมการอำเภออีกมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ กับมีปลัดอำเภอประจำตำบลซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น

ปลัดอำเภอประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกรมการอำเภอซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ แต่รับผิดชอบในกิจการเฉพาะตำบลที่ตนมีหน้าที่ประจำอยู่

จากความในมาตราดังกล่าว เห็นได้ว่าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องทำหน้าที่เช่นเดียวกับนายอำเภอในท้องที่ตำบลที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น ซึ่งการเป็นผู้บังคับบัญชาให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องมีภาวะผู้นำเป็นพื้นฐานสำคัญ

ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดศักยภาพในการเป็นผู้นำมีดังนี้ คือ

๑. การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องสามารถกำหนดและป้องกันสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไม่ให้เกิดการเผชิญหน้า จัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในลักษณะการสร้างสรรค์ และการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในทางลบ

๒. ตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องมีความคิดริเริ่มและบริหารการเปลี่ยนแปลงในตำบล/หมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ ต้องตระหนักในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความแตกต่างระหว่างบุคคล ในตำบล/หมู่บ้าน

๓. ความจงรักภักดี / ความซื่อสัตย์ (Integrity/ Honesty)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องสร้างนิสัยให้มีความมั่นใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนในหมู่บ้าน สร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมมาตรฐานทางศีลธรรมในระดับสูง และปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องปฏิบัติตนในลักษณะที่ดีงามและมีมารยาทที่ดีต่อบุคคลอื่น แสดงถึงลักษณะในความรับผิดชอบต่อหมู่คณะ และมีจิตใจที่เป็นสาธารณะ

๔. สร้างทีมงาน (Team Building)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องมีความมุ่งหวัง จูงใจ และแนะนำประชาชนให้บรรลุ เป้าหมาย เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาตำบล/หมู่บ้าน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้วยกัน และระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับประชาชนให้มีความผูกพันเพื่อสร้างนำใจของการทำงานเป็นทีม มีความภูมิใจไว้วางใจกัน

๕. มุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์

นอกจากปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดศักยภาพในการเป็นผู้นำดังกล่าวแล้วนั้น สิ่งสำคัญที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นคือ การบริหารงานที่มุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสามารถที่มุ่งมั่นในความรับผิดชอบและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้มีการตัดสินใจได้ตามเวลาและมีประสิทธิภาพให้ได้ผลลัพธ์ผ่านทางการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการนำไปใช้ รวมทั้งการประเมินผลโครงการและนโยบาย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์มีดังนี้

(๑) ความรับผิดชอบ (Accountability)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องยึดมั่นในกฎเกณฑ์และความรับผิดชอบ สามารถสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนได้ว่า โครงการภายใต้ความรับผิดชอบจะสำเร็จตามเวลาและงบประมาณที่กำหนด มีการกำกับติดตามและประเมินผลแผนงาน โดยเน้นที่ผลลัพธ์และวัดผลที่ผลสัมฤทธิ์

(๒) การให้บริการ (Customer Service)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องสนองความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกัน พร้อมที่จะปรับปรุง การจัดลำดับก่อนหลังเพื่อสนองตอบต่อแรงกดดันและการเปลี่ยนแปลงความต้องการของประชาชน สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า และสนองความต้องการของประชาชน ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และถือว่าเป็นสิ่งผูกพันที่จะต้องปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

(๓) การตัดสินใจ (Decisiveness)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องมีการตัดสินใจที่ดี รับรู้ผลกระทบและการนำเอาผลการตัดสินใจไปใช้ มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและทันเวลา แม้ว่าข้อมูลจะมีจำกัด หรือผลที่ได้รับอาจไม่พึงพอใจขึ้นก็ตาม เป็นการวางแผนดำเนินการและสร้างผลสำเร็จให้เกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า

(๔) ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องรู้จักใช้โอกาสในการพัฒนาการให้บริการ ตัดสินใจที่จะเสี่ยง และริเริ่มการทำงานที่เสี่ยงเพื่อผลสำเร็จ ซึ่งมีคุณประโยชน์ หรือเกิดความก้าวหน้า

(๕) การแก้ไขปัญหา (Problem Solving)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องสามารถกำหนดและวิเคราะห์ปัญหา แยกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน เพื่อการตัดสินใจที่เป็นเหตุเป็นผล ให้วิธีการแก้ไขปัญหาแก่บุคคลและองค์กร

(๖) มีเทคนิคที่เชื่อถือได้ (Technical Credibility)

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลต้องมีความเข้าใจและรู้จักประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสม กำหนดกฎเกณฑ์และนโยบาย มีความสามารถในการตัดสินใจที่สำคัญ มีความเข้าใจในการเชื่อมโยงระหว่างสมรรถภาพทางการบริหารและภารกิจที่ต้องการ

ลักษณะเด่นของ CEO Style ที่ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลควรได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ มีดังนี้

๑. การเป็นผู้นำเชิงบริหาร (Manager Leadership) คือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลจะพัฒนาริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (innovate) และมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (develop) โดยรู้จักใช้วิธีการจูงใจ กระตุ้นให้คนทำงานด้วยความตั้งใจของตนเอง (inspire) มีวิสัยทัศน์ไกล (Long-term view) และหาแนวทางใหม่ๆ อยู่เสมอ (challenge)

๒. การบริหารงานมากกว่าระเบียบ ถ้าระเบียบไม่ถูกต้องไม่ชัดเจนให้ปรับแก้ไข จะไม่นำระเบียบมาเป็นข้อจำกัดในการทำงาน

๓. ความสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงาน (Strategy Driven) และใช้ยุทธศาสตร์ในการทำงาน เริ่มตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และนำไปสู่โครงการหรือการปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการ

๔. การมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถติดตามวัดผลงานและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องมีระบบข้อมูลข่าวสารทันสมัยและวิธีการติดตามความก้าวหน้าของงานที่ดี

๕. การทำงานในเชิงรุกไม่ใช่ตั้งรับ เป็นการทำงานที่มุ่งไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะของการทำงาน CEO Style จะมีลักษณะสำคัญดังนี้

๑. ต้องกล้าคิดนอกกรอบ

๒. พิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อองค์กร และการสื่อข้อมูลภายในองค์กรที่ดี

๓. สามารถทำงานร่วมกันกับทุกฝ่าย โดยใช้ทรัพยากรร่วมกันมุ่งไปสู่ผลสำเร็จและเป้าหมาย รวมทั้งสร้างเสริมความสัมพันธ์และขวัญกำลังใจ

ลักษณะเด่นและลักษณะการทำงานแบบ CEO จึงเป็นลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม มุ่งเอาผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชนเป็นหลัก โดยการประมวลความคิดศักยภาพของทีมงานขับเคลื่อนการทำงาน ผู้นำการบริหารจะทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพทำหน้าที่ชี้นำความคิดจุดประกายความคิดโดยหากลยุทธ์ให้ทุกฝ่ายคิดร่วมกัน และรับผิดชอบงานร่วมกัน

ในการบริหารงานจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ (Strategies Unit) ในระดับงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ คือ

๑. บูรณาการจากกระบวนการสร้างความเห็นพ้องต้องกัน เพื่อสร้างวาระงานระดับพื้นที่ (Area Agenda)

๒. มีการริเริ่มในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานในระดับหน่วยงานที่จะพัฒนางานได้ด้วยหน่วยงานเอง ไม่ต้องรอรับคำสั่งจากหน่วยงานอื่น

๓. กำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงาน เลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับลักษณะงานลดภาระการทำงาน หรือการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล ควรได้นำแนวทางที่จะก่อให้เกิดศักยภาพในการเป็นผู้นำ และการบริหารงานที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการบริหารงานแบบ CEO Style ไปปรับใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์ก็จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาทั้งต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้วยกัน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิผลต่อไป

๔.๓ การครองงาน “ปลัดอำเภอนักคิดนักบริหารงานเชิงกลยุทธ์”

❍ หลักการครองงาน

การครองงาน หมายถึง ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และนอกเหนือหน้าที่ สม่ำเสมอ เต็มใจ มีจิตมุ่งสัมฤทธิ์ของงานที่รับผิดชอบ จนมีผลงานปรากฏที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการและประชาชนมากกว่าผู้อื่นอย่างเด่นชัด มีความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

๑) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
- มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้ได้รับความสำเร็จ
- สนใจและเอาใจใส่งานที่รับผิดชอบ
- ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบและที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน

๒) มีความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
- มีความรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ มติ กฎหมายและนโยบาย
- มีความสามารถในการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี
- มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีปฏิภาณ ไหวพริบ ในการปฏิบัติงาน
- รักและชอบที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ

๓) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน
- มีความสามารถในการคิดริเริ่ม หาหลักการ แนวทาง วิธีการใหม่ ๆ มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
- มีความสามารถในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- มีความสามารถในการทำงานที่ยาก หรืองานใหม่ให้สำเร็จเป็นผลดี

๔) ความพากเพียรในการทำงาน และมีผลงานเป็นที่น่าพอใจ
- มีความกระตือรือร้น ต้องการที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
- มีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ และอุทิศเวลาให้แก่ราชการหรืองานที่รับผิดชอบ

- ได้รับการยกย่องในความสำเร็จของงาน
- สามารถปฏิบัติงานในภาวะที่มีข้อจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ หรืออัตรากำลัง เป็นต้น

๕) การคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมและประชาชน
- การปฏิบัติงานยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมและประชาชน
- การดำเนินงานสอดคล้องหรือเป็นไปตามความต้องการของส่วนรวมและประชาชน
- ใช้วัสดุ อุปกรณ์และสาธารณูปโภคได้อย่างประหยัดและเหมาะสม
- ร่วมมือ ช่วยเหลือ และประสานงานระหว่างราชการกับประชาชน

❍ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนา ถ้าพิจารณาในฐานะ วิธีการอันจะนำไปสู่เป้าหมายก็จะหมายถึง เครื่องมือหรือกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นต้น ในขณะที่ถ้าพิจารณาในฐานะที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนานั้น จะหมายถึงระบบบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชน และยึดมั่นในความสุจริต ความถูกต้องดีงาม และโปร่งใส ดังนั้น ธรรมาภิบาลจึงประกอบด้วย หลักการสำคัญ ๖ ประการ ดังนี้

๑) หลักนิติธรรม เป็นหลักที่ถือเป็นกฎ กติกาในสังคมที่ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีมีความเป็นธรรมและมีความชัดเจน มีระบบลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งมีการบังคับใช้ที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะช่วย**ควบคุมการใช้อำนาจของรัฐให้เป็นไปอย่างชอบธรรม** พร้อมกับช่วยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ให้ถูกละเมิดโดยการใช้อำนาจรัฐ และจะเกิดผลในทางตรงกันข้ามหากกฎหมายและระบบยุติธรรมอ่อนแอ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการแสวงหาผลประโยชน์จากข้อกฎหมายและแพร่กระจายกว้างขวางนำไปสู่การทุจริตในระดับการใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่ระมัดระวัง กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระทบต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจ

๒) หลักคุณธรรม เป็นการพัฒนาให้บุคลากรของภาครัฐยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต การบริหารจัดการที่ดีภาครัฐเป็นการบริหารที่ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ แต่ต้องให้ความสำคัญกับการดำรงรักษาไว้ซึ่งหลักการอันถูกต้อง **การยึดถือระบบคุณธรรม คุณค่าและความดีงาม**ทั้งหลาย ทั้งนี้ เพราะระบบคุณค่าและค่านิยมต่าง ๆ ในระบบราชการจะเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการและชี้นำวิธีการให้บริการแก่ประชาชนด้วย

๓) หลักความโปร่งใส การทำงานที่เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ จะส่งผลให้การทุจริตคอรัปชั่นและความด้อยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการลดลง ดังนั้น ถ้า**ภาครัฐจัดระบบการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและเปิดเผยให้ประชาชนเข้ามาร่วม**รับรู้ในวิธีการและขั้นตอนการทำงาน ได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลการดำเนินงานจะส่งผลให้ข้าราชการมีความรับผิดชอบต่อการทำงานและผลของงาน มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเป็นธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติโดยรวมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจว่า ข้าราชการมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

๔) หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการของโครงการ รวมถึงได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ โดยมีการแสดงทัศนะต่าง ๆ ต่อการดำเนินงานที่มีผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ เพื่อให้รัฐบาลนำไปประกอบการตัดสินใจระดับนโยบาย การให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนควบคุมการดำเนินงาน ดังนั้น **การมีส่วนร่วมจึงเป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความเห็นซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความสามัคคีในชาติ** ในขณะเดียวกัน จะก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินงานของรัฐให้ดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

๕) หลักความคุ้มค่า การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้อง**บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม** คำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ โดยยึดถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน ดังนั้น ภาครัฐซึ่งยังคงฐานะเป็นแกนสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการในการพัฒนาประเทศและการให้บริการแก่ประชาชน จึงอาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการและกลไกการทำงานให้คำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพ มากขึ้น

๖) หลักความสำนึกรับผิดชอบ เป็นกระบวนการทำงานที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น ความสำนึกรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานจะต้องมี**ลักษณะสำคัญ ๖ ประการ คือ ๑) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ๒) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ๓) การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ๔) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการรับผิดชอบ ๕) การทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง และ ๖) การมีแผนสำรองการติดตามประเมินผลการทำงาน** เนื่องจากภาครัฐเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ กิจการของรัฐในทุกระดับ ดังนั้น จึงต้องสร้างเครื่องมือและวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบให้เกิดแก่ข้าราชการอย่างกว้างขวาง ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้จะเป็นการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการให้รับผิดชอบต่อภารกิจต่อสังคม กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของประชาชน เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

จากบทบัญญัติ มาตรา ๗๕ แห่งรัฐธรรมนูญ ฯ ดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่จะทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดีโดย การตรากฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน ในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจ การตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณและการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้”

จากวรรคท้ายแห่งมาตรา ๓/๓ ดังกล่าว จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ขึ้นมา โดยมี **เป้าหมายสำคัญ ๗ ประการ** กำหนดไว้ในมาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว คือ

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นการกำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ในภาพรวมซึ่งจะเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาฯ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำภารกิจใดภารกิจหนึ่งว่า ต้องมีความมุ่งหมายให้บรรลุ เป้าหมายในสิ่งเหล่านี้ คือ

๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งได้แก่ การบริหารราชการที่ตอบสนอง (responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชนและพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) ต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน

๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ซึ่งได้แก่ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ (outcome) ตรงตามวัตถุประสงค์ (objective)ที่วางไว้ โดยมีการบริหารแบบ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (result-based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (performance agreement)ในทุกระดับ

๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ซึ่งได้แก่การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลลัพธ์ (outcome) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ Cost-benefit analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางเป้าหมายการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์การ (organization scorecards)

๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ซึ่งได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (process simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ one-stop service

๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งได้แก่การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงาน และโครงการทุกระยะ (program evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาวการณ์อยู่เสมอ

๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (citizen survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (customer survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการ ต่อไป

๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้แก่การตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการควบคุมตนเอง (internal control) ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

❍ กลยุทธ์ในการบริหารความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง (Conflict) ความหมายตามรากศัพท์ภาษาละติน แปลว่า การต่อสู้ ดังนั้น ความหมายที่แท้จริงของความขัดแย้ง หมายถึง การต่อสู้ระหว่างสองฝ่าย เพื่อตัดสินใจว่าจะเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

ลักษณะของความขัดแย้งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ

๑) ความขัดแย้งของบุคคล (Individual Conflict) เป็นความขัดแย้งที่แต่ละบุคคลจะต้องประสบอย่างที่ไม่อาจสามารถหลีกเลี่ยงได้ ในเมื่ออยู่ในฐานะที่จะต้องเป็นผู้เลือกหรือผู้ออกเสียงตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นความขัดแย้งที่บุคคลจะต้องเผชิญกับภาวะแห่งการตัดสินใจที่จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตนเองปรารถนามากที่สุด

๒) ความขัดแย้งขององค์การ (Organization Conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลในองค์กรภายในองค์กรเดียวกัน

๓) ความขัดแย้งระหว่างองค์กร (Interorganization Conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มภายในองค์กรหนึ่งกับกลุ่มภายในอีกองค์กรหนึ่ง

๑. ประเภทของความขัดแย้ง (Types of Conflict)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ นั้นแท้ที่จริงแล้วยังคงมีอีกหลายรูปแบบหลายประเภทด้วยกัน กล่าวคือ อาจเป็นความขัดแย้งที่มีความเข้าใจแตกต่างกันเป็นต้น ซึ่งประเภทของความขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประการ คือ

๑) ความขัดแย้งในด้านความคิด เนื่องจากคนมีความคิดเป็นของตัวเองซึ่งอาจได้จากการศึกษาหรือประสบการณ์ มีความเชื่อมั่นอุดมการณ์ที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงยากหรือง่ายต่างกันออกไป ในเมื่อแต่ละฝ่ายพร้อมที่จะพิสูจน์เพื่อที่จะชนะอีกฝ่ายหนึ่ง

๒) ความขัดแย้งในด้านวิธีการปฏิบัติ มาจากการที่แต่ละคนมีความถนัด ความพอใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ และความเคยชินที่แตกต่างกัน อาจเกิดขึ้นจากการมีความเห็นในจุดเริ่มของงาน รายละเอียดในขั้นตอนปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป

๓) ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่มีคนต้องการจำนวนมาก คล้ายกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งหายากและมีอยู่จำกัด

๒. กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ข้าราชการฝ่ายปกครอง ซึ่งมีภารกิจในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ต้องเข้าไปสัมผัสในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องนำแนวทางการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับรัฐ จนกลายเป็นข้อพิพาทและขยายผล ไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรง อย่างไรก็ตามจะต้องขยายผลการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ให้เกิดเป็นรูปธรรมไปสู่ระดับรากหญ้าของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยใช้องค์กรตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเป็นองค์กรดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วย

๓. หลักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามบทบาทของข้าราชการฝ่ายปกครอง มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ ดังนี้

๑) เป็นการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับสังคมไทย

๒) มีองค์กรผู้รับผิดชอบการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยเริ่มต้นตั้งแต่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ

๓) เป็นการนำปัญหาความขัดแย้งเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาตามขั้นตอนที่เหมาะสม

๔. รูปแบบการแก้ไขปัญหา

๑) **กรณีทั่วไป**

ศึกษา รวบรวมประเด็นปัญหาความเดือดร้อนและจัดลำดับความสำคัญในการแก้ไขปัญหารวมทั้งติดตามข่าวที่เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เร่งรัดการปฏิบัติงานเพื่อให้การช่วยเหลือราษฎรเป็นไปอย่างทันท่วงที

ประสานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนและช่วยให้ข้อมูลและประเด็นปัญหาความเดือดร้อน

ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชน ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคมส่วนรวมและให้ข้อเท็จจริงแก่ประชาชน รวมทั้งสื่อมวลชนทุกแขนง

๒) **กรณีที่เกิดข้อพิพาทขึ้น** ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ปลัดอำเภอเป็นผู้เจรจาหรือจัดให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท ของประชาชน ในพื้นที่ร่วมกับส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้ยุติโดยเร็ว

ตั้งคณะกรรมการพหุภาคีขึ้น ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย อย่างน้อย ๓ ฝ่าย ประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ ผู้เรียกร้อง และผู้ชำนาญการ มาประชุมปรึกษาหารือกันในเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ยุติโดยเร็ว

ตั้งคนกลางที่ทั้ง ๒ ฝ่ายยอมรับขึ้นเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาท ควรประสานกับนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ที่กลุ่มบุคคลทั้งสองฝ่ายเคารพนับถือ เช่น อดีต ส.ส., ส.ส. หรือ ส.อบจ. เข้าไปร่วมเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้ข้อยุติ

ในกรณีที่การเจรจาไกลเกลี่ยไม่ได้ผลให้ตั้งคณะกรรมการกลางขึ้นมาชี้ขาด โดยต้องเป็นคณะบุคคลที่ทรงคุณวุฒิ สังคมยอมรับนับถือ และทั้งสองฝ่ายยอมรับการตัดสิน

ในกรณีที่การเจรจาไกล่เกลี่ยไม่ได้ผล ให้คู่กรณีนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการต่อไป

ให้ประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับราษฎรกลุ่มผู้เดือดร้อนและประชาชนทั่วไป ให้ทราบข้อเท็จจริงและผลการดำเนินการของทางราชการ

ให้ติดตามผลการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนกว่าปัญหานั้น ๆ จะยุติลง

ให้รวบรวมข้อมูล เหตุการณ์ และสรุปผลการปฏิบัติงาน แล้วรายงานให้จังหวัดทราบ

๕. สถานการณ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ภายหลังเมื่อเสร็จสิ้นการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง จะมีสถานการณ์เกิดขึ้นสามสถานการณ์ คือ

๑) <u>สถานการณ์ชนะ - แพ้</u> (Win - Lose Situation)

คือสถานการณ์จัดการกับความขัดแย้งที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความพึงพอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับความพึงพอใจ ซึ่งมักจะเป็นผลที่เกิดจากการจัดการกับความขัดแย้งที่คู่ขัดแย้งแข่งขันกัน เพื่อบรรลุผลประโยชน์ส่วนตน คือเป็นสถานการณ์ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ

๒) <u>สถานการณ์ ชนะ - ชนะ</u> (Win - Win Situation)

คือสถานการณ์จัดการกับความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งมักจะเกิดกับความขัดแย้งที่คู่ขัดแย้ง ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อบรรลุผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ถือเป็นสถานการณ์ที่ชนะทั้งสองฝ่าย

๓) สถานการณ์ แพ้ - แพ้ (Lose - Lose Situation)

คือสถานการณ์จัดการกับความขัดแย้งที่คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายไม่มีความพึงพอใจ มักจะเกิดกับคู่ขัดแย้งที่ไม่ยอมร่วมมือร่วมใจที่จะยอมบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ถือเป็นสถานการณ์ที่ไม่ชนะ ทั้งสองฝ่าย

๖. การแก้ไขปัญหาการชุมนุมประท้วง

ไม่ว่าจะอย่างไรก็แล้วแต่การแก้ไขการชุมนุมประท้วงยังเป็นหน้าที่ของปลัดอำเภอในการจะอำนวยการและหามาตรการป้องกันผลที่จะไปสู่การก่อจลาจลอย่างสันติและมีประสิทธิภาพซึ่งควรมีหลักปฏิบัติดังนี้

๖.๑ การเตรียมการ

๑) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงและก่อการจลาจล ดำเนินการติดตามสถานการณ์ ตรวจสอบเงื่อนไข ประเด็นปัญหาความเดือดร้อนความขัดแย้งที่มีในพื้นที่เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหา

๒) จัดเตรียม กำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระบบการสื่อสาร ยานพาหนะที่ทันสมัย และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติไว้ให้พร้อม

๓) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้เป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง ภาครัฐโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องไม่ใช้ถ้อยคำยั่วยุเพื่อเป็นการปฏิบัติการทางจิตวิทยาขจัดเงื่อนไข ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างส่วนราชการกับประชาชนหรือระหว่างเอกชนด้วยกันในพื้นที่

๖.๒ การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์การชุมนุมประท้วง

กรณีเกิดเหตุในพื้นที่ประท้วง ให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นหลัก ดำเนินการปฏิบัติ ดังนี้

๑) เมื่อตรวจสอบพบ หรือได้รับรายงานว่ามีเงื่อนไขประเด็นข้อขัดแย้ง ความเดือดร้อนขึ้น ให้ติดตามสถานการณ์ ศึกษาวิเคราะห์ สาเหตุ และประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรเอกชน ประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยทันที และให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปยังพื้นที่ที่เกิดเหตุและดำเนินการเจรจากับผู้นำการชุมนุม เพื่อหาข้อยุติประเด็นปัญหาข้อขัดแย้ง

๒) เมื่อไม่สามารถเจรจายุติประเด็นปัญหา ข้อขัดแย้ง ความเดือนร้อนต่างๆ ได้ ให้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดควบคุมฝูงชนที่ได้รับการฝึกอย่างดี อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หรืออาสาสมัครอื่น ๆ ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และจัดการจราจร โดยกำหนดพื้นที่สำหรับกลุ่มผู้ชุมนุมให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐเป็นการสำคัญเร่งด่วนและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความรู้สึกเป็นมิตรกับผู้ชุมนุมประท้วงถึงแม้จะถูกยั่วยุด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา

๓) ให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยสนับสนุนได้ตามความเหมาะสม

๔) รายงานเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทราบทันที และรายงานเหตุการณ์มายังกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร พร้อมทั้งให้วิเคราะห์สาเหตุ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันด้วย

๕) เมื่อกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ได้ หรือกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพื้นที่ เห็นสมควรให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนชั้นเหนือขึ้นไปเข้าควบคุมเหตุการณ์

ในกรณีที่ปัญหาการชุมนุมประท้วงไม่ยุติ และกลุ่มผู้ชุมนุมเดินทางไปชุมนุมที่อื่น ปลัดอำเภอควรรายงานนายอำเภอเพื่อประสานให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแจ้งไปยังพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจพื้นที่ และตำรวจทางหลวงตามเส้นทางที่กลุ่มผู้ชุมนุมจะเดินทางผ่านให้ติดตาม

ความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดและให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มีหน้าที่ปฏิบัติและสนับสนุนการปฏิบัติร่วมกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและส่วนราชการต่าง ๆ โดยจัดเจ้าหน้าที่ร่วมเจรจา ยุติ การชุมนุมประท้วงและก่อการจลาจล รวมทั้ง ติดตามการแก้ไขปัญหาให้ยุติลงโดยสันติวิธี หากเกิดภัยที่ไม่สามารถควบคุมการประท้วงได้ภาครัฐเองควรเตรียมการปฏิบัติหลังเกิดภัย และการฟื้นฟูบูรณะด้วย

๖.๓ การปฏิบัติหลังเกิดภัย และการฟื้นฟูบูรณะ ดังนี้

๑) ปลัดอำเภอร่วมกับกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนร่วมกับตำรวจและ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดวิธีการขนย้ายผู้ร่วมชุมนุมประท้วงกลับไปยังภูมิลำเนาอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเป็นพี่น้องร่วมชาติ

๒) ปลัดอำเภอร่วมกับกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่าย ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ติดตามผลการแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็ว

๓) ประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติการทางจิตวิทยาเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาและมีทัศนคติต่อการดำเนินงานของรัฐ

๔) ฟื้นฟูบูรณะสิ่งที่เสียหายให้เกิดสภาวะปกติ

๕) ให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย

ท้ายสุดนี้หวังว่าการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและแสดงความคิดเห็นของผู้ชุมนุมประท้วงควรอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย หรือหากละเมิดกฎหมายบ้างรัฐเองควรใช้กระบวนการจัดการอย่างอดทน สันติวิธีกับคนร่วมชาติเดียวกัน

๗. ยุทธวิธีการเจรจา จากคำจำกัดความของการเจรจา

ปลัดอำเภอต้องทราบว่ามียุทธวิธีอะไรที่สามารถใช้เพื่อให้เกิดการเจรจาอย่างมีประสิทธิภาพก่อนที่จะไปสู่โต๊ะเจรจา ซึ่งจะเห็นว่าปลัดอำเภอแต่ละคนจะมีวัตถุประสงค์ของตนเองอยู่ในใจแล้ว เรารู้แล้วว่าเราต้องการอะไร เช่น เป้าหมายของเรา ระหว่างกระบวนการเจรจา เราก็จะมุ่งประเด็นไปที่เป้าหมายของเราจนกระทั่งไม่ได้คำนึงถึงเป้าหมายหรือความต้องการของผู้อื่น ซึ่งมักเกิดขึ้นในสังคมของเรา

เงื่อนไขหรือสภาวะที่ทำให้การเจรจาบรรลุผลสำเร็จเราต้องเพิ่มความเป็นไปได้ของการเจรจาอย่างได้ผลก่อนที่จะเข้าถึงกระบวนการแท้จริง ได้แก่

๗.๑ การนำเสนอหัวข้อหรือประเด็นที่จะเจรจาเราสามารถกำหนดประเด็นให้กว้างหรือแคบก็ได้ แต่จะเป็นการยากลำบากสำหรับการเจรจา

๗.๒ ให้หาคู่กรณีที่

๑) มีความเต็มใจที่จะเจรจา กล่าวคือคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งตกลงหรือมีเวลาที่จะนั่งเจรจาในประเด็นปัญหา ในกรณีนี้ มีบุคคลที่แสดงความเต็มใจในการเจรจากับเจ้าของโครงการ โดยมีบุคคลที่คู่กรณีให้ความไว้วางใจทำหน้าที่คนกลาง

๒) พร้อมที่จะเจรจา กล่าวคือ ความพร้อมของคู่กรณีในการเจรจามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวทางจิตใจ เพื่อรับฟังและพิจารณาทางเลือกอื่นที่มีเหตุผล นอกจากนี้ ยังโยงไปถึงการเตรียมตัวด้านข้อมูลที่จำเป็น ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ และทางเลือก ซึ่งท้ายที่สุดนำมาซึ่งการตัดสินใจที่ดี

๓) มีอำนาจตัดสินใจ บุคคลที่เข้าไปนั่งในโต๊ะเจรจา ควรมีสิทธิโดยชอบธรรมในการตัดสินใจ ไม่ใช่เพียงมาแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่านั้น ต้องมีใครสักคนที่มีความสามารถในการตัดสินใจ เพราะว่าทุกอย่างจะไม่มีประโยชน์หากคู่กรณีหลังจากใช้เวลาเจรจาที่ยาวนานและสรุปในตอนท้ายว่า “ไม่สามารถตกลงได้เพราะต้องขอความเห็นจากผู้มีอำนาจที่สูงกว่า”

๔) มีความจำเป็นต้องพึ่งพากัน กล่าวคือ การเจรจาจะเป็นประโยชน์มาก ถ้าหากว่าคู่กรณีต้องพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ความต้องการของเขาต่างได้รับการตอบสนอง ไม่ใช่เพียงบรรลุผลสำเร็จฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว

๗.๓ อำนาจอิทธิพลต่อคู่กรณี หมายความถึง วิธีการที่มีอิทธิพลต่อคู่กรณีฝ่ายตรงข้าม อาจเป็นอิทธิพล ที่ให้โทษหรือประโยชน์ต่อผู้อื่นในกระบวนการเจรจาจะมีประโยชน์มาก ถ้าต่างมีอิทธิพลเท่าเทียมกัน แต่ถ้าบุคคลหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ผลที่ตามมาคือ จะเกิดความตึงเครียด ถ้าฝ่ายหนึ่งมีอำนาจอิทธิพลเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว ผลที่ตามมาคืออาจจะไม่มีการเจรจาที่แท้จริงเกิดขึ้น เพราะว่า ผู้มีอำนาจเหนือกว่าจะดึงให้เกิดผลทางออกที่ตัวเองต้องการ

๗.๔ ความตั้งใจที่จะหาข้อตกลง

๑) มี BATNA ที่ไม่ดี (BATNA คือ วิธีทางเลือกที่ดีที่สุด แทนข้อตกลงจากการเจรจาหรือ Best Alternative to Negotiated Agreement) กระบวนการเจรจาอาจเป็นไปได้จริง ถ้าคู่กรณีไม่มีช่องทางอื่นที่จะตอบสนองความต้องการของเขา นอกเสียจากใช้กระบวนการเจรจานี้

๒) ไม่แน่ใจเกี่ยวกับผลลัพธ์หรือทางออก

๓) มีความปรารถนาให้ความขัดแย้งยุติ

๗.๕ ความรู้สึกรีบด่วน

๗.๖ ไม่มีอุปสรรคด้านจิตวิทยา กล่าวคือ ถ้าต้องการให้เจรจาเกิดขึ้นต้องมีการจัดการ และควบคุมในความรุนแรงของอารมณ์ และความรู้สึกกับฝ่ายอื่น รวมถึงอารมณ์ค้างต่าง ๆ

๘. หลักการเจรจาแบบยึดจุดยืนและการเจรจาแบบยึดผลประโยชน์เป็นหลัก (Position Negotiation and Inter-Bases Negotiation)

๘.๑ การเจรจาแบบยึดจุดยืน (Position Negotiation)

เมื่อการเจรจาอยู่บนพื้นฐานของจุดยืน ผู้เกี่ยวข้อง ในปัญหาความขัดแย้ง มักจะรู้สึกว่าเป็นศัตรูกัน ผู้ที่จะเจรจาจะเรียกร้องผลลัพธ์ที่ตนคาดไว้อย่างรวดเร็ว ดังที่ได้ตั้งจุดยืนไว้ ผู้เกี่ยวข้องมักจะเคลือบแคลงและกลัวเกี่ยวกับแรงจูงใจของฝ่ายตรงข้าม โดยที่ไม่รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญที่แท้จริงของแต่ละฝ่ายกลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่

๑) ปิดบังข้อมูลของตนและต้องการข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒) วัดผลสำเร็จจากการสูญเสียของฝ่ายตรงข้าม

๓) ไม่เคยถามคำถามที่ตนเองไม่เคยรู้คำตอบ

๔) คิดว่าฝ่ายตรงข้ามมีความตั้งใจที่แย่ที่สุด

การเจรจาแบบยึดจุดยืน เป็นการแข่งขันความสำเร็จมักจะมองในรูปของประสบชัยชนะ การเจรจาแบบนี้มักจะได้ผลลัพธ์เป็นศูนย์ โดยที่ฝ่ายหนึ่งได้ผลประโยชน์ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ ไม่มีฝ่ายใดชนะโดยเด็ดขาด การต่อรองในจุดยืนมักจะจบลงที่มีการยอมรับกันครึ่งทางระหว่างจุดยืนสองจุดยืน โดยไม่ค่อยมีการพิจารณาถึงทางเลือกหรือผลลัพธ์อื่นๆ ที่จะใช้ผลประโยชน์มากกว่าต่อทั้งสองฝ่าย

ในขณะที่การเจรจาแบบยึดจุดยืน อาจจะมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนน้อย ๆ และมีประเด็นปัญหาเล็ก ๆ ไม่หลายประเด็นนัก ตัวอย่างเช่น การซื้อของในตลาด มันซับซ้อนน้อยกว่าประเด็นปัญหาเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ซึ่งผลที่ตามมาของกรณีหลัง รวมทั้งความเสี่ยงนั้นสูงกว่าต่อผู้มีส่วนร่วมในปัญหา

๘.๒ การเจรจาแบบยึดผลประโยชน์ (Interest Negotiation)

ในการเจรจาแบบยึดผลประโยชน์เป็นหลัก ผู้มีส่วนร่วมคิดว่าผลประโยชน์ของฝ่ายตนนั้นมีความสัมพันธ์ (ผลประโยชน์ร่วมกัน) กับของฝ่ายอื่น ซึ่งเป็นไปได้ที่จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายการเจรจาโดยยึดผลประโยชน์อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งต้องการให้ทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้องกับปัญหามาทำงานร่วมกัน เพื่ออำนวยให้ได้ผลลัพธ์ที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายแทนที่จะใช้จุดยืนที่อยู่ห่างกันมาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะบอกหรือระบุความต้องการความหวัง ความกลัว และความห่วงใย (ผลประโยชน์) ซึ่งสิ่งที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ต้องการการอภิปรายอย่างเปิดเผย เปิดกว้าง ระหว่างทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ในการเจรจาแบบยึดผลประโยชน์เป็นหลัก จะช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกัน เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่เป็นแรงจูงใจของแต่ละกลุ่ม เมื่อผลประโยชน์เป็นที่เข้าใจเด่นชัด จะสามารถเปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์และใช้ในการสร้างทางเลือกที่จะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

๘.๓ <u>หลักการเจรจาแบบยึดผลประโยชน์เป็นหลัก</u> ได้แก่

สร้างโครงสร้างและกระบวนการการประสานความร่วมมือกันในการจัดการกับปัญหา

๑) ระบุผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้บรรลุอยู่ในข้อตกลง

๒) แปลผลประโยชน์ไปเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเกณฑ์ในการประเมินผล

๓) เจรจาในพื้นฐานในการประสานผลประโยชน์มากกว่าที่จะแลกเปลี่ยนเพื่อจุดยืน

๔) สร้างและประเมินทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของวัตถุประสงค์และเกณฑ์ที่มาจากผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

๕) พิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ที่จะเลือกมาเป็นข้อตกลงและตระหนักว่ามีอิทธิพลต่อทางเลือกที่เป็นไปได้ การเจรจาต้องการให้ได้ ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากที่สุด หรือในทางตรงข้ามการเจรจาต่อรองที่มีผู้มีส่วนร่วม และสามารถได้สิ่งที่ต้องการ โดยไม่ต้องอาศัยการเจรจาก็ไม่สามารถจะทำให้เกิดข้อตกลงในเรื่องที่เป็นแก่นของปัญหาได้

เปรียบเทียบระหว่างการเจรจาแบบยึดจุดยืน และการเจรจาถือผลประโยชน์เป็นหลัก

การเจรจาโดยยึดจุดยืน	การเจรจาโดยถือผลประโยชน์เป็นหลัก
๑. ให้ได้ส่วนแบ่งที่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	๑. ได้ความพึงพอใจอย่างมากจากทุกฝ่าย
๒. เป็นผลลัพธ์แบบแพ้ชนะ	๒. ความพยายามที่จะทำให้บรรลุต่อความต้องการของทุกฝ่าย
๓. เกิดความสัมพันธ์แบบเป็นปฏิปักษ์	๓. ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่จะทำให้บรรลุต่อความต้องการของทุกฝ่าย
๔. ผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายถูกมองว่าเป็นความขัดแย้งต่ออีกฝ่ายหนึ่ง	๔. มองหาจุดที่เห็นว่า หรือมีประโยชน์ร่วมกัน
๕. พยายามเปิดเผยความลับของฝ่ายตรงข้ามให้มากที่สุดในขณะเดียวกัน ก็พยายามที่จะปกปิดและทำให้ฝ่ายตรงข้ามเข้าใจผิด	๕. แบ่งปันข้อมูลและช่วยกันสร้างทางเลือกเพื่อให้ผลประโยชน์ ด้วยกันทุกฝ่าย
๖. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเริ่มต้นที่การตั้งความต้องการไว้สูง และเปลี่ยนจุดยืนอย่างลังเล	๖. มุ่งที่ผลประโยชน์ไม่ใช่จุดยืน
๗. ใช้การคุกคาม ถกเถียงในการให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี	๗. ใช้เหตุผล และประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหา

๘.๔ กระบวนการการเจรจาต่อรองของสาธารณะ (Public Negotiation Process)

การเจรจาต่อรองโดยยึดผลประโยชน์เป็นหลักสามารถนำมาใช้ช่วยในกระบวนการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาง่าย ๆ ของคน ๒ คน หรือปัญหาที่ซับซ้อนที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ตัวอย่างของปัญหาง่าย ๆ เช่น การเจรจาต่อรองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายให้ได้ราคาเป็นธรรมสำหรับสินค้าหรือบริการ ตัวอย่างของการเจรจาในเรื่องซับซ้อน ได้แก่ กระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากในการที่จะให้ได้ข้อตกลงในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เช่นการตั้งโรงกำจัดของเสีย

การเจรจาต่อรองในกรณีที่คู่กรณีเป็นบุคคล และระหว่างกลุ่มของบุคคลต้องใช้วิธีการที่ต่างกัน ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เช่น การสร้างเขื่อนและการจัดสรรน้ำ หรือการเปลี่ยนแปลง การใช้ที่ดินอื่นๆ ความต้องการสำหรับการเป็นตัวแทนขององค์กรและการที่สาธารณะตรวจสอบได้ ได้สร้างกระบวนการเจรจาต่อรองในแง่มุมอื่น

เมื่อได้เจรจาต่อรองแบบยึดผลประโยชน์เป็นหลักเพื่อสนับสนุน การตัดสินใจกระบวนการมักจะอ้างร่วมกันวางแผนและตัดสินใจ หลักการพื้นฐานของกระบวนการคือ การร่วมมือกัน มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา อะไรคือแรงจูงใจในการเข้าร่วมกระบวนการคือ การตระหนักว่า มีวัตถุประสงค์หลายประการร่วมกันอยู่ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะได้รับมากขึ้น ถึงเข้าร่วมกระบวนการการมีส่วนร่วมนี้ มากกว่าที่จะดำเนินการฝ่ายเดียว และขึ้นอยู่กับทางเลือกในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ต้องให้ความสนใจในความห่วงใยทั้งหมด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา กุญแจของความสำเร็จในทางการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม ขึ้นอยู่กับโครงการของกระบวนการ ดังนั้น จึงเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ หรือตัวแทนในการสร้างและปรับปรุงกระบวนการโดยพวกเขาเอง รวมทั้งการเจรจาในประเด็นที่เป็นแก่นสาร ผู้มีส่วนร่วมต้องมีส่วนร่วมจากการประเมินตั้งแต่เริ่มต้น ว่ามีความเหมาะสม ในการที่จะใช้วิธีการการมีส่วนร่วมหรือไม่ ตลอดกระบวนการไปจนถึงการลงมือปฏิบัติของข้อตกลง และติดตามผลการดำเนินงาน

๘.๕ การประเมินข้อตกลงที่น่าจะเป็นไปได้ (Assessing the Likelihood of Agreement)

การเจรจาให้ได้ข้อตกลงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจะจัดกลุ่มตามประเด็นปัญหา ผู้เกี่ยวข้องกรอบการเมือง และกรอบกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้การเจรจายุ่งยากขึ้นก็ทำให้มีความจำเป็นมากขึ้นที่จะต้องนำมาพิจารณาด้วยเหมือนกัน

๑) ประเด็นปัญหา ง่ายกว่าถ้ามีความชัดเจนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ข้อมูลและผลประโยชน์โดยไม่มีข้อขัดแย้งมาก ต้องการข้อตกลงเร่งด่วนจากทุกฝ่าย และมีทางแก้ไขหลายทางที่ฝ่ายต่างๆ จะได้ประโยชน์ทุกฝ่ายกรณี ยากกว่าถ้าไม่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณค่าและโครงสร้าง มีข้อขัดแย้งมาก ข้อตกลงไม่เร่งด่วนสำหรับบางกลุ่มและมีทางแก้น้อยที่ฝ่ายต่าง ๆ จะได้ประโยชน์

๒) ผู้เกี่ยวข้อง ง่ายกว่าถ้าจำแนกง่าย จำนวนน้อยผลประโยชน์แยกได้ชัดเจน เกี่ยวเนื่องกันไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างอิสระ สถานการณ์ ปัจจุบันไม่แน่นอนและต้องการแก้ไขสำหรับทุกฝ่าย ยินดีที่จะทำงานร่วมกัน เชื่อใจกันมาก และมีทรัพยากรที่จะร่วมทำงาน กรณียากกว่าถ้า จำแนกยาก จำนวนมาก ผลประโยชน์แยกแยะยากและไม่ยอมรับว่าถูกต้องจากทุกฝ่าย ไม่เกี่ยวเนื่องกัน บางส่วนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างอิสระ สถานการณ์ปัจจุบันสนับสนุนบางฝ่าย ไม่ยินดีจะร่วมงานกัน เชื่อใจกันน้อย และบางฝ่ายไม่มีทรัพยากรที่จะร่วมงาน

๓) กรอบความขัดแย้ง ง่ายกว่าถ้าการเจรจาครั้งก่อนๆ ที่คล้ายกันประสบความสำเร็จ ประเด็นปัญหายังไม่เป็นที่สนใจของสาธารณะ บรรยากาศการเมืองดี และยังไม่มีการเลือกตั้งในระยะเวลาอันใกล้กรณียากกว่าถ้าประเด็นปัญหาที่ไม่เคยแก้ไขมาก่อน ประเด็นปัญหาเป็นที่สนใจทั้งสาธารณะและการเมือง บรรยากาศการเมืองไม่ดี และการเลือกตั้งจะมีเร็วๆ นี้

๔) กรอบนโยบายและกฎหมาย ง่ายกว่าถ้า มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจนมีนโยบายสนับสนุนการเจรจาเพื่อแก้ปัญหา กฎหมายและนโยบายยุติธรรมและยอมรับได้ และนโยบายและกฎหมายเป็นที่เข้าใจของทุกฝ่าย กรณียากกว่าถ้าไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน นโยบายและกฎหมายแบ่งแยกและไม่เสมอภาค กฎหมายและนโยบายไม่ยุติธรรมและยอมรับไม่ได้ และนโยบายและกฎหมายไม่เป็นที่เข้าใจของทุกฝ่าย

❍ การบริหารความขัดแย้ง (Confilct Management)

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อบุคคลมีเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันและความแตกต่างเหล่านี้จะก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งต่อมาภายหลัง

ความขัดแย้ง (Confilct) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า conflicgere ตามความหมายของ Webster Dictionary คำว่า Conflict หมายถึงการต่อสู้ การสงคราม การไม่ถูกกันเมื่อความสนใจ ความคิดเห็นหรือการกระทำไม่เหมือนกัน

ความขัดแย้งตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๓๘ : ๑๓๗) หมายถึง การไม่ลงรอยกัน ซึ่งหากจะแยกพิจารณาคำว่า “ขัด” ราชบัณฑิตสถาน (๒๕๓๘ : ๖๘) หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน ต้านไว้ ทานไว้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความขัดแย้ง ประกอบด้วยอาการทั้งขัดและแย้ง ซึ่งหมายถึง การที่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทำตามกันแล้วยังพยายามที่จะต้านเอาไว้ด้วย

อุทัย หิรัญโต (๒๕๒๓ : ๒๑๘) ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ

๑. ความคิดเห็น ความคิดเห็นที่ตรงกันของมนุษย์จะช่วยให้บุคคลคบค้าสมาคมกันได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าความคิดเห็นไม่ลงรอยกันและฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

๒. แนวทางปฏิบัติ ผู้ที่มีแนวความคิดเห็นอย่างเดียวกัน ย่อมจะร่วมงานกันได้ แต่แนวทางปฏิบัติย่อมแตกต่างกัน เพราะการทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย ทุกคนย่อมแสวงหาหนทางปฏิบัติที่ตนคิดว่าเหมาะสม คนที่มีความคิดเห็นตรงกันในหลักการ อาจไม่เห็นด้วยกับวิธีปฏิบัติของอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ ความขัดแย้งอาจจะเกิดจากเหตุนี้ได้อีกทางหนึ่ง

๓. ผลประโยชน์ คือสิ่งที่ทุกคนต้องการหรือความพึงพอใจของแต่ละคน ความขัดแย้งกันเพราะผลประโยชน์มองเห็นได้ชัดเจนและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุด ผลประโยชน์เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง โดยเพราะประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการเมือง

นอกจากนี้ยังได้มีการพยายามให้ความหมายของคำว่าขัดแย้งซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

๑. ความขัดแย้ง เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องมีการตัดสินใจ แต่ละคนจะมีการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการเลือกกระทำ

๒. ความขัดแย้ง เกิดขึ้นระหว่างบุคคลเมื่อไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายบรรลุเป้าหมายหรือความพึงพอใจร่วมกันได้

๓. ความขัดแย้งเป็นกระบวนการทางสังคม เมื่อแต่ละฝ่ายมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ค่านิยมที่แตกต่างกันและแต่ละฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่เข้ากันไม่ได้ทำให้เกิดความขัดแย้งตามมา

การแก้ไขความขัดแย้ง

วิธีการแก้ไขความขัดแย้งของคนเราจะต่างกัน แต่ละคนย่อมจะมีวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของตนเอง ซึ่งวิธีการส่วนใหญ่มักจะใช้กันได้แก่ การหลีกหนีปัญหา การกลบเกลื่อนหรือถ่วงเวลาเพื่อคลี่คลายปัญหา การต่อรองประนีประนอม การเผชิญหน้า อาจมีหลายรูปแบบตั้งแต่ การลงโทษ การกลั่นแกล้ง การใช้กำลังเข้าต่อสู้ เพื่อให้เกิดการแพ้ชนะ การเจรจาทำความตกลงซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและสร้างสรรค์

การแก้ไขความขัดแย้งของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ร่วมกับทุกองค์กร ประชาชน รวมถึงทีมงาน ได้แก่ การสร้างความราบรื่นในการทำงานร่วมกัน สร้างความเข้าใจอันดีและความสามัคคี ก่อให้เกิดความรักใคร่และความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มผลผลิต และเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้ง หลักของมนุษยสัมพันธ์คือ การตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยใช้หลักปฏิบัติที่ว่า เมื่อเราต้องการสิ่งใด ผู้อื่นก็มีความต้องการสิ่งนั้นเช่นกัน ส่วนในด้านจิตใจก็ให้ยึดหลักที่ว่า เอาใจเขามาใส่ใจเรา

นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้าน ยังทำหน้าที่ในการบริหารความขัดแย้ง คือ การประนีประนอมข้อพิพาท ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งลักษณะของข้อพิพาทที่จะทำการประนีประนอมได้ คือ

(๑) เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับความแพ่งหรือความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้

(๒) คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมยอมความ

(๓) ข้อพิพาทนั้นเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน

การไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาท มีข้อดี/ข้อเสีย ดังนี้

ข้อดี คือ การเจรจาง่ายขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างคู่พิพาทไม่เสียไป รวดเร็ว ประหยัด เป็นความลับทำให้ความลับของคู่กรณีไม่เสียหาย

ข้อเสีย คือ การไกล่เกลี่ย/ประนีประนอมจะมีบุคคลที่สามเข้ามาดำเนินการ ผลของข้อตกลงอาจจะไม่ปฏิบัติตาม ความสำเร็จอยู่ที่ประสบการณ์ของผู้ไกล่เกลี่ย

เทคนิคการแก้ไขปัญหา

มีเทคนิคอยู่หลายประการด้วยกัน การแก้ไขปัญหาที่ดีเกิดจากการประยุกต์เทคนิคต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ก็คือ การรับฟัง การให้คำแนะนำผู้อื่นให้สามารถคิดและแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง การทำให้ผู้อื่นสามารถคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบ การเจรจาหาทางแก้ไขเมื่อมีปัญหา การมองตัวปัญหาเพื่อหาสาเหตุ

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สามารถจัดการได้ โดยคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของความขัดแย้ง สามารถเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ในการพัฒนาหมู่บ้านได้ เนื่องจากความขัดแย้งในปริมาณที่เหมาะสมสามารถก่อให้เกิดการจูงใจให้คนริเริ่มแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้าใจธรรมชาติของความขัดแย้งย่อมได้เปรียบในการที่จะควบคุมความขัดแย้งให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมต่อการบริหารงานหมู่บ้าน

❍ การประสานงาน (Coordinating) กับหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ

การประสานงาน หมายถึง การบริหารหมู่บ้านของคณะกรรมการหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเป็นการบริหารที่จัดระเบียบหรือวิธีการปฏิบัติงานเพื่อลดความขัดแย้ง ลดความซ้ำซ้อน และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานของหมู่บ้านอยู่ในฐานะ ๒ บทบาท คือ

(๑) เป็นตัวแทนประชาชนของหมู่บ้าน ที่จะนำปัญหา/ความต้องการ แจ้งไปยังหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

(๒) เป็นตัวแทนภาครัฐ ที่จะนำนโยบายต่าง ๆ ไปชี้แจงทำความเข้าใจให้กับประชาชนได้รับทราบ

◆ ตัวแทนกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ เช่น นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ/เจ้าหน้าที่ (ที่ทำการปกครองอำเภอ/กรมการปกครอง) พัฒนาการอำเภอ/พัฒนากรประจำตำบล (สำนักงานพัฒนาชุมชน/กรมการพัฒนาชุมชน) เกษตรอำเภอ/เกษตรตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอ/กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สาธารณสุขอำเภอ/ผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำตำบล/หัวหน้าสถานีอนามัยตำบล (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/กระทรวงสาธารณสุข) ท้องถิ่นอำเภอ (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอ/กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) ฯลฯ

◆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายก อบต. ปลัด อบต. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล ปลัดเทศบาลตำบล ฯลฯ

ภาคประชาชน เช่น เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน ชมรมออกกำลังกาย ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชมรมผู้สื่อข่าวท้องถิ่น ลูกเสือชาวบ้าน ฯลฯ

เทคนิคการประสานงาน

๑. องค์ประกอบของการประสานงาน ประกอบด้วย

(๑) ความร่วมมือ โดยจะต้องสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

(๒) ความรับผิดชอบและจังหวะเวลา โดยต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน ตามกรอบเวลาที่กำหนดกันไว้อย่างเคร่งครัด

(๓) ความสอดคล้องกัน โดยเป็นการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อนและเหมาะสมพอดีระหว่างกัน

(๔) ระบบการสื่อสาร โดยต้องมีระบบการสื่อสารที่สามารถสื่อสารเข้าใจตรงกันอย่างรวดเร็ว และราบรื่น

(๕) ผู้ประสานงาน จะต้องมีทักษะที่สามารถดึงทุกฝ่ายร่วมกันทำงาน เพื่อนำไปสู่จุดหมายเดียวกันตามวัตถุประสงค์ของงาน ซึ่งคุณสมบัติผู้ประสานงานที่ดี ได้แก่ มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ มีความรอบคอบในการติดต่อประสานงาน มีความน่าเชื่อถือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะการบริหารความขัดแย้งยึดมั่นในสัญญาและมีความตรงต่อเวลา

๒. รูปแบบและหลักการประสานงานที่ดี

(๑) การยิ้มแย้ม ควรมีการทักทายด้วยการยิ้มแย้มกับผู้ที่จะประสานงานด้วยก่อน เพื่อเป็นสื่อไมตรีที่ดีระหว่างกัน

(๒) การยอมรับ ควรยอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกียรติกับผู้ที่จะประสานงานด้วย อันเป็นหนทางหนึ่งที่ให้เกิดความยอมรับระหว่างกัน และอาจมีการศึกษาเรียนรู้ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติของหน่วยงานที่มีการประสานงานด้วย เพื่อให้เกิดการยอมรับการปฏิบัติงานระหว่างกัน

(๓) การเยี่ยมเยียน ควรมีการพบปะ สนทนา และเยี่ยมเยียนในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องระหว่างกัน และยังอาจรับทราบปัญหา อุปสรรค ข้อดี หรือข้อเสียของหน่วยงานที่มี การประสานงานด้วย ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ผิดพลาด จะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การยกย่องและขอบคุณ ควรมีการกล่าวคำยกย่องหรือคำขอบคุณกับผู้ที่ประสานงานด้วยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ที่เราติดต่อด้วยเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความประทับใจระหว่างกัน

(๕) การเยือกเย็น โดยเมื่อมีการประสานงานระหว่างกันควรมีความเยือกเย็น สุขุม รู้จักพูด และรู้จักฟัง อันจะทำให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและช่วยให้งานประสบความสำเร็จด้วยดี

๓. แนวทางการแก้ไขปัญหากับผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการประสานงาน โดยควรใช้วิธีเจรจากับผู้ที่ติดต่อประสานงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการประสานงานด้วยความจริงใจ ซึ่งมีหลักการและแนวทางการเจรจาที่ดี ดังนี้

(๑) มีเทคนิคการพูด โดยการเจรจาควรมีการวางแผนการพูด คิดว่าจะพูดอะไร อย่าพูดในขณะที่โกรธ มีเป้าหมายการพูด ลำดับความคิดและเรื่องที่จะพูด เลือกใช้คำพูดอย่างระมัดระวัง และควรเขียนถึงสิ่งที่เราจะพูดก่อนมีการเจรจาระหว่างกัน

(๒) ไม่ให้เกิดการเสียหน้า โดยควรหลีกเลี่ยงการกล่าวหากัน ระมัดระวังการใช้ภาษาและเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม อย่ากล่าวโจมตีกัน และเน้นการเจรจาที่มีลักษณะการแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนางานเท่านั้น

(๓) ถูกกาลเทศะ การเจรจาควรอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่สามารถยอมรับการวิจารณ์ระหว่างกันได้ ซึ่งควรอยู่ในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว และเจรจากันในลักษณะตัวต่อตัว เพื่อให้การเจรจามีความราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จ

(๔) มุ่งเน้นการปรับปรุง การเจรจามุ่งเน้นการพูดที่เป็นเรื่องของการปรับปรุงและพัฒนางาน เพื่อแสดงออกให้เห็นว่าเราต้องการความช่วยเหลือจากคู่เจรจา และจะทำให้การทำงานดีขึ้น นอกจากนี้ไม่ควรกล่าวย้ำถึงความผิด อันทำให้การเจรจาเกิดการต่อต้านและไม่บรรลุผลสำเร็จ

(๕) มีการสื่อสารสองทาง การเจรจาควรให้มีการสื่อสารสองทางด้วยการกระตุ้นให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายรับทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) มีความยืดหยุ่น การเจรจาควรมีความยืดหยุ่นให้คู่เจรจาแสดงความรู้สึกและกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นออกมา เพื่อพัฒนางานหรือแก้ไขปัญหาร่วมกัน

(๗) มีน้ำใจช่วยเหลือ การเจรจาควรแสดงถึงน้ำใจที่ต้องการให้ความช่วยเหลือต่อคู่เจรจาด้วยการเสนอแนะวิธีการทำงานที่ดีและทำให้ดีและทำให้เขาเชื่อมั่นว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถปรับปรุงให้งานดีขึ้น รวมทั้งยังได้เพิ่มพูนความสัมพันธ์ให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๔. การสร้างวัฒนธรรมในการประสานงานที่ดี

ควรมีการสร้างบรรยากาศที่ดี หรือสร้างกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดแข่งขันกีฬา ร่วมปลูกต้นไม้ เป็นต้น จะเอื้ออำนวยให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

❍ เทคนิคการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ

“การประชุม” อาจเป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับหลาย ๆ คน หรือบางครั้งเราอาจเกิดความสงสัยว่าทำไมแค่เรื่องเล็กๆ ก็ต้องประชุมด้วย สำหรับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการหมู่บ้านให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น คงจะปฏิเสธเรื่องการประชุมไม่ได้ เพราะจะต้องเกี่ยวกับภารกิจ/กิจกรรมที่หลายองค์กรต่าง ๆ จะนำลงสู่หมู่บ้านโดยประสานไปยังหมู่บ้าน

ดังนั้น การประชุมจะไม่น่าเบื่อ เพราะผู้จัดทำได้รวบรวมเทคนิคการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถนำไปเป็นแนวทางและใช้ให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

๑. การวางแผนการประชุมประจำปี

การประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๐ ให้คณะกรรมการหมู่บ้านประชุมกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ภายในเจ็ดวันหลังจากการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่นายอำเภอเรียกประชุม

ดังนั้น กม. สามารถกำหนดวางแผนการประชุมประจำปีตามปีปฏิทินไว้ล่วงหน้าได้ และติดประกาศให้ทราบโดยทั่วกันในหมู่บ้าน เพื่อความเป็นระบบ/ระเบียบของคณะกรรมการหมู่บ้าน

๒. ประชุมในเรื่องที่จำเป็น

การประชุมลักษณะนี้ คือ การปรึกษาหารือ เป็นเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นที่หลากหลาย เป็นที่ต้องหาข้อสรุปร่วมกัน ดังนั้น ต้องชี้แจงให้ผู้เข้าประชุมทราบร่วมกันว่า ทำไมต้องประชุม ใช้เวลาการประชุมเท่าไหร่ เพราะท่านจะต้องบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

๓. การประชุมที่ดี ต้องกำหนด "ระเบียบวาระการประชุม" อย่างชัดเจนไว้ล่วงหน้า และประธานจะต้องทำการประชุมโดยยึด "ระเบียบวาระ" อย่างเคร่งครัด โดยทุกวาระต้องมี "มติ" ที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องทำและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

๔. เดินตามวาระการประชุม เมื่อเริ่มประชุมแล้ว ก็ควรเดินหน้าต่อไปตามระเบียบวาระ ไม่ใช่พูดย้อนใหม่ในเรื่องที่ประชุมไปแล้ว เพื่อให้คนเข้าประชุมทีหลัง (มาสาย) ตามได้ทัน เพราะเป็นหน้าที่ของผู้เข้าประชุมสายจะต้องสอบถามติดตามเอาเองในประเด็นสาระที่ได้ประชุมกันผ่านไปแล้ว

บรรยากาศที่แสดงว่าการประชุมทีมงานหรือกลุ่มมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- ทุกคนมาตรงเวลา
- ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
- มีระเบียบวาระที่ชัดเจน
- ไม่เครียดมากเกินไป

ประธานที่จะนำการประชุมได้ดี ควรมีลักษณะหรือดำเนินการอย่างไรบ้าง

- มีความเป็นผู้นำ
- ไม่ปล่อยให้มีการพูดนอกประเด็น
- หลีกเลี่ยงการสรุปและการทาน (ทบทวน) ที่เยิ่นเย้อฟุ่มเฟือย
- เดินตามระเบียบวาระที่กำหนดไว้

ลักษณะของการประชุมที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร

- เริ่มและเลิกตรงเวลา
- มีข้อสรุปที่ชัดเจน (คือ รู้ว่าใครจะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำอย่างไร)
- ผลสรุปสามารถกำหนด "สิ่งที่จะต้องทำ" หรือแผนกิจกรรมชัดเจน

การจัดทำระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระการประชุม มีความสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ทำให้ผู้เข้าประชุมทราบขอบเขตของการประชุมและทราบประเด็นล่วงหน้า สามารถเตรียมข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อเสนอที่ประชุม หรือหากไม่เข้าประชุมเอง ก็จะได้มอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เข้าประชุมแทน

นอกจากนั้น ยังเป็นการจัดระเบียบการประชุมให้ดำเนินการเป็นไปตามลำดับ ป้องกันการพูดข้ามระเบียบวาระหรืออภิปรายนอกเรื่อง ประธานสามารถจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับระเบียบวาระต่างๆ หากไม่มีระเบียบวาระชัดเจน อาจมีการอภิปรายมากเกินจำเป็น ทำให้ไม่สามารถประชุมให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาได้

รูปแบบของระเบียบวาระการประชุม

(๑) รูปแบบการประชุมที่เป็นทางการ ในการประชุมใหญ่ๆ หรือการประชุมที่จัดอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ มักใช้รูปแบบที่มีระเบียบวาระเหมือนกันทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้สื่อความเข้าใจชัดเจนตรงกัน ระเบียบวาระดังกล่าวมักมี ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๑.๑ .....

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ

๓.๑ .....

๓.๒ .....

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

๔.๑ .....

๔.๒ .....

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

(๒) รูปแบบการประชุมที่ไม่เป็นทางการ ที่ประชุมอาจกำหนดรูปแบบง่าย ๆ โดยไม่ต้องมีระเบียบวาระครบถ้วนเป็นแบบฉบับ มักใช้ในการประชุมที่ไม่ค่อยเป็นทางการ หรือที่ประชุมกลุ่มย่อย ๆ หัวข้อประชุมเพียงแต่เรียงลำดับ ๑-๒-๓ เท่านั้น

รายละเอียดในระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

เมื่อประธานกล่าวเปิดประชุมแล้ว หากไม่มีเรื่องแจ้งให้ทราบ ก็เขียนว่า ไม่มี ระเบียบวาระที่ ๑ นี้ ไม่ต้องมีการลงมติ เพราะไม่ใช่เรื่องพิจารณา แต่อาจมี ข้อสังเกต ได้ ระเบียบวาระนี้จะลงท้ายว่าที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

ประธานจะเป็นผู้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณารายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยอาจให้พิจารณาทีละหน้า ในกรณีที่มิได้แจกล่วงหน้า หรือรวบยอดทั้งฉบับในกรณีที่แจกล่วงหน้าแล้ว หากมีผู้เสนอแก้ไขเลขานุการจะต้องบันทึกข้อความที่แก้ไขใหม่อย่างละเอียดและข้อความใหม่จะต้องปรากฏในรายงานการประชุมครั้งนี้ด้วย ระเบียบวาระนี้จะลงท้ายว่า “ที่ประชุมพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ... โดยไม่มีการแก้ไข (หรือมีการแก้ไข)”

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ

บางแห่งใช้คำว่า เรื่องสืบเนื่อง คือ สืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว เป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในการประชุมครั้งก่อนๆ แต่การใช้คำว่า เรื่องสืบเนื่อง อาจทำให้เกิดความผิดพลาด โดยมีการนำเรื่องที่เลื่อนจากการพิจารณาครั้งก่อนมาพิจารณาและลงมติในระเบียบวาระนี้ ทำให้สับสนกับระเบียบวาระที่ ๔ ซึ่งเป็นเรื่องพิจารณาโดยเฉพาะ

ในการประชุมส่วนใหญ่ ระเบียบวาระที่ ๓ นี้ เป็นเรื่องที่ผู้เข้าประชุมจะรายงานผลงาน หรือเรื่องราวสำคัญในหน่วยงานของตน ที่ประชุมเพียงแต่ รับทราบ หรือ มีข้อสังเกต เช่นเดียวกับระเบียบวาระที่ ๑

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

ระเบียบวาระนี้เป็นหัวใจของการประชุม เลขานุการจะต้องส่งข้อมูลประกอบการพิจารณาให้กรรมการศึกษาล่วงหน้า หากข้อมูลมากจะต้องสรุปสาระสำคัญให้กรรมการอ่านด้วย หัวข้อต่างๆ ที่จะนำมาพิจารณาจะต้องตั้งชื่อเรื่องให้กระชับชัดเจนทุกเรื่อง เมื่อผู้เกี่ยวข้องอ่านก็จะทราบทันทีว่าเป็นเรื่องใดทำให้ประหยัดเวลาอ่านและในที่ประชุมก็อภิปรายได้ตรงประเด็น

ตัวอย่างการตั้งชื่อเรื่อง เช่น

๔.๑ การจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับเด็กเรียนดีแต่ยากจน

๔.๒ การจัดงานกิจกรรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

ระเบียบวาระที่ ๔ จะลงท้ายด้วยมติที่ประชุม เช่น “ที่ประชุมมีมติอนุมัติตามเสนอ” หรือ “ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติดังนี้ ๑...๒...๓....” มติที่ประชุมจะต้องกระชับและชัดเจนว่าอนุมัติหรือไม่มอบหมายให้ใคร ทำอะไร ให้แล้วเสร็จเมื่อไร อย่างไร เป็นต้น

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

ระเบียบวาระนี้อาจเป็นเรื่องเร่งด่วนที่มิได้แจ้งล่วงหน้า มิได้บรรจุไว้ในระเบียบวาระที่ ๔ ประธานอาจนำมาพิจารณาในระเบียบวาระที่ ๕ หรืออาจเป็นเรื่องเสนอเพิ่มเติมที่ไม่มีการลงมติก็ได้

การเขียนรายงานการประชุม

ความสำคัญของรายงานการประชุม

รายงานการประชุม เป็นรายงานประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สรุปได้ ดังนี้

๑) เป็นองค์ประกอบของการประชุม การประชุมอย่างเป็นทางการจะมีองค์ประกอบ ๘ ประการ ได้แก่ (๑) ประธาน (๒) องค์ประชุม (๓) เลขานุการ (๔) ญัตติ (๕) ระเบียบวาระการประชุม (๖) มติ (๗) รายงานการประชุม (๘) หนังสือเชิญประชุม

๒) เป็นหลักฐานการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานในองค์กรใด ๆ ก็ตาม ย่อมมีการประชุมเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำหนดนโยบาย พิจารณาข้อเสนอ ฯลฯ

๓) เป็นเครื่องมือติดตามงาน รายงานการประชุมที่มีการจดมติไว้อย่างชัดเจน จะเป็นหลักฐานสำคัญให้เลขานุการหรือผู้ได้รับมอบหมายได้ติดตามงานตามมติที่ประชุม การประชุมส่วนใหญ่จะมีระเบียบวาระ “เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ” ซึ่งผู้ปฏิบัติจะรายงานผลหรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมครั้งก่อน ทั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรให้สามารถเร่งรัดพัฒนางานอย่างเต็มที่

๔) เป็นหลักฐานอ้างอิง รายงานการประชุมที่มีการรับรองจากที่ประชุมแล้ว ถือเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงได้ตามกฎหมาย หากมีปัญหาหรือความขัดแย้งในทางปฏิบัติ สามารถใช้มติการประชุมเพื่อยุติข้อขัดแย้งได้ หรือหากมีปัญหาทางกฎหมาย เช่น บุคคลหรือหน่วยงานปฏิบัติงานโดยไม่เป็นไปตามมติก็สามารถใช้รายงานการประชุมเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามกฎหมายได้

๕) เป็นข้อมูลข่าวสาร เลขานุการจะส่งรายงานการประชุมให้ผู้เข้าประชุมได้รับทราบข้อมูล หรือทบทวนเรื่องราวที่ผ่านมาในการประชุมครั้งก่อนเพื่อให้ต่อเนื่องกับการประชุมครั้งต่อไป นอกจากนั้น ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ไม่มาประชุม ได้ศึกษาข้อมูล และรับทราบมติที่ประชุมด้วย

รายงานการประชุมที่ไม่ใช่เรื่องปกปิด ยังเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทหนึ่ง ที่สามารถเผยแพร่แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้รับทราบผลงานหรือความเคลื่อนไหวของหมู่บ้าน เป็นรูปแบบหนึ่งของการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนในหมู่บ้าน

คำอธิบายการเขียนรายงานการประชุม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.๒๕๒๖ ได้ให้คำอธิบายไว้ ดังนี้

๑. ตามระเบียบ ข้อ ๒๕ ได้ให้ความหมายคำว่า รายงานการประชุมไว้ว่า **“การบันทึกความคิดเห็นของผู้ม่าประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม และมติที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน”** ดังนี้ เมื่อมีการประชุม จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการที่จะต้องรับผิดชอบจัดทำรายงานการประชุมตามแบบที่ ๑๑ ท้ายระเบียบ โดยมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อ ๒๕ ดังนี้

๑.๑ รายงานการประชุม ให้ลงชื่อคณะที่ประชุม หรือการประชุมของคณะนั้น เช่น รายงานการประชุมคณะกรรมการ.....

๑.๒ ครั้งที่ ให้ลงครั้งที่ที่ประชุมเป็นรายปี โดยเริ่มครั้งแรกจากเลข ๑ เรียงเป็นลำดับไปจนสิ้นปีปฏิทิน ทับเลขปีพุทธศักราชที่ประชุม เมื่อขึ้นปีปฏิทินใหม่ให้เริ่มครั้งที่ ๑ ใหม่ เรียงไปตามลำดับ เช่น ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ หรือจะลงจำนวนครั้งที่ประชุมทั้งหมดของคณะที่ประชุม หรือการประชุมนั้น ประกอบกับครั้งที่ประชุมเป็นรายปีก็ได้ เช่น ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๖ เป็นต้น

๑.๓ เมื่อ ให้ลงวัน เดือน ปี ที่ประชุม โดยลงวันที่พร้อมตัวเลขของวันที่ ชื่อเต็มของเดือนและตัวเลขของปีพุทธศักราช เช่น เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๑.๔ ณ ให้ลงชื่อสถานที่ที่ใช้เป็นที่ประชุม

๑.๕ ผู้มาประชุม ให้ลงชื่อและตำแหน่งของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุมซึ่งมาประชุมในกรณีที่เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้แทนหน่วยงานให้ระบุว่าเป็นผู้แทนจากหน่วยงานใด พร้อมตำแหน่งในคณะที่ประชุม หรือการประชุมนั้น ในกรณีที่เป็นผู้มาประชุมแทนให้ลงชื่อผู้มาประชุมแทน และลงท้ายว่าประชุมแทนผู้ใดหรือตำแหน่งใด หรือแทนผู้แทนหน่วยงานใด

๑.๖ ผู้ไม่มาประชุม ให้ลงชื่อและหรือตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุม ซึ่งมิได้มาประชุมโดยระบุให้ทราบว่า เป็นผู้แทนจากหน่วยงานใดพร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถมาประชุม

๑.๗ ผู้เข้าร่วมประชุม ให้ลงชื่อและตำแหน่งของผู้ที่มิได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุม ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมและหน่วยงานที่สังกัด ถ้ามี

๑.๘ เริ่มประชุมเวลา ให้ลงเวลาที่เริ่มประชุม

๑.๙ ข้อความ ให้บันทึกข้อความที่ประชุม โดยปกติให้เริ่มด้วยประธานกล่าวเปิดประชุมและเรื่องที่ประชุมกับมติหรือข้อสรุปของที่ประชุมและเรื่องที่ประชุมกับมติหรือข้อสรุปของที่ประชุมในแต่ละเรื่อง ด้วยหัวข้อ ดังนี้

๑.๙.๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
๑.๙.๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม
๑.๙.๓ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ
๑.๙.๔ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา
๑.๙.๕ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

๑.๑๐ เลิกประชุมเวลา ให้ลงเวลาที่เลิกประชุม

๒. การจดรายงานการประชุม อาจทำได้ ๓ วิธี

๒.๑ จดละเอียดทุกคำพูดของกรรมการ หรือผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนพร้อมด้วยมติ

๒.๒ จดย่อคำพูดที่เป็นประเด็นสำคัญของกรรมการหรือผู้เข้าร่วมประชุม อันเป็นเหตุผลนำไปสู่มติของที่ประชุม พร้อมด้วยมติ

๒.๓ จดแต่เหตุผลกับมติของที่ประชุมการจดรายงานการประชุมโดยวิธีใดนั้น ให้ที่ประชุมเป็นผู้กำหนด หรือให้ประธานและเลขานุการของที่ประชุมปรึกษากันและกำหนด

๓. การรับรองรายงานการประชุม อาจทำได้ ๓ วิธี

๓.๑ รับรองในการประชุมครั้งนั้น ใช้สำหรับกรณีเร่งด่วน ให้ประธานหรือเลขานุการของที่ประชุมอ่านสรุปมติให้ที่ประชุมพิจารณารับรอง

๓.๒ รับรองในการประชุมครั้งต่อไป ประธานหรือเลขานุการ เสนอรายงานการประชุมครั้งที่แล้วมาให้ที่ประชุมรับรอง

๓.๓ รับรองโดยการแจ้งเวียน ใช้ในกรณีที่ไม่มีการประชุมครั้งต่อไป หรือมีแต่ยังกำหนดเวลาประชุมครั้งต่อไปไม่ได้ หรือมีระยะเวลาห่างจากการประชุมครั้งนั้นมาก ให้เลขานุการส่งรายงานการประชุมไปให้บุคคลในคณะกรรมการพิจารณารับรอง ภายในระยะเวลาที่กำหนด

บรรณานุกรม

กองยุทธศาสตร์สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (๒๕๔๐). **ทรงเป็นแรงบันดาลใจ.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด.

กองวิชาการและแผนงาน. (๒๕๕๘). **เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อทบทวนแผนยุทธศาสตร์กรมการปกครองไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ แนวความคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.** กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.

กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล กองวิชาการและแผนงาน. (๒๕๕๘). **รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานในภารกิจของกรมการปกครองในประเด็นเรื่อง "คุณลักษณะที่คาดหวังและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของปลัดอำเภอ".** กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๓๘). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

ส่วนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องที่ สำนักบริหารการปกครองท้องที่. (๒๕๕๖). **คู่มือวิทยากรประจำโรงเรียนนักปกครองท้องที่ หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง.

สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ. (๒๕๕๑). **คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง.

สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ. (๒๕๕๓). **คู่มือการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). **พระบรมราโชวาท พระราชดำรัสเกี่ยวกับการบริหารประเทศ.** เข้าถึงได้จาก: http://www.thaihealth.or.th/ (วันที่ค้นข้อมูล ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘).

คู่มือปลัดอำเภอ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘
๑๖๐ หน้า จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม
กลุ่มงานส่งเสริมและเผยแพร่ กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง

คณะที่ปรึกษา

นายกฤษฎา	บุญราช	อธิบดีกรมการปกครอง
นายบุญธรรม	เลิศสุขีเกษม	รองอธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายบริหารและพัฒนาระบบงาน
นายดลเดช	พัฒนรัฐ	รองอธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายบริหารงานส่วนภูมิภาค
นายประดิษฐ์	ยมานันท์	รองอธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายความมั่นคง

คณะผู้จัดทำ

นายนรภัทร	ปลอดทอง	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
นายพัชระ	สิมะเสถียร	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและเผยแพร่
นางภารดี	จุ้ยสำราญ	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
นายเกรียงไกร	ปัญญาพงศธร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางนิตยา	รินทรักษ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ
นางสาวกรกนก	ค้าผล	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
นางสาวจารุภรณ์	อติเปรมานนท์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางวรรณา	ประจง	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
นางสาวรุจาภา	ถิระพัฒน์	นายช่างศิลป์ชำนาญงาน
นางธนพรรณ	เชื้อทองคำ	ลูกจ้างประจำ

โรงพิมพ์ โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

NOTE

NOTE

NOTE

NOTE

NOTE

กรมการปกครอง

กองวิชาการและแผนงาน
กรมการปกครอง